

မွန်အမျိုးသား နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ

မှတ်တမ်းများ

ပက်ဒရယ်ဂျာ နယ်မြန်မာမှ ထုတ်ဝေသည်

မာတိကာများ

၁။	နိဒါန်း (စာအုပ်မိတ်ဆက်).....	(၁)
၂။	အခန်း (၁) ဟံသာဝတီနေပြည်တော်ပျက်သုန်းခြင်း	(၃)
၃။	အခန်း (၂) အင်္ဂလိပ်လက်အောက်ခံ ကိုလိုနီကာလအတွင်း မွန်နိုင်ငံရေးအခြေအနေ.....	(၅)
၄။	အခန်း (၃) လွတ်လပ်ရေးအကြိုကာလ မွန်အမျိုးသားကြိုးပမ်းမှုများ.....	(၇)
၅။	အခန်း(၄) မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးကြိုးပမ်းမှု.....	(၁၂)
၆။	အခန်း (၅) မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးတည်ထောင်ခြင်း.....	(၁၄)
၇။	အခန်း (၆) မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး ပျက်သုဉ်းခြင်း	(၂၂)
၈။	အခန်း (၇) မွန်ပြည်သစ်ပါတီတည်ထောင်ခြင်း.....	(၂၄)
၉။	အခန်း(၈) မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲမှု ကြိုးပမ်းခြင်း မှတ်တမ်း.....	(၂၆)
၁၀။	အခန်း(၉) မွန်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးပါတီ ရွှေကောက်ပွဲကြေငြာစာတမ်း.....	(၇၉)
၁၁။	အခန်း (၁၀) မွန်လူငယ်မူဝါဒ(Mon Youth Policy).....	(၉၁)
၁၂။	ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်းများ	
၁၂။	ကိုးကားစာရင်း	

မွန်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ
မှတ်တမ်းများ

Historical Document of
Mon National Political Affairs

စုဆောင်းပြုစုသူ - မိနန်ဒီ၊ မွန်လူငယ်များ။
ထုတ်ဝေသူ - ဖက်ဒရယ်ဂျာနယ် မြန်မာ
၂၀၂၂ ခုနှစ်

Publisher

The Publication Federal Journal-Myanmar

Cherry Foundation

@Federal Journal-Myanmar 2022

Copies - 2,000

Price - 2,000 Kyat

Contact- Cherry Foundation/Federal Journal-Myanmar

Ph: +66629109029

Ph: +95943094087

Email: Federaljournalnews@gmail.com

Journal of Federalism-Myanmar-

The quarterly publication of the Journal of Federalism is designed to be a platform for various stakeholders, particularly those who can't access mainstream media to express inspired future federal democratic state-building. The content of the Journal is intended to promote and protect the rights of the people in Burma.

You can visit here-

<https://www.federaljournal.org>

<https://www.facebook.com/federaljournalmyanmar>

နိဒါန်း

မွန်အမျိုးသားဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်း စာအုပ်သည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သမိုင်းအချက်အလက်များကို စုဆောင်း တင်ပြသော စာတမ်းအမျိုးအစား စာအုပ်ဖြစ်သည်။ မွန်အမျိုးသားတို့သည် အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာ လက္ခဏာ ဝိသေသများနှင့် ပြည့်စုံသော လူမျိုး ဖြစ်သလို သမိုင်းကြောင်းအရ ခိုင်မာသောနိုင်ငံရေးစနစ်(နိုင်ငံရေးယူနစ်) တစ်ခုအနေနဲ့ တည်ရှိနိုင်ခဲ့သော လူမျိုးဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးများကို မြန်မာနိုင်ငံ အပါဝင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနဲ့ အခြားသော အာရှနိုင်ငံတွေမှာ လူမျိုးတစ်ခုအနေနဲ့ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ လက်ရှိ စာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း နေထိုင်ကြသော မွန်လူမျိုးများကို အခြေပြု ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သည်။

စာတမ်းပြုစုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး တည်ဆောက် နိုင်ရေးမှာ စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် အခြေခံကျသော ဖက်ဒရယ်ယူနစ် (Political Unit) အဖြစ် မွန်ပြည်နယ်တည်ဆောက်နိုင်ရေး ဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်း၊ ပြင်ဆင်၊ ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် လိုအပ်သော အချက်အလက် များကို သိရှိပြီး ကြိုးပမ်းဖြည့်စည်းနိုင်ရန်အတွက် အချက်အလက်များကို လက်လှမ်းမှီသလောက် စုစည်း တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားတိုင်းရင်းသားများနည်းတူ မွန်တို့၏ သီးခြားနိုင်ငံရေးယူနစ်ဖြစ်တည်မှု သည် လက်ရှိအချိန်အထိ အခိုင်အမာ တည်ရှိနေသော်လည်း လက်ရှိအချိန်အထိ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီစနစ်ရဲ့ အနှစ်သာရဖြစ်သည့် အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ နိုင်ငံရေးအရအသိအမှတ်ပြုရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်၊ ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှုကိုယ်ဖမ်းတီးပိုင်ခွင့်နှင့် အမျိုးသားရေးအမှတ်လက္ခဏာ၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုများကို တရားဝင် ထိန်းသိမ်းသုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် တောင်းဆိုညှိနှိုင်းတော်လှန်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ တနည်းဆိုသော နိုင်ငံရေးဂုဏ်သိက္ခာအရ မွန်ပြည်နယ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ ခက်ခဲနေဆဲဖြစ်သည်။

သမိုင်းကြောင်းအရ မွန်လူမျိုးတို့သည် ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို အခြေတည်ပြီး မွန်နိုင်ငံတော်ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသမိုင်းဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို ယနေ့အချိန်အထိ သိသာထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ မွန်ယဉ်ကျေးမှုအနေနှင့် အတိအကျ သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသော ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာလက်ရာ၊ အမျိုးသားဝတ်စုံ၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းကို ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် မွန်လူမျိုးတို့၏ ကြီးမြတ်သော နိုင်ငံရေးတည်ထောင်နိုင်မှုနှင့် တသီးတခြား ဖြစ်တည် နေသော အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများကို ထီးနန်းပျက်သုန်းပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာတိုင်အောင် မပျောက် ကွယ်အောင် လက်ရှိအချိန် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်အချိန်အခါအရ တိုင်းပြည်အချင်းချင်း စစ်မက်ပြိုင်တိုက်၊ နိုင်သူ တိုင်းပြည်သိမ်းစတမ်းကြောင့် မွန်ထီးနန်းကြီး ဗမာပဒေသရာဇ် ရာဇာတွေအောက် အပြီးတိုင်ရောက်ခဲ့ရသည်။

မွန်အမျိုးသားတို့သည် ကိုလိုနီအင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့လက်အောက်နှင့် ဖက်ဆစ်ဂျပန်လက်အောက်တွင် မှာပင် Burma Proper (ဗမာပြည်) နှင့် တသားတည်းတည်ရှိလိုစိတ်အရ ဗမာအမျိုးသားတို့နှင့် တန်းတူ ကရင်အမျိုးသား၊ ရခိုင်အမျိုးသား၊ မွန်အမျိုးသားတို့ တွန်းလှန်ခဲ့သည်။ သို့ပေမဲ့ ၁၉၄၈ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့ မှာ ဗမာပြည်ကြီး လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်တိုင်အောင် မွန်တို့သည် အမျိုးသားရေးအခွင့်အရေး၊ နိုင်ငံရေးပိုင်ခွင့်ကို မရခဲ့ကြပေ။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ အမျိုးသားအခွင့်အရေး၊ မိမိကြမ္မာကို မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် ရေးရမည်ဆိုသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် အကြမ်းမဖက် တော်လှန်ရေးနှင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးတို့ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဗမာပြည်မကို လာရောက်ပူးပေါင်း လွတ်လပ်ရေးယူခဲ့ကြသော အခြားတိုင်းရင်းသား တို့သည်လည်း ဗမာ့နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များအနေနဲ့ ပင်လုံကတိကဝတ်အတိုင်း အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းပိုင်ခွင့်ကို တည်ဆောက်ခွင့်မရခဲ့သည့်အပြင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကိုပါ ထိပါးလာတာကြောင့် ဒေသအသီးသီးတွင် ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးခွင့်အတွက် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ အစည်းများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ဖ.ဆ.ပ.လ ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုနှင့် စစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းတို့အပါအဝင် ဗမာ့နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များသည် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့၊ ဖက်ဆစ်နယ်ချဲ့တို့ လက်အောက်တွင် အခြားတိုင်းရင်းသား ဒေသများ နည်းတူ ကိုလိုနီသူ့ကျွန်ဘဝရောက်ခဲ့ချင်းအတူတူ ထိုဖြစ်ရပ်ဆိုးသမိုင်းသင်ခန်းစာကို လျှစ်လျူရှုပြီး တိုင်းရင်း သားများကို နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ခြင်း(တနည်းဒေသတွင်း ကိုလိုနီပြုခြင်း) ကြောင့် မလိုလားအပ်သော ပြည်တွင်းစစ်ကြီး မီးတောက်လောင်ခဲ့ရသည်။

လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ပြီး တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး ဆင်းရဲမွဲတေမှုသည် တပြည်လုံး ပြည်သူများ၏ အေးချမ်းသာယာရေး၊ ကျန်းမာချမ်းသာရေးကို အလွန်တရာ ပျက်စီးစေသဖြင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာဖြစ်သော အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရရှိရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေး၊ နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရရှိရေးအတွက် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်ကြီး တည်ဆောက်နိုင်ဖို့အတွက် ရည်သန်ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။ အခြားတိုင်းရင်းသားများနည်းတူ မွန်တို့၏ အမျိုးသားအခြေပြု Political Unit တစ်ခု ခိုင်မာစွာ တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ ကြိုးပမ်းချက်များကို ဤစာတမ်းတွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။

မြန်မာပြည်ကြီး ပြည်တွင်းစစ် ငြိမ်းချမ်းပြီး အမျိုးသားတန်းတူမှုရှိသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်နိုင်ရန် ရည်သန်ရင်းဖြင့် ...။

စာတမ်းပြုစုရေးအဖွဲ့

အခန်း (၁)

ဟံသာဝတီနေပြည်တော် ပျက်သုဉ်းခြင်း

“မွန်လူမျိုးတို့သည် ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်းကိုယ့်ကြွငှာနန်းနဲ့ စိုးစံခဲ့သော လူမျိုးဖြစ်သည်”

သမိုင်းပညာရှင်များ၏အဆိုရ မွန်လူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ နှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာ ကတည်းက ဝင်ရောက်အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည့် လူမျိုးဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား မပွင့်မီကပင် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် မြို့ပြများထူထောင်ကာ မွန်ဘုရင်များအုပ်ချုပ်ခဲ့ပေသည်။ သုဝဏ္ဏဘုံမိ (သထုံ) နှင့် ပဲခူး (ဟံသာဝတီ)သည် မွန်ဘုရင်အဆက်ဆက်တို့မှ အုပ်ချုပ်ခဲ့သော ဘုရင့်နိုင်ငံတော်၏မြို့တော် များဖြစ်သည်။ မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့၏ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်တွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် မွန်လူမျိုးတို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ တောင်ပိုင်းနှင့် သီရိလင်္ကာကျွန်းတို့အား ရေကြောင်းအားဖြင့် အဆက် အသွယ်ရရှိကာ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့်တကွ အခြားသောအိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ယူဆောင် လာနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်လူမျိုးများသည် ပထမဦးစွာ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပိဋကတ် (၃) ပုံ အပေါ် အမှီပြုပြီး စာပေအရေး အသားပါ ရရှိလာခဲ့သည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာမက အရှေ့တောင် အာရှနိုင်ငံ တစ်ခွင်တွင်ပါ ပျံ့နှံ့စေခဲ့ပါသည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် သမိုင်းတလျှောက်တွင် လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့သော လူမျိုးဖြစ်သလို တိုင်းနိုင်ငံကို ထူထောင် ခဲ့သည့်လူမျိုး ဖြစ်ပေသည်။

သို့ရာတွင် မွန်နှင့် ဗမာဘုရင်ပဒေသရာဇ်တို့အကြား နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးအားပြိုင်မှုကြောင့် မွန်မြို့ပြ နိုင်ငံသည် (အနော်ရထာ၊ ဘုရင့်နောင်၊ အလောင်းဘုရားတို့ လက်ထက်တွင်) ဗမာပဒေသရာဇ်တို့၏ လက် အောက်သို့ ဘဏ္ဍာဆက်နိုင်ငံအဖြစ် ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၁၁၉) ခုနှစ်၊ ကဆုန်လဆုတ် (၈) ရက်၊ ခရစ်နှစ်(၁၇၅၇) ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီနေပြည်တော်ကို အလောင်းဘုရားဘွဲ့ခံ ဦးအောင်ဇေယျ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ပြီး၊ မွန်ဘုရင် ဗညားဒလကို သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။ ထိုနောက်ပိုင်းတွင် မွန်ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံတော်သည် ထီးကျိုးစည်းပေါက်ပျက်သုဉ်းပြီး ဗမာပဒေသရာဇ်၏ လက်အောက်ခံနယ်မြေအဖြစ် ကျရောက်ခဲ့သည်။ ယခင် ဟံသာဝတီနေပြည်တော်တွင် မွန်ဧကရာဇ်များ စိုးစံစဉ်အချိန်က ရာမညတိုင်းဟူသည်မှာ အောက်မြန်မာပြည်တလွှား ဖြစ်ခဲ့သည်။ ရာမညတိုင်းကို အပိုင်း (၃) ပိုင်းခွဲခြား ထားသည်။ (၁) ပုသိမ် - ၃၂ မြို့၊ (၂) ဟံသာဝတီ - ၃၂ မြို့၊ (၃) မုတ္တမ - ၃၂ မြို့ ဟူ၍ (၃) ပိုင်း ခွဲခြားထားသည့် အစဉ်အလာရှိခဲ့သည်။

“ဗမာပဒေသရာဇ်တို့ နှိပ်စက်လွန်းသဖြင့် ယိုးဒယား-မြန်မာစစ်ပွဲတွင် မွန်တို့ ယိုးဒယားဘက်မှ စစ်ကူတိုက်ပေးခဲ့၊ ထိုအပေါ် ဗမာတို့ မွန်များကို လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်ခဲ့”

ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၇၇၆) ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၁၃၈) ခုနှစ် ဝန်းကျင်ခန့် ဆင်ဖြူရှင်ဘုရင်လက်ထက်တွင် ယိုးဒယားနိုင်ငံကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်စဉ် ထားဝယ်စစ်ကြောင်းဘက်သို့ ကျော်ထင်အနော်ရထာ ဦးဆောင်၍ ချီတက်သွားသော စစ်ကြောင်းသည် မွန်လူမျိုးတို့အား (၁) စစ်လမ်းကြောင်းကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းစေခြင်း၊ (၂) ရိက္ခာများကို စုဆောင်းပို့ဆောင်ရခြင်း၊ (၃) စစ်လမ်းကြောင်းအတွင်း လမ်းပြခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးလုပ်ငန်းများကို ခိုင်းစေခြင်း၊ (၄) မွန်လူမျိုးတို့၏ ပစ္စည်းများကို လုယူခြင်း၊ မုဒိမ်းကျင့်ခံရခြင်း စသော ဒုက္ခ အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် မွန်လူမျိုးများ အိုးအိမ်ပစ်၍ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ကြရသည်။ နဂိုကပင်လျှင် မြန်မာဘုရင်တို့၏ အုပ်စိုးမှုကို မခံလိုသော မွန်တို့သည် ယိုးဒယားဘက်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ကြရသည်။ ယိုးဒယား- မြန်မာ စစ်ပွဲတွင် မွန်တပ်တွေအနေနဲ့ ယိုးဒယားဘက်မှ စစ်ကူတိုက်ခိုက်ပေးခြင်းကြောင့် ကန်ချနုပူရီတောင်ဘက်ရှိ မြေပြန့်ဒေသများနှင့် ပထုံဌာန်ဒေသ ရေငံမြေပင်လယ်အထိမွန်တွေကို နေရာချပေးခဲ့သည်။ ဗမာဘုရင်တို့သည် မွန်တို့ပုန်ကန်မှုကို အကြောင်းပြပြီး ဟံသာဝတီမြို့နဲ့အတူ ဝန်းကျင်ရှိ မွန်ရွာများအားလုံးကို ဖျက်ဆီးခဲ့သည်သာမက သံဃာတော်အပါအဝင် မွန်လူမျိုးများကို မျိုးတုန်းသတ်ဖြတ် မှုအထိပါ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် စစ်တောင်းမြစ် အနောက်ဘက်ကမ်းဒေသတွင် မွန်လူမျိုးများလည်း ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးအထိ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

အခန်း (၂)

အင်္ဂလိပ်လက်အောက်ခံ ကိုလိုနီကာလအတွင်း မွန်နိုင်ငံရေးအခြေအနေ

“ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲမှာ မွန်ဒေသအမြောက်အမြား အင်္ဂလိပ်လက်အောက် ကျရောက်ခဲ့ပြီး ဒုတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးမှာ မွန်ဒေသအားလုံး အင်္ဂလိပ်လက်အောက် အပြီးတိုင်ကျရောက်ခဲ့ရ”

ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၈၂၅- ၂၆) ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၁၈၇) ခုနှစ်၌ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ နှင့် ဗမာပဒေသရာဇ်တို့ ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲကြီးတွင် ဗမာပဒေသရာဇ်တို့ ရှုံးနိမ့်ပြီး တနင်္သာရီတိုင်း၊ စစ်တောင်းမြစ်ဝနှင့် ရခိုင်ပြည် နယ်တို့ကို အင်္ဂလိပ်လက်ထဲသို့ အပ်လိုက်ရသည်။ တနင်္သာရီတိုင်းရှိပါဝင်သော ဗမာကိုလိုနီလက်အောက်ခံဟံသာဝတီပြည် (မွန်ဒေသ) သည်လည်း အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့လက်အောက်သို့ ကျရောက် သွားပြန်သည်။

ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၂၀၀) ပြည့်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၈၃၈) ခုနှစ်လောက်တွင် တံတေး၊ သန်လျင်မြို့စား ဦးစပ် (နဲစက်) သည် သူ၏ညီမ မဟာသာနှင့်အတူ မွန်လူမျိုး အများအပြားတို့ဖြင့် ဗမာ ဘုရင်အား ပုန်ကန်ခြားနားကြသည်။ ၃ နှစ်အကြာတွင် စေ့စပ်ပြေငြိမ်းကြပြီးနောက် ဦးစပ် (နဲစက်) နှင့် အပေါင်း အပါတစ်စုသည် သထုံမြို့ဘက်သို့ ထွက်ခွာလာကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ် တနင်္သာရီကော်မရှင်နာက အစီအရင်ခံစာတွင် အတိအကျဖော်ပြခဲ့သည်။ ဤပုန်ကန်မှုသည် မွန်တို့ ဒုတိယအကြိမ် ပုန်ကန်ခြားနားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၂၁၄) ခုနှစ်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၈၅၂) ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်- မြန်မာ ဒုတိယအကြိမ် စစ်ဖြစ်ရာတွင် ရန္တပိုဒေသ၌ ချုပ်ဆိုသော စစ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်အရ သရက်မြို့အထိ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့လက်သို့ ပေးအပ်လိုက်ရသောကြောင့် ဗမာကိုလိုနီလက်အောက်ခံ ရာမညတိုင်းတစ်ခုလုံး အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ နယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့၏ နယ်ချဲ့စီးပွားရေးစနစ်ကြီးကြောင့် မွန်နှင့် ရခိုင်ဒေသရှိ ကုန်ကြမ်းများအတွက် ဈေးကွက်များ လမ်းဖွင့်သလို ဖြစ်လာတာကြောင့် မွန်နှင့် ရခိုင်ဒေသရှိ ပြည်သူများ ချမ်းသာလာကြသည်။ ဒို့ပြင် အနွယ်၊ သီဟိုဠ်နှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံများသို့ ပညာသွားရောက်သင်ကြားသူများရှိလာ ပြီး ခေတ်ပညာတတ်လူငယ်များ ထွန်းကားလာသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၈၈၅) ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၂၄၇) ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်- မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲအပြီးတွင် ကုန်းဘောင်နေပြည်တော်ကြီးတစ်ခုလုံး အင်္ဂလိပ်လက်အောက် ကျရောက်သွားခဲ့သည်။ ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၂၄၇) ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်း လဆုတ် (၈) ရက်နေ့တွင် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်၏

နောက်ဆုံးဘုရင် ဖြစ်သော သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်အပါအဝင် တော်ဝင်မိသားစုများကို ဖမ်းဆီးပြီး အိန္ဒိယပြည်၊ မဒရတ်နယ်၊ ရတနာဂီရိသို့ ပို့ဆောင်လိုက်သည်။

ထိုအချိန်တွင် စူးအက်တူးမြောင်း ဖွင့်လှစ်သောကြောင့် မြန်မာပြည်ထွက်ကုန်ဖြစ်သော ဆန်စပါး၊ ကျွန်းသစ်များသည် ဈေးအလွန်ကောင်းလာပြီး ထိုလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြသော မွန်၊ ရခိုင်၊ ကရင်နှင့် ဗမာ စသည့်လူမျိုးများ ချမ်းသာကြွယ်ဝလာကြသည်။ မြန်မာပြည်အား အင်္ဂလိပ်တို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်စဉ်က အိန္ဒိယကုလားလူမျိုးများကလည်း ကူညီခဲ့သည့်အတွက် မြန်မာပြည်တွင် အိန္ဒိယလူမျိုးများအား လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ခွင့်ပြုထားသဖြင့် မြန်မာပြည်တွင် အိန္ဒိယသားများ အလွန်တရာ ကြွယ်ဝ ချမ်းသာလာကြသည်။

“မွန်တို့အနေဖြင့် Burma Proper ဒေသတစ်ခုတည်းတွင် ဗမာလူမျိုးတို့နှင့် အတူ အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီလက်အောက်ရောက်ခဲ့ရသလို အင်္ဂလိပ်ဆန့်ကျင်ရေးကြိုးပမ်းမှုမှာလည်း ဗမာတို့နှင့်အတူ တော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့ကြ”

ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၉၀၀) ပြည့်နှစ်အလွန်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ခရစ်ယာန်လူငယ်များသည် ခရစ်ယာန် လူငယ်များအသင်း (Y.M.C.A) ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နည်းတူ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ဗုဒ္ဓကလျာဏ ယုဝအသင်း (Y.M.B.A) ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ခေတ်ပညာတတ်လူငယ်များ များပြားလာတာကြောင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတွင်လည်း မြန်မာတိုင်းရင်းသားများကို အနည်းအကျဉ်း ထည့်သွင်းလာ သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ (Burma Proper) အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတွင် ဦးမေအောင် (မော်လမြိုင်နယ်သား) သည် ပထမဦးစွာ ပြည်ထဲရေးဌာနဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံခဲ့ရသူ ဖြစ်ပါသည်။ ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၉၁၁) ခုနှစ်တွင် ဦးချစ်လှိုင် ခေါင်းဆောင်သော ဝံသာနရက္ခိတအသင်းကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး မဟတ္တမဓန္တိက အင်္ဂလိပ်အစိုးရအား အနုနည်းဖြင့် ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစပြီး အင်္ဂလိပ်ဆန့်ကျင်သော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုကြီး တစတစ လှုပ်ရှား သက်ဝင်လာသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၉၂၀) ပြည့်နှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တက္ကသိုလ်တွင် ဗမာပြည်မမှ ကျောင်းသားတွေသာမက ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကယားမှ ကျောင်းသားများ လာတက်ကြသောကြောင့် နိုင်ငံရေးပိုမိုစိတ်ဝင်စားတက်ကြွလာကြသည်။ ထိုအချိန်မှစပြီး နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့အား စီးပွားရေးအရ သပိတ် မှောက်ခြင်း၊ ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်များကို ထုတ်လုပ်ခြင်းစသည့် အကြမ်းမဖက်သောနည်းဖြင့် နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ မွန်လူမျိုးများဖြစ်သော ဦးချစ်လှိုင်မှ ရေနံတွင်းများအား အခွန်မဆောင်ဘဲ တူးဖော်ခြင်း၊ သူဌေး ဦးနာအောက်တို့မှ ပြည်တွင်းရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးများမှတစ်ဆင့် သပိတ် မှောက်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်း စီးပွားရေးကျပ်တည်းလာသည့်ကာလတွင် ပေါ်ပေါက်လာသော ၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံတွင်လည်းကောင်း၊ ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးတွင်လည်းကောင်း မွန်လူမျိုးများ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်၊ မွန်၊ ကရင်တို့သည် ဗမာနှင့် တန်းတူ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရန် နည်းမျိုးစုံဖြင့် တော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့ကြသည်။

အခန်း (၃)

လွတ်လပ်ရေးအကြိုကာလ မွန်အမျိုးသားကြိုးပမ်းမှုများ

“လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် ဖ.ဆ.ပ.လ အလံတော်အောက်မှ မွန်လူမျိုး(၃၀၀၀) ကျော် ဝင်ရောက်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြ”

အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီလက်အောက်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရအားဆန့်ကျင်သည့် အမျိုးသားတပ်ပေါင်းစုတို့တွင် မွန်လူ မျိုးခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည့် ဦးချစ်လှိုင်၊ ဆာဂျေအေမောင်ကြီး စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဗမာလူမျိုး ခေါင်းဆောင် များနှင့် ပူးပေါင်းပြီးတမျိုးသားလုံး ကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ဦးဘသော်၊ ဦးချစ်သောင်း၊ ဦးဒွေး၊ ဦးကျန်၊ အက်(စ်)ဘသိန်း ခေါ် ဦးဘသိန်း၊ ဦးဖိုးချို စသော ပုဂ္ဂိုလ်များ စုစည်းပြီး ရွှေတိဂုံတောင်ဘက်မုခ်ရို မော်လမြိုင်ဇရပ်တွင် စုဝေးပြီး ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မွန်လူမျိုးများ ပြန်လည်ရှင်သန်ကြီးထွားလာရေးပင် ဖြစ်သည်။ အမျိုးဘာသာသာသနာပြန်လည်ထွန်းကား ရေး၊ စာပေယဉ်ကျေးမှု ပြန်လည်ထွန်းကားရေးကို အခြေခံ သောအဖွဲ့ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၂ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လတွင် ဆရာတော်ဦးကုသလနှင့် ဦးဘသော်တို့ ကြီးမှူးပြီး ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာမွန်လူငယ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းတွင် နယ်ဒေသအသီးသီးမှ ရန်ကုန်မြို့သို့ လာရောက်ပညာသင်ကြားနေသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများဖြစ်သော မွန်မြသွင်၊ မွန်လွန်းသိန်း၊ မွန်ဖေသိန်းနှင့် အခြားကျောင်းသားများ၊ အထက်တန်းဆရာဖြစ်သင် ကျောင်းသားများဖြစ်ကြသော မွန်စံရှိန်၊ မွန်ပန်းသာ၊ မွန်စံသိန်း၊ မွန်လှသောင်း စသော ကျောင်းသားများ၊ အထက်တန်းကျောင်းမှ မွန်စိန်ထွန်း၊ မွန်သောင်းအေး၊ မွန်လှစိန်စသော ကျောင်းသားများအပြင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်ရှိနေသောမွန်လူငယ်များဖြစ်ကြသည့် မွန်ထွန်းရွှေ၊ မွန်စိန်ထွန်း၊ မွန်သောင်းဟန်နှင့် အခြားလူငယ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ထိုမှတဆင့် နယ်အသီးသီးတွင် မွန်လူငယ်အသင်းအဖွဲ့များ အသီးသီး ထွက်ပေါ်လာကြသည်။

၁၉၄၀-၄၁ခုနှစ်လောက်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကမ္ဘာ့စစ်အရိပ်မည်းကြီးတိုးဝင်လာသည်။ “အင်္ဂလိပ်အခက် ဗမာအချက်” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်အရ ဥရောပ၌ အင်္ဂလန်ကို ဂျာမဏီတို့ ဖိတိုက်နေသောအခါ ဒို့ဗမာအစည်းအရုံး အပါအဝင် လူတိုင်းလူတိုင်းတို့သည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် လမ်းစရာကြာသည်။ သခင်အောင်ဆန်းအပါအဝင် ရဲဘော်သုံးကျိပ်တို့သည် ဂျပန်တွင် စစ်ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (B.I.A) ကို ဖွဲ့စည်းပြီး ဂျပန်စစ်တပ်နှင့်အတူ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့သည်

ကတိအတိုင်း လွတ်လပ်ရေးမပေးဘဲ ပြည်သူများကို အလွန်တရာ နှိပ်စက်ခဲ့သလို တဖက်တွင် ပစ္စည်းများ၊ ကျွဲ၊ နွားများကို မတရားသိမ်းခြင်းကြောင့် အတိဒုက္ခရောက်ခဲ့ရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဖက်ဆစ်ဂျပန်ကို ပြန်လည် တွန်းလှန်ရန်အတွက် ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (ဖ.တ.ပ.လ) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ၊ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်များ လက်နက်ချကြောင်း ကြေညာပြီး လက်နက် ချလိုက်သောအခါ စစ်ပွဲပြီးဆုံးသွားပြီး တဖန် အင်္ဂလိပ်တို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည်။ ဖ.တ.ပ.လ အဖွဲ့ ကြီးလည်း ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (ဖ.ဆ.ပ.လ) ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံတို့သည် ဖ.ဆ.ပ.လ အလံတော်အောက်တွင် စုဝေးပြီး တွန်းလှန်ခဲ့သည်။ ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာမွန်အသင်းသည် နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သတ်ရေးမူ ထားရှိထားတာကြောင့် မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့ ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ မွန်အသင်းမှ နုတ်ထွက်၍ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီး ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဖ.ဆ.ပ.လ အလံတော်အောက်မှ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သော မွန်အမျိုးသား (၃၀၀၀) ကျော်၊ ကရင် အမျိုးသား (၁၀၀၀) ကျော် ရှိကြောင်း ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးပိုင်း၊ ဗဟန်းရပ်ကွက်၊ နေသူရိန်ရုံကြီးတွင် ကျင်းပသော ညီလာခံတွင် ဖ.ဆ.ပ.လ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှ ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ကြားဖြတ် အစိုးရအဖွဲ့တွင် မွန်အမျိုးသားအနေနှင့် ဝန်ကြီး တစ်နေရာမှ မရရှိခဲ့ပေ။

“ပင်လုံစာချုပ်ချုပ်ဆိုရာတွင် မွန်၊ ကရင်၊ ရခိုင်လူမျိုးတို့ တက်ရောက်ခွင့်မရခဲ့၊ နိုင်ငံရေးသဘောထား ပေးခွင့်မရခဲ့”

ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးအတွက် အခြေခံကျသော စာချုပ်ကြီးဖြစ်တဲ့ ပင်လုံစာချုပ် ချုပ်ဆိုရာတွင် ဗမာပြည်မထဲတွင် ကိုလိုနီလက်အောက်ခံဘဝဖြင့်နေထိုင်နေကြရသော မွန်၊ ကရင်နှင့် ရခိုင်တို့ ပါဝင်တက်ရောက်ခွင့်မရခဲ့ပေ။ ပင်လုံစာချုပ်သည် ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ဖော်ထုတ်သော စာချုပ်ဟု ခေါ်သော် လည်း မွန်၊ ကရင်၊ ရခိုင်တို့သည် ထိုညီလာခံသို့ တက်ရောက်ခွင့်မရသည်သာမက လူမျိုးတစ်မျိုးအနေဖြင့် အသိ အမှတ်ပြုခြင်း မခံရပေ။ ထို့ကြောင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (K.N.U) နှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး ကလည်း မကျေနပ်ချေ။ ဦးစိန္တာ ခေါင်းဆောင်သော ရခိုင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့စည် တောခိုကာ လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲကို ဆင်နွှဲသွားခဲ့သည်။

အောင်ဆန်း-အက်တလီစာချုပ်အရ မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ်လပ်ရေးပေးရန် သဘောတူညီမှုရရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုစာချုပ်အရ ရွေးကောက်ပွဲကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ထိုစဉ်က အမတ်ဦးရေ (၁၃၂) ဦး ရှိသည့်အနက် ဥရောပတိုက်သား အမတ်နေရာ၊ ကုန်သည်ကြီး အမတ်နေရာများ သတ်မှတ်ပြီးနောက်

ကျန်အမတ်ဦးရေ (၁၂၅) ဦးအစား (၂) ဆ တင်ပြီး အမတ်ဦးရေ (၂၅၀) ဦး တင်မြှောက်ရန်၊ လူနည်းစုအခွင့်အရေး ရရှိသော ကရင်အမျိုးသားအမတ်ဦးရေ (၁၂) ဦးအစား (၂၄) ဦးကို ပေးရန်၊ လူမျိုးစု လွှတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းရန်၊ ထိုလူမျိုးစုလွှတ်တော်တွင် အမတ်နေရာ (၁၂၅) ဦးသတ်မှတ်ရန် သဘောတူခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ မေလတွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲအဖြစ် ကျင်းပရန် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

“၁၉၄၇ခုနှစ် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲမှ မွန်လူမျိုးအတွက် အမတ် (၆) ဦးပေးရန် တောင်းဆိုသည်ကို ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်မှ ပယ်ချခဲ့”

လွှတ်တော်ကျင်းပရန် ကိစ္စပေါ်လာသောအခါ အမတ်နေရာ၊ လူမျိုးအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စများ ဆွေးနွေးကြသောအခါ မွန်ဦးဖိုးချို ခေါင်းဆောင်သော မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးတင်ပြသည့် အမတ်ဦးရေ (၆) ဦးနှင့် ဝန်ကြီးတစ်ဦးပေးရန် အဆိုကို ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်မှ ပယ်ချခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မွန်ဦးဖိုးချိုဦးစီးသော မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးသည် ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်မှ နုတ်ထွက်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်မည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) နှင့် ဆွေးနွေးရာတွင်လည်း အခြားသီးခြား အခွင့်အရေးမပေးနိုင်၊ လူနည်းစု ကရင်အမတ် (၂၄) ဦးသာ ပေးမည်ဟု ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်က ဆိုသဖြင့် စောဘဦးကြီးသည် ဝန်ကြီးအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်သွားသည်။ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကိုလည်း သပိတ်မှောက်မည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။

ဤသို့မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) တို့ ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်မှ နုတ်ထွက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးမှ နုတ်ထွက်သွားသော မွန်သန်း၊ မွန်ထွန်းရင်၊ မွန်ခင်မောင်၊ မွန်ဒေါ်နှင်းတို့အား မွန်အမျိုးသားအဖွဲ့ဟု အမည်ခံကာ ဖ.ဆ.ပ.လ နှင့် ပူးပေါင်းစေခဲ့သည်။ ထို့နည်းတူ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) က ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်မှ နုတ်ထွက်သွားသောအခါ မန်းဘခိုင်၊ မန်းဝင်းမောင်တို့ ခေါင်းဆောင်သော ကရင်လူငယ်ကို ဖ.ဆ.ပ.လ ကလက်ခံခဲ့သည်။ သီးခြား ကရင် လူနည်းစုအမတ်နေရာများအား KYO ကရင်လူငယ်အဖွဲ့အား ပေးအပ်သည့်နည်းတူ ဖ.ဆ.ပ.လ က မွန်အမတ်အဖြစ် မွန်ထွန်းရင်အား သထုံတောင်၊ မွန်ခင်မောင်အား ကျိုက္ခမီအနောက်တွင် အရွေးခံစေခဲ့သည်။ ဤသို့ ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ်မှ ဆောင်ရွက်လိုက်ခြင်းသည် မွန်နှင့် ကရင်အမျိုးသားတို့၏အခွင့်အရေးကို ပိတ်ပင်တားဆီးလိုက်ရုံသာမက မွန်နှင့် ကရင်လူမျိုးများက ဖ.ဆ.ပ.လ အပေါ် မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒ ကျင့်သုံးနေသည်ဟူသော အယူအဆကို ပိုမိုခိုင်မာစေအောင်တွန်းပို့ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

“မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒကို ကျင့်သုံးနေတဲ့ ဖ.ဆ.ပ.လ ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပေမဲ့ မွန်အမျိုးသားအကျိုးအတွက် ရွေးကောက်ပွဲကို ဝင်ပြိုင်ခဲ့”

ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရေး မဝင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မွန်မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်များစုပေါင်း၍ ဆွေးနွေးပွဲ တစ်ရပ်

ကျင်းပ ခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲ၌ မွန်အမတ်ကိစ္စကို အချေအတင် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် မွန်တိုင်းရင်း အစည်းအရုံးကလည်း သပိတ်မှောက်ခဲ့သောကြောင့် လွှတ်တော်တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ခြေခံစည်းမျဉ်း ဥပဒေရေးဆွဲရာ၌ မွန်အမတ်မရှိပါက မွန်၏အခွင့်အရေး လုံးဝပါမည်မဟုတ်သည့်အပြင် မွန်အတွက် ပြောရေးဆို ခွင့်ရှိသူလည်း ရှိမည်မဟုတ်သောကြောင့် မွန်အနေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မွန်အများစုနေထိုင်ရာဒေသဖြစ်သော (၁) သထုံတောင်ပိုင်းမဲဆန္ဒနယ်တွင် နိုင်ရနှင့် နိုင်ဘလွင် (၂) ကျိုက္ခမီအနောက်မဲဆန္ဒနယ်၌ နိုင်လှမောင်နှင့် နိုင်ငွေဂိုင် (၃) ကျိုက္ခမီအရှေ့မဲဆန္ဒနယ်တွင် နိုင်သာနှင့် နိုင်စိန်ထွန်းတို့ အရွေးခံရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးအနေနှင့် ကာ မိမိတို့ ဖ.ဆ.ပ.လ မှ နုတ်ထွက်ခြင်း အကြောင်းအရင်းများကို ကျိုက္ခမီမြို့နယ်၊ ပငကျေးရွာ၌ ညီလာခံတစ်ရပ် ကျင်းပကာ ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ကြသည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြုဥပဒေရေးဆွဲရေးတွင်လည်း မွန်လူမျိုးများအတွက် မည်သည့်အခွင့်အရေးမှ မရရှိခဲ့ပေ။

ထို့ကြောင့် မွန်မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်များ စုစည်းပြီး ဖ.ဆ.ပ.လ ကြားဖြတ်အစိုးရထံ တိုက်ရိုက်တင်ပြရန် အချက်အလက်များကို ဆွေးနွေးအတည်ပြုကြသည်။

မွန်အမျိုးသားတို့ တောင်းဆိုသော အချက် (၇) ချက် -

- ၁။ ပထမပြန်စာမေးပွဲများတွင် မွန်သံဃာများအတွက် ပုစ္ဆာများကို မွန်ဘာသာဖြင့် မေးပါရန်နှင့် မွန်ပါဠိ ပထမပြန်ကော်မတီတစ်ခု ဖွဲ့စည်းပေးပါရန်။
- ၂။ မွန်နယ်ရှိ မူလတန်းကျောင်းများတွင် မွန်စာသင်ကြားခွင့်ပေးပါရန်နှင့် မွန်ပညာရေးအတွက်ရန်ပုံငွေ၊ သီးသန့်အုပ်ချုပ်နိုင်သည့် ပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့ တစ်ခု ဖွဲ့စည်းပေးပါရန်။
- ၃။ မွန်များနေထိုင်သော မြို့နယ်ဒေသရှိ အစိုးရဌာနအသီးသီးတို့တွင် မွန်အမျိုးသား အစိုးရအမှုထမ်း အရာထမ်းများအား ခန့်ထားနေရာချထားပေးရန်။
- ၄။ မွန်အမျိုးသားများအတွက် သီးသန့်မဲစာရင်းများပြုလုပ်၍ လွှတ်တော်တွင်အချိုးကျ လူဦးရေ အလိုက် ကိုယ်စားလှယ်များ အမတ်များပေးရန်။
- ၅။ မွန်အမတ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော အာဏာနှင့်ပြည့်စုံသည့် မွန်ရေးရာကောင်စီတစ်ခုဖွဲ့စည်းပေးရန်။
- ၆။ အခြားတိုင်းရင်းသားများနည်းတူ ဗဟိုအစိုးရလက်အောက်တွင် မွန်အစိုးရ စစ်တပ် ဖွဲ့စည်းပေးရန်။
- ၇။ မိမိတို့ ကံကြမ္မာကို မိမိတို့ ဖန်တီးနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းနေကြသော မွန်အမျိုးသားများအား အခြားလူမျိုးများနည်းတူ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုရေးသား စည်းရုံးဆန္ဒပြခွင့်ပြုပါရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအချက်များကို ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရထံ တင်ပြရန် နိုင်ဘလွင်ခေါင်းဆောင်ပြီး အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် နိုင်စံသူ၊

နိုင်စိန်ထွန်းတို့အား တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်သောအခါ မွန်တိုင်းရင်းသား အစည်းအရုံး ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဖိုးချိုးနှင့် တကွ အားလုံးသော မွန်မျိုးချစ်တို့အား ဖိတ်ခေါ်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ မွန်မျိုးချစ်တို့ သဘောတူညီချက်အရ နိုင်ဘလွင်၊ နိုင်စံသူ၊ နိုင်စိန်ထွန်းနှင့် မွန်ဦးဖိုးချိုးတို့အား တာဝန်ပေးအပ် ခဲ့သည်။

“ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက တောင်းဆိုချက်(၇) ချက်ကို ပယ်ချခဲ့”

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ နောက်ဆုံးအပတ်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး၌ အထက်ပါ အချက် (၇) ချက်ကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုအား တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ဖ.ဆ.ပ.လ အဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင် သခင်ဗဆွေ၊ ဦးကိုကိုကြီးတို့နှင့် ထပ်မံဆွေးနွေးကြပါသည်။ ၎င်းတောင်းဆိုချက်များထဲမှ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အနည်းအကျဉ်းကိုသာ ပေးပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်တပ်ဖွဲ့စည်းရေးကိစ္စများကို ပယ်ချခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် “မွန်နှင့်ဗမာ အတူတူပဲ။ သီးခြားအခွင့်အရေးပေးစရာ မလိုပါဘူး” ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်ကို မွန်အမျိုးသားတို့ ရင်နှင့်စွာ ခံစားကြရသည်။

“မွန်အမျိုးသားအရေးကို ဖ.ဆ.ပ.လ မှ အလေးမထားသောကြောင့် မွန်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုအတွက် မွန်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့၊ နောက်ပိုင်း မွန်လူမျိုးရေးရာ အဖွဲ့ချုပ်ဖြစ်လာခဲ့”

ထို့ကြောင့် မွန်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုအတွက် မွန်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် နိုင်ဘလွင် (နိုင်ရွှေကျင်)-ဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်စံသူ-အတွင်းရေးမှူး၊ အမှုဆောင်အဖွဲ့တွင် (၁) နိုင်လှမောင်၊ (၂) နိုင်သိန်းမောင်၊ (၃) မိဟံသာ၊ (၄) နိုင်စိန်ထွန်း၊ (၅) နိုင်သာအောင်၊ (၆) နိုင်မိုးကောင်း၊ (၇) နိုင်ပန်းသာ တို့ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းကြသည်။ ထို့ပြင် ရပ်တည်ချက်တူညီသော မွန်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံးတို့ စုပေါင်းပြီး မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နိုင်လှမောင် - ဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်အောင်ထွန်း - ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်ဘလွင် - အတွင်းရေးမှူး၊ နိုင်ချမ်းမွန် - တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး၊ အမှုဆောင်အဖြစ် နိုင်စံသူ၊ နိုင်စိန်ထွန်း၊ မိဟံသာ၊ နိုင်ဆိတ်နွဲ့၊ နိုင်ဖိုးစိန်တို့ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှ စပြီး မွန်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုကြီး ပိုမိုအရှိန်အဟုန်ပြင်း ထန်လာသည်။

.....

**အခန်း (၄)
မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးကြိုးပမ်းမှု**

“ဗမာပြည်ကြီးလွတ်လပ်ရေးရပေမဲ့ မလွတ်သေးသောမွန်လူမျိုးများ”

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၄) ရက်နေ့မှာ လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့ပေမဲ့ မွန်၊ ရခိုင်နှင့် ကရင်တို့သည် ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမခံခဲ့ရပေ။ ထို့ပြင် ဖ.ဆ.ပ.လ ဦးဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့သည် လယ်ယာမြေ ဥပဒေတစ်ရပ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ထိုဥပဒေကြောင့် မွန်တမျိုးသားလုံးအပါအဝင် တနိုင်ငံလုံး အကျပ်ရိုက်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပြဋ္ဌာနကို မွန်တောင်သူလယ်သမားကိုယ်စားလှယ်နှင့် မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်မှ ပူးပေါင်း ဖြေရှင်းခဲ့ကြရသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်တို့ ညှိနှိုင်းပြီးနောက် တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် ညောင်လေးပင်မြို့နယ်ကို ကရင်ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် ပဲခူးခရိုင်ကို မွန်ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ မွန်လူမျိုးရေးရာ အဖွဲ့ချုပ်မှ ဦးဆောင်ပြီး ဖေဖော်ဝါရီလ၊ (၂၄) ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်မြို့၊ ဒိုင်းဝန်းကွင်း ကရင်ကျောင်းမှ အစပြု၍ မွန်လူထုများစုဝေးပြီး အောက်လမ်းမကြီး တလျှောက် ချီတက်ဆန္ဒပြကြရာ သံလွင်ဥယျာဉ်၌ လူထု ဆန္ဒပြပွဲ၊ တရားပွဲကို ကျင်းပခဲ့ရာ မွန်လူထုပေါင်း (၁၀၀၀၀) ကျော် တက်ရောက်ခဲ့သည်။

မတ်လဆန်းလောက်တွင် ကရင်အမျိုးသားတို့လည်း မိမိကျေးရွာအသီးသီး၌ ဆန္ဒပြကြရာ လူပေါင်း (၅) သိန်းကျော် တက်ရောက်ကြောင်း ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ တနင်္သာရီတိုင်းအား ပိုင်းခြားမှုနှင့် ပတ်သက် ၍ အချို့ဒေသများတွင်၊ မွန်များနေထိုင်ပြီး တချို့ဒေသတွင် ကရင်များ နေထိုင်ကြသလို အချို့ဒေသတွင် ရောနှောပြီးနေထိုင်ကြသည့်အတွက် မိမိတို့ပြည်နယ်အသီးသီးရရှိရေးအတွက် ပူးတွဲညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ကြရန် မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ် သီးခြားစီ ဖော်ထုတ်လာမည်ဆိုပါက တန်းတူညီမျှရေးအပေါ် အခြေခံ၍ မွန်လူမျိုး၊ ကရင်လူမျိုးများ၏ဆန္ဒအပေါ် အခြေခံ၍ မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ် (မလရ) နှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) တို့ သဘောတူထားကြသည်။

၁၉၄၈ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၃) ရက်နေ့မှ စ၍ မွန်တမျိုးသားလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကို မုဒုံမြို့နယ်၊ ဖားအောက် ကျေးရွာ၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ညီလာခံကို (၅) ရက်တိုင်တိုင် ကျင်းပခဲ့ပြီး ရန်ကုန်မြို့မှ မြိတ်ခရိုင်အထိ မွန်ကိုယ်စား လှယ်ပေါင်း (၂) သောင်းကျော် တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုညီလာခံတွင် ယနေ့ မွန်အမျိုးသားတို့ ခံစားနေရသော အခြေအနေ၊ မွန်လူမျိုးတို့၏ မွေးရာပါအခွင့်အရေးကိုမပေးဘဲ တားဆီးပိတ်ပင်ခြင်းနှင့် မွန်နှင့် ဗမာအတူတူဘဲ

သီးခြားအခွင့်အရေးပေးစရာမလိုဆိုသော အသုံးအနှုန်းများကို တင်ပြပြီး အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ကြပါသည်။ မွန်တို့၏အခွင့်အရေးကို မရ/ရသည့်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ် ဆုံးဖြတ် ခဲ့ကြသည်။

ထိုညီလာခံတွင်အောက်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်-

- (၁) မွန်လူမျိုးတို့ ဖိနှိပ်မှုမှ လွတ်မြောက်ရန်အတွက် မွန်ပြည်နယ်ကို ဖြစ်သည့်နည်းဖြင့် ဖော်ထုတ် ကြရန်။
- (၂) မွန်ပြည်နယ်ကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် ဆောင်ရွက်ရမည့် နည်းလမ်းအသွယ်သွယ်ကိုဆောင်ရွက်ရန် အတွက် မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်အား အပ်နှင်းထားရန်။
- (၃) မွန်အမျိုးသားတို့၏ လုံခြုံမှုကို ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် မွန်အမျိုးသား ကာကွယ်ရေးတပ် (Mon National Defence Organization - MNDO) ကိုဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရန်။
- (၄) မွန်အမျိုးသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်စေသည့် မြေယာသီးစားချထားရေးဥပဒေကို တိုက် ဖျက် ရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ် (မ.လ.ရ) ကိုလည်း ညီလာခံမှ အမှုဆောင် (၁၅) ဦး ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်လှမောင်၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး နိုင်ငွေသိမ်း၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး နိုင်စံသူ၊ စည်းရုံးရေးမှူး နိုင်ဘလွင် နှင့် အမှုဆောင် (၁၁) ဦး တို့ပါဝင်သည်။ မွန်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ် အနေနှင့် ၁။ နိုင်ငွေသိမ်း (တာဝန်ခံ)၊ ၂။ နိုင်စံသူ (ဒုတာဝန်ခံ)၊ ၃။ နိုင်သိန်းအောင် (သထုံခရိုင်တာဝန်ခံ)၊ ၄။ နိုင်ပန်းသာ (မော်လမြိုင်ခရိုင် တာဝန်ခံ) တို့ ဖြစ်သည်။

အခန်း (၅)

မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးတည်ထောင်ခြင်း

“မွန်အမျိုးသားတို့၏ လုံခြုံမှုကို ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် မွန်အမျိုးသား ကာကွယ်ရေးတပ်ကို တည်ထောင်ခဲ့”

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၆) ရက်နေ့ ညတွင် မွန်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ကို ဖွဲ့စည်းရာတွင် ထိုညတွင်ပင် စာရင်းပေးသွင်းသူပေါင်း (၅၀၀) ကျော်ရှိခဲ့သည်။ အမှတ်အသားတံဆိပ်-လက်မောင်းတွင် တပ်ဆင်ရန် (အကျယ်-၂ လက်မ၊ အရှည်-၃ လက်မ၊ ပုံအောက်ပိုင်းတွင် သုံးထောင့်ချိုးထားပြီး အပြာရောင်အောက်ခံ အဝါရောင် ဟံသာတံဆိပ်၊ အဖြူရောင် ဟံသာရုပ်အပေါ်ပိုက်စာလုံး (ဒပ်စုအကောန်ဂကူမန်) အောက်ပိုက်စာလုံးကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (MNDO) ရေးထိုးထားသည်။ ပခုံးထောင့်တံဆိပ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (MNDO) ကြေးဝါဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စာတမ်းကို ချိတ်ထားပါသည်။ ဝတ်စုံမှာ ကာကီရောင် အင်္ကျီဘောင်းဘီဖြစ်ပါသည်။

MNDO သည် မွန်ပြည်နယ်ရရှိရေးနှင့် မွန်လူမျိုးရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးရင်းနှင့် အင်အားများ စုဆောင်းခဲ့သည်။ ဤအတောအတွင်း ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ဌာနချုပ်မှ ဥက္ကဋ္ဌစောဘဦးကြီး ဖိတ်ကြားချက်အရ မ.လ.ရ အဖွဲ့ချုပ်မှ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်လှမောင်နှင့် စည်းရုံးရေးဌာနတာဝန်ခံ နိုင်ဘလွင်တို့က ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် KNU ကရင်အမျိုးသားဌာနချုပ်ရှိရာ အင်းစိန်မြို့သို့ ထွက်ခွာသွားကြသည်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) နှင့် မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်တို့၏ ဆွေးနွေးသဘောတူညီချက်မှာ-

- (၁) မွန်နှင့် ကရင်တို့သည် မွန်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ် ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက် အတူတကွ လက်တွဲ ဆောင်ရွက်သွားမည်။
- (၂) ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသက်ကိုပဓာနမထားဘဲ အောင်ပွဲရသည်အထိ ပူးတွဲဆောင်ရွက်သွားမည်။
- (၃) တစ်ဦးက သဘောတူညီချက်မရှိဘဲ တစ်ဦးက တတိယအင်အားစုနှင့် သဘောတူညီခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရ။
- (၄) မွန်နှင့်ကရင်တို့သည် အောင်ပွဲရရှိပြီးနောက် မွန်ပြည်နယ် - ကရင်ပြည်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းများကို ဒီမိုကရေစီနည်းအရ မွန်နှင့် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ ဆန္ဒကို ရယူပြီး ပြည်နယ်များကို ဖော်ထုတ်သွားကြရန် တို့ဖြစ်သည်။

“မွန်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ကို ပြန်နှိမ်နှင်းခဲ့သော ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရ”

ထိုအချိန်တွင် ပြည်သူ့ရဲဘော် (ရဲဘော်ဖြူ) တို့ တောခိုသွားကြသဖြင့် အခြေအနေတွေ ပိုမိုရှုပ်ထွေးလာသည်။ ဖ.ဆ.ပ.လ အနေနဲ့ မွန်နဲ့ ကရင်ကိုပါ အာရုံစိုက်လာသည်။ ထိုအခြေအနေများကြောင့် မော်လမြိုင် မ.လ.ရ ဌာနချုပ်ရှိ ခေါင်းဆောင်များသည် အပြင်တွင်ရောက်နေသော ခေါင်းဆောင်များအား ဌာနချုပ်သို့ မပြန်လာကြရန်နှင့် သတိရှိကြရန် မှာကြားလိုက်သည်။ MNDO ခေါင်းဆောင်များသည် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို သုံးသပ်ပြီးနောက် နိုင်ပန်းသာ၊ နိုင်မောင်သိန်း ခေါင်းဆောင်သော အဖွဲ့သည် အင်အား (၂၇) ဦးဖြင့် ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လပြည့်နေ့ (၁၉.၈.၁၉၄၈) ရက်နေ့၊ နံနက် (၆:၃၀) နာရီ အချိန်တွင် ဖားအံမြို့နယ်၊ ဇာသပြင်ကျေးရွာမှ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့၏ လက်နက်ကို သိမ်းယူလိုက်ပြီး MNDO အဖွဲ့အား လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အဖြစ် အသွင်ပြောင်း လိုက်သည်။ နောက်တနေ့တွင် ကော့ဂွမ်း၊ ကော့မနေ့၊ ဖဲကတာ၊ ကော့ဂွန်း၊ ထုံးအိုင်ရွာတို့မှ လက်နက်များ သိမ်းပြီးနောက် တနေ့တွင် ကော့ကျိုက်၊ ကော့လှိုက်၊ မန်ကျီးကျွန်း၊ ကင်းရွာ၊ ဝဲကြီး၊ လက်ဖန်ရွာတို့မှ လက်နက်၊ ခဲယမ်းများ အားလုံးသိမ်းပိုက်ပြီးသောအခါ အင်အား (၂၅၀) ခန့် ဖြစ်လာသည်။ ထုံးအိုင်ရွာကို အခြေခံ၍ စခန်းချသည်။ KNU မှ ဘားအံမြို့နယ် အလုပ်အမှုဆောင် စောဘထွန်း၊ KNDO မြို့နယ်ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်စောဖြူနှင့် ဗိုလ်ဂျာမဏီတို့က လာရောက်ပူးပေါင်းကြသည်။ ထို့ကြောင့် လက်နက်ကိုင်အင်အားသည် (၃၀၀) ကျော်အထိ ဖြစ်လာသည်။ ဖ.ဆ.ပ.လ မှ သိမ်းယူထားသောလက်နက်များကို ပြန်အပ်ရန်နှင့် ပြန်မအပ်ပါက အဖွဲ့အစည်းအား အရေးယူမည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် မ.လ.ရ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်တို့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံလိုက်ရသည်။

“KNU နှင့် MNDO တို့ ပေါင်းပြီး သထုံခရိုင်၊ ဘားအံနှင့် မော်လမြိုင်ကို သိမ်းယူနိုင်ခဲ့”

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၃၁) ရက်နေ့တွက် KNU နှင့် MNDO တို့ ပူးပေါင်းပြီး သထုံခရိုင်နှင့် ဘားအံကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် သထုံခရိုင် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ကော်မတီတရပ်ဖွဲ့စည်းကြသည်။ ထိုကော်မတီတွင် မွန်အမျိုးသားဘက်မှ (၁) နိုင်သိန်းအောင်၊ (၂) နိုင်ရ၊ (၃) နိုင်စိန်ထွန်း၊ (၄) နိုင်သာဟန်၊ (၅) နိုင်ထွန်းရင် တို့ ပါဝင်ပြီး ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) မှ (၁) စောအဲဖေ၊ (၂) စောအုံးဖေညွန့် ၊ (၃) အက်စ်ကေဒီ၊ (၄) စောဘတ္တတာ၊ (၅) အမည်မသိသူ တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ထိုကော်မတီက စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးကို ထိန်းသိမ်းသွားရန် တာဝန်ပေးအပ်လိုက်သည်။ သထုံခရိုင်မှ သိမ်းဆည်းရရှိထားသော လက်နက်အများစုကို မွန်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်အားပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဩဂုတ်လ (၃၁) ရက်နေ့ ည (၁၂:၀၀) နာရီအချိန်တွင် မော်လမြိုင်ကို သိမ်းယူနိုင်ခဲ့သည်။ မော်လမြိုင်ခရိုင် ထိန်းသိမ်းရေး ကော်မတီတွင် မွန်လူမျိုးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်မှ နိုင်ဘလွင်၊ နိုင်ငွေသိမ်း၊ နိုင်စံသူ၊ နိုင်ထွန်းတင်တို့ ပါဝင်ပြီး KNU မှ စောဖိုးချမ်၊ စောဖိုးဟန်၊ ဆရာယုံလှ တို့ ပါဝင်ကြသည်။ MNDO တပ်မှူးအဖြစ် နိုင်ပန်းသာ၊ ဒုတပ်မှူးအဖြစ် နိုင်ဘညွန့်၊ ကရင်အမျိုးသားတပ်မတော်မှ တပ်မှူး စောတကယ်တို့အား တာဝန်ပေးအပ်ပြီး တပ်မှူးချုပ်အဖြစ် စောဖိုးဟန်၊ နိုင်ငွေသိမ်းတို့ ပါဝင်ဆောင်

ရွက်ကြပါသည်။ ထို့နောက် ကျိုက္ခမိ၊ လမိုင်းနှင့် ရေးမြို့တို့ကို ဆက်လက် သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။

မော်လမြိုင်ကို မွန်၊ ကရင်သိမ်းပြီး (၅) ရက်အကြာတွင် KNU ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးအဖွဲ့နှင့် ဗိုလ်မှူးကြီးထွန်းစိန်သည် မော်လမြိုင်သို့ရောက်ရှိလာပြီး မွန်၊ ကရင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် စုစည်းရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းပေးပါက မော်လမြိုင်ခရိုင်ကို ပြန်လည်ပေးအပ်ရန်၊ ကျေနပ်လောက်သော အဖြေရှာမည်ဆိုပါက သထုံခရိုင်ကို ပေးအပ်ရန်ဟူ၍ အဆင့်နှစ်ဆင့်ထား ဆွေးနွေးသွားသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးကို လုပ်ဆောင်ရန် ကရင်အနေနဲ့ ပြင်ဆင်မှု မပြီးသေးကြောင်း၊ အချိန်လိုအပ်ကြောင်းနှင့် ယခုလို ဆောင်ရွက်လျှင် ပြေလည်နိုင်ကြောင်း၊ မပြေလည်းပါကလည်း ရှေ့ဆက်လုပ်ရန် အချိန်လိုကြောင်း စသည်ဖြင့် အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းတင်ပြရာ မွန်၊ ကရင် ခေါင်းဆောင်အားလုံးက အောက်ပါအတိုင်း သဘော တူညီချက် ရရှိသည်။

(၁) ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရက မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ် ဖော်ထုတ်မှု စုံစမ်းရေး ကော် မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းပေးပါက မော်လမြိုင်ခရိုင်ကို လွှဲပြောင်းပေးမည်။

(၂) ထိုကော်မရှင်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ ကျေနပ်ပါက သထုံခရိုင်ကို အပ်ပေးရန် သဘောတူသည်။

(၃) လက်ရှိလက်နက်ကိုင်တပ်ဖြစ်သော မွန်၊ ကရင်လက်နက်ကိုင်တပ်များကို ဖ.ဆ.ပ.လ လက်အောက်ခံ တပ်အဖြစ် ထားရှိရန် ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရက လက်ခံရမည်။

(၄) မော်လမြိုင်ခရိုင်ကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားတပ်ရင်းတစ်ရင်းကို စေလွှတ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။

ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးနှင့် နိုင်လှမောင်တို့ ရန်ကုန်ရောက်ပြီးနောက် ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်မှု စုံစမ်းစစ်ဆေး ရေးကော်မရှင်တွင် မွန်အမျိုးသားအတွက် နိုင်လှမောင်၊ မွန်ဖိုးချို၊ မွန်ထွန်းရင်၊ မွန်သန်း၊ မွန်ဒေါ်နှင်း၊ မွန်ခင်မောင်၊ ကရင်အမျိုးသားတွင် စောဘဦးကြီး၊ မန်းလိန်း (ခ) ထွန်းအောင်၊ စောသာဒင်၊ စောနော်တင်ဘွား၊ စောဂျွန်ဒီပိုးမင်း၊ စောမောင်ဒေါက်တို့ ပါဝင်ကြပြီး မြန်မာအမျိုးသား (၆) ဦး၊ ရှမ်းအမျိုးသား (၆) ဦး၊ ရခိုင်အမျိုးသား (၆) ဦး စသည်ဖြင့် ပါဝင်ကြသည်။

ဖ.ဆ.ပ.လ သည် မိမိထားရှိသော ကတိအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ပြည်သူ့ရဲဘော်အချို့၊ ကျိုက်မရော ဦးသွင်တပ် အချို့နှင့် အခြားဆိုရှယ်လစ်ပြောက်ကျားများကို စုစည်းပြီး ကျိုက္ခမိမြို့တွင် ဗိုလ်သန်းညွန့် ခေါင်းဆောင်သော အပျော်တမ်းတပ် B.T.F ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ MNDO နှင့် KNDO များကိုတော့ ပါဝင်ခွင့်မပြုပေ။ ထို့ကြောင့် ကတိမတည်သော ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်လျော့ပါးလာသည်နှင့်အမျှ သထုံခရိုင်ကို ပိုမို

ခိုင်မာအောင် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၀ ပြည့်နှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၁၃) ရက်နေ့တွင် ကချင်တပ်ရင်း (၂) က လက်နက်များကို (၄၈) နာရီအတွင်း အပ်နှံရန် အမိန့်စာဆင့် ဆိုလာသည်။ သို့သော် လက်နက်မအပ်ဘဲ တောခိုလိုက်တော့သည်။ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးကော်မတီ ဖွဲ့စည်းထားသော်လည်း အလုပ် မဖြစ်သေးပေ။

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ (၃၁) ရက်နေ့တွင် MNDO နှင့် ဆက်စပ်နေသော အဖွဲ့အစည်းအား မတရားအသင်း ကြေညာခဲ့သည်။ မော်လမြိုင်မြို့တွင် ရှိနေသော မွန်၊ ကရင် ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် စောဖိုးချစ်၊ စောသာဒင်၊ ဆရာယုံလှနှင့် မွန်ခေါင်းဆောင် နိုင်ဘလွင်တို့အား ဖမ်းဆီးလိုက်သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ (၃၁) ရက်နေ့ နံနက်မှ စ၍ အင်းစိန်မြို့၌ ဌာနချုပ်ဖွင့်ထားသော ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ကို ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရက ထိုးစစ်ဆင်ခွဲရာတွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် တိုက်ပွဲကြီးအကျယ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ မ.လ.ရ အဖွဲ့ချုပ်လည်း ကော့ကရိတ်မြို့နယ်တွင် ဌာနချုပ် ဖွင့်လှစ်ပြီး စစ်မျက်နှာကို ကျိုက်မရောမြို့နယ်ဘက်၊ တရနာကော့ဘိန်းဘက်တွင် လည်းကောင်း၊ ကြာအင်းမြို့နယ် သံပုရာရွာ၊ ဝင်းရော် ဆိတ်ကြီးဘက်တွင်လည်းကောင်း၊ ရေးမြို့နယ်တွင် ပြောက်ကျားစစ်ဆင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထားဝယ်ခရိုင် ရေဖြူမြို့နယ် မြောက်ပိုင်း တွင်လည်းကောင်း ဖွင့်လှစ်ပြီး တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ မေလ လောက်မှစ၍ မြို့ရွာအများအပြားကို လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအင်အားစုများက သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ အရှေ့ဘက်ခြမ်း သထုံခရိုင်တစ်ခုလုံး၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်တွင် ကျိုက်မရော၊ မော်လမြိုင်၊ ချောင်းဆုံ၊ မုဒုံ၊ သံဖြူဇရပ်၊ ကျိုက္ခမီနှင့် ရေးမြို့မှအပ ကျန်ဒေသအားလုံး မ.လ.ရ အဖွဲ့ချုပ် လက်အောက်ခံ MNDO နှင့် KNDO တို့ သိမ်းပိုက်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအချိန်တုန်းက ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရအား “ရန်ကုန်အစိုးရ” ဟုပင် ခေါ်ခြင်းခံရသည်။ သို့သော် တော်လှန်ရေးအုပ်စုချင်း ညီညွတ်မှုမရှိခဲ့မှုကြောင့် တော်လှန်ရေးအချင်းချင်းလည်း ပတ်ချာလည်တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် တနိုင်လုံးဆိုင်ရာ တော်လှန်ရေးကြီး မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။

သထုံခရိုင်တွင် မွန်တပ်အနေနဲ့ အားနည်းနေပေမဲ့ မော်လမြိုင်ခရိုင်ဘက်တွင် မွန်တပ်များ အင်အား တောင့်တင်းသည်။ ဘားအံတောင်ပိုင်း၊ မက်သရောမြစ်အနောက်ဘက်ခြမ်း၊ ကော့ကရိတ်၊ ကြာအင်းသွားရာလမ်း ကားလမ်းအနောက်ဘက်ခြမ်း၊ ဇမိချောင်းတောင်ဘက်ခြမ်းအားလုံး၊ မြို့နယ်အရ ဆိုရသော် ရေး၊ ကျိုက္ခမီ၊ မုဒုံ၊ ကျိုက္ခရောမြို့နယ်အားလုံးနှင့် ကော့ကရိတ် အနောက်ဘက်အခြမ်း၊ ကော့ကရိတ် ကြားအင်းကားလမ်း အနောက် ဘက်ခြမ်း၊ ဘားအံမြို့နယ်တောင်ပိုင်း၊ ရေဖြူမြို့နယ် ကလိန်အောင်ချောင်းအနောက်ဘက်ခြင်း အားလုံးတို့ကို မွန်တို့က ချုပ်ကိုင်ထားသည်။

“အာဏာလုပွဲပြဿနာတွေကြောင့် မွန်-ကရင် ဆက်ဆံရေးတင်းမာခဲ့”

လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးတွင် ကာလကြာညောင်းလာသည်နှင့်အမျှ အာဏာပြဿနာသည် နောက်မှ

လိုက်လာနေတတ်သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် နိုင်ငံ့သိမ်းကို ကရင်တပ်မှ ချောင်းမြောင်းပစ်ခတ်ရာမှ စပြီး မွန်-ကရင် ဆက်ဆံရေး တင်းမာခဲ့သည်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဘဦးကြီးက ဆွေးနွေးပွဲကို အကြိမ်ကြိမ် ကျင်းပခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးသဘောတူညီချက်မှာ အုပ်ချုပ်ရေးသည် မွန်လူထုအား မွန်အဖွဲ့က အုပ်ချုပ်ပြီး၊ ကရင်လူထုအား ကရင်လူထုအား ကရင်အဖွဲ့မှ အုပ်ချုပ်ရန်၊ တပ်မတော်တို့အား စုပေါင်းပြီး တပ်မဟာတစ်ခုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းရန်၊ တပ်မဟာ၏အမည်ကို ဆင်ဖြူတော်တပ်မဟာဟု ခေါ်ဆိုရန်၊ တပ်ရင်း (၁) ကို ကရင်တပ်ရင်း တာဝန်ယူပြီး တပ်ရင်း (၂) ကို မွန်တပ်က တာဝန်ယူရန်၊ တပ်ရင်း (၃) ကို ကြာအင်းမြို့တွင် အခြေစိုက်သော စောထွန်းငြိမ်းတပ်က တာဝန်ယူရန်ဖြစ်သည်။ တပ်မဟာမှူးအဖြစ် စောသက်ပါ၊ စစ်ဆင်ရေးမှူးအဖြစ် မွန်မှ နိုင်ငံ့သိမ်းတို့မှ တာဝန်ယူကြသည်။

“KNU ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီး ကို ဖ.ဆ.ပ.လ နှင့် စစ်တပ်က လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခဲ့”

နိုင်ငံရေးကိစ္စနှင့် ကော့ကရိတ်ကို လာသော ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးသည် ထိကော့ကိုးရွာတွင် တထောက်နားချိန်တွင် ဖ.ဆ.ပ.လ တပ်မှ ဗိုလ်စိန်လွင်ဦးစီးသောတပ်နှင့်သစ္စာရှိ ကရင်တပ်မှ ဘလုတပ်တို့၏ လက်ချက်ဖြင့် ထိုလယ်တောအနီးတွင် ကျဆုံးခဲ့ရသည်။ ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီး ကျဆုံးသွားပြီးနောက် KNU အစည်းအရုံးဥက္ကဋ္ဌနေရာတွင် မန်းဘဇံအား တာဝန်ပေးအပ်ပြီး KGB အစိုးရအဖွဲ့တွင် စောဟံသာမွေးအား တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ KGB အစိုးရအဖွဲ့၏ အမည်ကိုလည်း KRC ဟု ပြောင်းလဲလိုက်သည်။ စောဘဦးကြီး ကျဆုံးပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကရင်တပ်မတော်သည် ကယိမ်းကယိုင် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် လက်နက်ကိုင်တပ်များ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ ပျက်ပြားလာသဖြင့် ပြည်သူ့ထောက်ခံမှု အလွန်တရာ ကျဆင်းလာသည်။ သထုံခရိုင်ရှိ တပ်မဟာအောက်ရှိ မွန်တပ်သားတို့သည် ရာသီဥတုဒဏ်၊ အစားအသောက်ဒဏ် မခံနိုင်ကြသောကြောင့် တကြောင်း၊ ကရင်တပ်နှင့် ဆက်ဆံမှုအခြေအနေ ယိုယွင်းလာသည်က တကြောင်း တို့ကြောင့် မွန်အမျိုးသားများ ရှိရာ ဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြတာကြောင့် စစ်မျက်နှာ (၁) အား တပ်မဟာမှူး စောသက်ဝါအား ပေးအပ်လိုက်သည်။ မွန်တွင်လည်း နိုင်ငံ့ထွန်းမောင် ဦးစီးသောတပ်နှင့် နိုင်ငံ့အောင်ထွန်း ဦးစီးသော တပ်နှင့် မ.လ.ရ အဖွဲ့တို့ကြား ပြဿနာများ တစတစ ကြီးထွားလာသည်။ မ.လ.ရ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်များသည် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို သုံးသပ်၍ မွန်များ တစုတစည်းတည်း ဖြစ်ရေးအတွက် နိုင်ငံ့သိမ်း၊ နိုင်ငံ့ထွန်းသိမ်း၊ မိဟံသာ နှင့် နိုင်ငံ့သိန်းမောင် တို့ တာဝန်ယူညှိနှိုင်းကြသည်။ ထို့နောက် မွန်အဖွဲ့ (၃) ဖွဲ့သည် ညှိနှိုင်းကြပြီးနောက် မွန်ညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစု ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဥက္ကဋ္ဌမှာ နိုင်ငံ့သိမ်း၊ အတွင်းရေးမှူးမှာ နိုင်ငံ့ဆိတ်နို့၊ နိုင်ငံ့ချမ်းမွန်တို့ ဖြစ်သည်။ ဌာနချုပ်ကို ဝဲခမိကျေးရွာ၊ ကျိုက်မရောမြို့နယ်၌ ဖွင့်လှစ်ထားသည်။

“တရုတ်ဖြူကိစ္စကြောင့် မွန်တော်လှန်ရေးအတွင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့”

၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးတွင် နိုင်ငံ့ရွှေကျင်ခေါင်းဆောင်ပြီး နိုင်ငံ့ဆိတ်နို့၊ နိုင်ငံ့ထွန်းမောင်တို့ ပါဝင်သော

မွန်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ကေအင်န်ယူဌာနချုပ်ရှိရာ ဖာပွန်သို့သွားရောက်ပြီး မွန်၊ ကရင်အရေးကို ဆွေးနွေးကြရာ မပြေလည်ကြသောကြောင့် မွန်တို့သည် KRC အစိုးရအဖွဲ့တွင်းသို့ မပါဝင်ဘဲ မွန်တို့အနေဖြင့် သီးခြားအဖွဲ့အစည်း၊ သီးခြားတပ်ထူထောင်ရန် တင်ပြခဲ့သည်။ တရုတ်ဖြူကြွေကြောင့် မွန်တော်လှန်ရေးအတွင်း၌ သဘောထားကွဲလွဲခြင်းများသည် အတော်ပင် နက်ရှိုင်းကြီးမားခဲ့သည်။

“၁၉၅၃ ခုနှစ်သည် မွန်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့တို့ အများဆုံးလက်နက်ချခဲ့”

မွန်တော်လှန်ရေးအခြေခံစခန်းများ ချထားသော ဒေသအများအပြားကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားရခြင်း၊ တပ်တွင်း၌ညီညွတ်မှုနည်းပါးလာခြင်း၊ အရက်သေစာသောက်စားခြင်း၊ လောင်းကစားမှုများ၊ ပြန်ပေးဆွဲမှုများကို တပ်များက ကျူးလွန်လာခြင်းကြောင့် မွန်ပြည်သူများသည် မွန်လက်နက်ကိုင်တပ်အပေါ် ငြိုငြင်လာသည်။ ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းမှုတချို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ လူထုထောက်ခံမှု လျော့ပါးလာသည်။ ဒေသစွဲကြီးမားကြသော တပ်သားအချို့သည် ဒေသကို လက်လွှတ်လာရသောကြောင့် စိတ်ဓာတ်ကျခြင်း၊ ရောက်ရှိနေသော ဒေသတွင်လည်း ဒေသတပ်နှင့် ညီညွတ်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့် စိတ်ပျက်အားငယ်ကာ အစုလိုက်အပြုံလိုက် လက်နက်ချသွားကြသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်သည် မွန်တပ်များ၏ သမိုင်းတွင် အများဆုံး လက်နက်ချသော နှစ်ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ လက်နက်ချလိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းမှာ (၁) နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးဦးဆောင်မှုမပေးနိုင်ခြင်း၊ (၂) ၎င်းမှဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးဆက်ဖြစ်သော အရက်သေစာ သောက်စားမှု၊ လောင်းကစားပြုမှု၊ ဓားပြတိုက်ပြန်ပေးဆွဲမှု၊ လာဘ်စားမှု၊ မတရားငွေတောင်းခံမှုများနှင့် ကိုယ်ကျိုးရှာမှုတို့ဖြင့် တပ်တွင်း၌ စည်းကမ်းပျက်စီးကာ လူထုထောက်ခံမှု လုံးဝနည်းပါး ကျဆင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးအရ တိကျသောလမ်းစဉ်များ ချမှတ်ရေး၊ စုစည်းညီညွတ်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖော်ထုတ်ရေးသည် လတ်တလောကာလအတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် မွန်တော်လှန်ရေး၌ လှိုက်စားနေသော ကိုယ်ကျိုးရှာ အချောင်သမားများ၊ ပြန်ပေးဓားပြမှု ကျူးလွန်နေသူများ၊ အရက်သေစာ သောက်စားခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်း အကျင့်ဆိုးများကို မွန်တော်လှန်ရေးမှ ခွာထုတ်ပစ်ရန်အလွန်အရေး ကြီးပေသည်။

“မွန်တော်လှန်ရေးကို နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးအရ ပြန်လည်စုစည်းပြီး မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးကို တည်ထောင်ခဲ့”

ထိုအခြေအနေဆိုးအောက်တွင် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်နေသော မွန်ခေါင်းဆောင်တို့သည် ၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ ဒုတိယအပတ်တွင် ကြာအင်းမြို့နယ်၊ အနန်းကွင်းကျေးရွာအနီး ကရင်သမ္မရာရွာ၌ စုဝေးဆွေးနွေး ကြသည်။ မွန်တော်လှန်ရေးတရပ်လုံးကို ခေါင်းဆောင်သွားနိုင်ရေးအတွက် ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်း တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရန်၊ ထိုအဖွဲ့အစည်းမှ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးကို ဦးဆောင်မှုပေးသွားရန် သဘောတူကြသည်။ ထို့ကြောင့်

မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး (မွန်ဘာသာဖြင့် ဗော်ပုတြာချင်မွန်) ကို ဖွဲ့စည်းပြီး ဒီမိုကရေစီလမ်းစဉ်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန် သဘောတူကြသည်။ အမှုဆောင် (၉) ဦးကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။ (၁) ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်ထွန်း၊ (၂) အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး နိုင်ချမ်းမွန်၊ (၃) တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး နိုင်ပန်းသာ၊ (၄) ကာကွယ်ရေးဌာနမှူး နိုင်ရွှေကျင်၊ (၅) သည်းရုံးရေးမှူး နိုင်ငွေသိမ်း၊ (၆) နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေးဌာနမှူး နိုင်ထွန်းသိမ်း၊ (၇) ဘဏ္ဍာရေးဌာနမှူး နိုင်ဆိတ်နွဲ့၊ (၈) ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖြစ် နိုင်သိန်းမောင်၊ (၉) နိုင်အောင်တင့် တို့ဖြစ်ပါသည်။ တဆက်တည်းမှာပင် ပြည်တွင်း တော်လှန်ရေးအင်အားစုများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် နိုင်ပန်းသာအား တာဝန်ပေးအပ်ကြသည်။ ပြည်တွင်း တော်လှန်ရေးအင်အားစုများဆိုသည်မှာ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ အလံနီ ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ ပြည်သူ့ရဲဘော် ပါတီနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးတို့ ဖြစ်ပါသည်။ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး၏ ဗဟိုဌာနချုပ်ကို အပလုံတွင်သတ်မှတ် နေရာချထားရန်သဘောတူကြသည်။ တာဝန်ကျသော ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်မှအပ ကျန်ဗဟို အလုပ်အမှု ဆောင်များ အပလုံစခန်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းရန် သဘောတူညီကြသည်။

မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးဗဟိုမှ တာဝန်ပေးချက်အရ ပြည်တွင်းမဟာမိတ်များ ဆက်သွယ်ရေးတာဝန်ခံ နိုင်ပန်းသာသည် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်ရှိဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ အလံနီ ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ ပြည်သူ့ရဲဘော်ပါတီနဲ့ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင် -

(၁) သုံးပါတီ ပူးတွဲခရိုင်ကို ဖွဲ့စည်းပြီး မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးဗဟိုနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားရန်။

(၂) ပြည်သူ့ရဲဘော်ပါတီသည် မိမိတို့အခြေခံဒေသ၊ စည်းရုံးရေးနယ်မြေရှိနေပြီဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းပုံစံအတိုင်း လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သွားရန်။

(၃) အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီသည် သထုံခရိုင်တွင် မြေအောက် တစ်ပိုင်းလှုပ်ရှားနေရာ၌ အခက်အခဲ များစွာ ရှိနေသည်။ သထုံခရိုင်တွင် အခြေမချနိုင်သည့် အခါမျိုး၌ ကျိုက်မရောဒေသတွင် လှုပ်ရှားခွင့်ပြု သွားရန်။

(၄) ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်အနေဖြင့် ဖော်ထုတ်ထားနှင့်ပြီး ဖြစ်သော တပ်များသည် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးမှ မိမိတို့တပ်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခွင့် မရရှိမိစပ်ကြားတွင် သီးခြားတပ်အဖြစ်ထားရှိမည်။ မွန်ပြည်သူ့ တပ်ဦးဗဟိုမှ တပ်ပူးပေါင်းခွင့် ရရှိသော် မိမိတို့ သီးခြားတပ်ကို ဖျက်သိမ်းပြီး၊ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးအတွင်း၌ ပါဝင်လှုပ်ရှားရန်။ မွန်ပြည်သူ့မှ လိုအပ်သော နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးအကူအညီများကို မိမိတို့တက်အားသမျှ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရန်၊ သီးခြားတပ်၊ သီးခြားပါတီများ ဖော်ထုတ်ခြင်း မပြုပါဟု သဘောတူညီကြသည်။

“၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၉) ရက်နေ့တွင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးလက်နက်ချခဲ့၊ မွန်အမျိုးသားလွတ်မြောက် နယ်မြေများကို လက်လွှတ်ခဲ့ရ”

၁၉၅၇ ခုနှစ် နှစ်ဦးတွင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး၊ KNU ပါတီ၊ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့ ပဲခူးရိုးမတွင် စုစည်းဆွေးနွေးပြီး (၃)ပါတီပူးတွဲဖက်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးအနေဖြင့် ပြည်သူ့ ဒီမိုကရေစီလမ်းစဉ်ကို လက်ခံပြီးသည့်အပြင် ဥပဒေတွင်းတိုက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်လှုပ်ရှားနိုင်သော အခြေအနေ၊ ပြည်သူ့လူထု ထောက်ခံမှုရရှိလာသောအခြေအနေ၊ ပါတီ(၂)ဖွဲ့ လက်တွဲဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအခြေအနေနှင့် ဖ.ဆ.ပ.လ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသော အခြေအနေများ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲနေသည်များကို သုံးသပ်ပြီး ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ် နိုင်ရန်အတွက် ညီလာခံတစ်ရပ် ကျင်းပပေးပါရန် သထုံခရိုင်ကောက်မတီစုက မွန်ပြည်သူ့ တပ်ဦးဗဟိုအား ၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ ဇွန်လဆန်းတွင် တင်ပြတောင်းခံခဲ့သည်။ မကြာမီပင် ဗဟိုမှ ပေးခဲ့သော ညွှန်ကြားချက်မှာ နီးစပ်ရာစစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန်အတွက် ဆွေးနွေးရန်ဟုပါရှိ လာသည်။ ဗဟိုသဘောထားမှာ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲအသွင်းမှ ဒီမိုကရေစီတိုက်ပွဲအသွင်သို့ ကူးပြောင်း ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဥပဒေဘောင် အတွင်းသို့ဝင်ရန် ဗဟိုမှ ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း အကျဉ်းချုပ်၍ တင်ပြခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကို အဝေးရောက်နေသော နိုင်ရွှေကျင်၊ နိုင်ထွန်းသိမ်းတို့နှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်း၊ ဆန္ဒသဘော ထားလည်း မယူဘဲ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်ထွန်း၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး နိုင်ချမ်းမွန်၊ စည်းရုံးရေးဌာန နိုင်ငွေသိမ်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဌာန နိုင်ဆိတ်နို့၊ ဗဟိုအလုပ် အမှုဆောင်များ ဖြစ်ကြသော နိုင်အောင်တင့်၊ နိုင်ကွန်ဒေ၊ နိုင်ဖိုးစိန်တို့ကသာ လက်နက်ချရေးမှုကို နိုင်ငံရေးအရ အာမခံချက်မရှိဘဲ လက်ခံခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၉) ရက်နေ့သည် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးလက်နက်ချသော နေ့ဖြစ်၍ မွန်တို့ အတွက် ဝမ်းနည်းကြေကွဲဖွယ်နေ့အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ရစ်သော နေ့ဖြစ်ပေသည်။

၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ ၂၄ ရက်နေ့တွင် လက်နက်ချအခမ်းအနားကို မော်လမြိုင်မြို့၊ မိုင်ဒါကွင်းတွင် နံနက် ၈:၀၀ နာရီအချိန် စတင်၍ ပြုလုပ်သည်။ လက်နက်ပေါင်းမှာ (၄၀၀) ကျော်ကို အပ်နှံခဲ့သည်။ မွန်ပြည်သူ့ တပ်ဦးအဖွဲ့ဝင်များ လက်နက်ချစဉ်က ထောက်ပံ့ကြေးအဖြစ် လုံချည် (၂) ထည်စီ၊ အင်္ကျီ (၂) ထည်စီနှင့် ငွေသား (၂၀၀) ကျပ်စီရခဲ့ကြသည်။

မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး လက်နက်ချပြီးနောက် မကြာမီတွင် မော်လမြိုင်မြို့၊ ထားဝယ်စုရပ်၊ ကျားတံတား အနီး၌ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးဌာနချုပ်ကို ဖွင့်လှစ်ကာ နိုင်ငံရေးကိုစတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး လက်နက်မချမီက အုပ်ချုပ်ထားခဲ့သော ဘားအံတောင်ပိုင်း၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ် အနောက်ပိုင်း ကျိုက်မရောမြို့နယ်၊ ကြာအင်းမြို့နယ်အနောက်ခြမ်း၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်တောင်ပိုင်း၊ ရေးမြို့နယ်နှင့် ရေဖြူမြို့နယ် မြောက်ပိုင်းအားလုံးကို KNU အစည်းအရုံးက ဝင်ရောက်နေရာယူလိုက်သည်။ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးသည် ဥပဒေဘောင်အတွင်း တရားဝင်ရပ်တည်ခွင့် ရရှိခဲ့ခြင်းမှတစ်ပါး မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး၏ အုပ်ချုပ်ထားသော နယ်မြေများ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ရသည်။ စည်းစိမ်ဥစ္စာရာထူးစွန့်လွှတ်ပြီး တောခိုသွား ကြသူများသည်လည်း မိမိတို့၏ ဘဝကို အစမှ ပြန်လည်ထူထောင်ကြရသည်။

အခန်း (၆)

မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး ပျက်သုဉ်းခြင်း

“ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး ဦးဆောင်ပြီး မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးကော်မတီကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ ”

တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းတွင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးဝင်ရောက်ရပ်တည်ပြီးနောက် မကြာမီမှာပင် မွန်အဖွဲ့အစည်းများလည်း ဖွဲ့လိုပေါက်ခဲ့သည်။ သန်ရှင်းမွန်အဖွဲ့၊ တည်မြဲမွန်အဖွဲ့၊ မွန်တိုးတက်ရေးအဖွဲ့ စသည်တို့သည် မိုးဦးကျဖားများ အော်သံကဲ့သို့ ပေါ်ထွက်လာကြသည်။ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးသည် ဥပဒေဘောင်အတွင်း ပေါ်ထွက်လာသော အဖွဲ့အစည်းအားလုံးကို စုပေါင်း၍ မွန်ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးကော်မတီ တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ တစ်ဘက်တွင်လည်း (ပမညတ) အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဦးနု အစိုးရအဖွဲ့အစည်းသည် မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ဖော်ထုတ်ပေးရန် ကတိပြုခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးအစီအစဉ်ကို စတင်ဆောင်ရွက်နေသည်။ တဘက်တွင်လည်း ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့တွင်းရှိ ပုဂ္ဂိုလ်အချို့၊ အဖွဲ့အစည်းအချို့တို့ ပြည်နယ်ဖော်ထုတ်ရေးကို မလိုလားကြပေ။

ပင်လုံစာချုပ်အရ ခွဲထွက်ရေး၊ တန်းတူညီမျှရေး နှင့် ပတ်သက်ပြီး ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရအဆက်ဆက်က သော်လည်းကောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း အစိုးရလက်ထက်ကသော်လည်းကောင်း၊ ထိုမူကို အပြင်းအထန် ကန့်ကွက် ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၆၀ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့ဝင်များ၊ အတိုက်အခံအဖွဲ့ဝင်များ၊ လူမျိုးစုအသီးသီးမှ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ရခိုင်၊ မွန်၊ ချင်း၊ ကယား၊ ပအိုဝ် စသော အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံတို့ စုဝေးပြီး တောင်ကြီးမြို့၌ ညီလာခံတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ပမညတနှင့် အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ထိုတောင်ကြီးညီလာခံကို မထောက်ခံခဲ့ပေ။ ထိုအခြေအနေကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဗမာအမျိုးသားများထဲတွင် မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒ မည်မျှနက်ရှိုင်းနေသည်ကို အကဲဖြတ်နိုင်ပါသည်။

“ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအာဏာသိမ်းပြီး နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးကို ဖျက်သိမ်းလိုက်တာကြောင့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုအားလုံး မြေပေါ်၌ ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရ”

ဥပဒေဘောင်အတွင်း၌ လှုပ်ရှားနေသောအဖွဲ့၊ နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်အားလုံးတို့အား ဖမ်းဆီးပြီး ထောင်သွင်းအကျဉ်းချထားလိုက်သည်။ ပါတီအားလုံး ဖျက်သိမ်းလိုက်သောအချိန်တွင် မွန်ပြည်

သူ့တပ်ဦးမှ ဗဟိုကော်မတီများလည်း အဖမ်းခံရသည်။ ၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ ပျက်သွားခဲ့သည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးပါတီအဖွဲ့အစည်းအားလုံး ဖျက်သိမ်းလိုက်ပြီးသည့်နောက် ခေါင်းဆောင် အားလုံးလိုလိုကို ဖမ်းဆီးလိုက်တာကြောင့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုအားလုံး ရပ်ဆိုင်းသွားသည်။ အချို့မှာလည်း မြေပေါ်လှုပ်ရှားမှုမှ မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုအသွင်သို့ ပြောင်းလဲပစ်လိုက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုသည် မြေပေါ်၌ လုံးလုံးလျားလျား ပျောက်ကွယ်သွားတော့သည်။

.....

အခန်း (၇)

မွန်ပြည်သစ်ပါတီတည်ထောင်ခြင်း

“မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးလက်နက်ချစဉ် လက်နက်ချရေးမူကို လက်မခံသော နိုင်ရွှေကျင်မှ မွန်ပြည်သစ်ပါတီကို တည်ထောင်ခဲ့”

လက်နက်ချပြီးနောက်မှ မွန်ဒေသသို့ ပြန်ရောက်လာသော နိုင်ရွှေကျင်သည် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး ဗဟိုအမှုဆောင် ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ဆွေးနွေးပြီးနောက် လက်နက်မချနိုင်ကြောင်း ကြေညာပြီး မွန်ပြည်သစ်ပါတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး၏ ဆိုးမွေကောင်းမွေကို ဆက်ခံရသောပါတီ ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ရွှေကျင်သည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအား တုတ်ကောက်တစ်ချောင်းတည်းဖြင့် ပိုးမွေးသကဲ့သို့ ဂရုစိုက်ကြီးထွားအောင် ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သည်။ KNU ပါတီ၊ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏အားပေးထောက်ခံမှုဖြင့် ရပ်တည်ခဲ့ရာမှ မွန်တော်လှန်ရေးအင်အားအသစ်ကို ထူထောင်ရန် ရဲဘော်အုံးသွင်တို့အဖွဲ့နှင့်အတူ တောင်ပေါက်ဒေသ (ကြာအင်းမြို့နယ်) သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ လက်နက်ချရာတွင်မပါဘဲ ကျန်ရစ်နေခဲ့သူ နိုင်ဓမ္မနေသည် အင်အားစု အနည်းငယ်ဖြင့် လှုပ်ရှားနေချိန် ဖြစ်သည်။ နိုင်ရွှေကျင်နှင့် နိုင်ဓမ္မနေတို့ တွေ့ဆုံ၍ မွန်ပြည်သစ်ပါတီကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုဒေသတွင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦး လက်နက်ချသွားပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင် KNU က ဝင်ရောက်အုပ်ချုပ်ထားသဖြင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထူထောင်ရန် များစွာ အခက်အခဲ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် နိုင်ရွှေကျင်က ဆောင်ရွက်ပြီး နိုင်ဓမ္မနေ၊ နိုင်အုံးသွင်၊ နိုင်ထင်၊ နိုင်တက်ထွန်၊ နိုင်မွန်ဒေ တို့သည်လည်း မွန်ပြည်သစ်ပါတီသို့ ရောက်လာကြပြီး ဖြစ်သည်။

ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ရွှေကျင်သည် KNUP ပါတီညီလာခံမှ ဖိတ်ကြားချက်အရ ပါတီညီလာခံတက်ရန် ထွက်ခွာသွားသည်။ နိုင်ရွှေကျင်ထွက်ခွာသွားပြီး မကြာမီမှာပင် နိုင်ဓမ္မနေအဖွဲ့မှ နိုင်ဘအုံးတို့သည် နိုင်အုံးသွင် တို့အဖွဲ့အား ပစ်သတ်၍ မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ ခွဲထွက်ကာ မွန်ကယ်တင်ရေးအဖွဲ့ဟု အမည်ပေးဖွဲ့စည်းပြီး သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်ဘက်တွင် တစ်ဗိုလ်တစ်မင်း ထူထောင်နေသည်။ နိုင်ဓမ္မနေတို့အဖွဲ့သည် ထိုစဉ်က မွန်ပြည်သစ် လက်နက်ကိုင် အင်အားစုထက် သာလွန်သောကြောင့် ညီညွတ်မှုကို တည်ဆောက်သောအချိန်တွင် နိုင်လိုမင်းထက်ပြုကျင့်ကာ အဘက်ဘက်မှ အကျပ်ကိုင်နေချိန် ဖြစ်ပေသည်။ KNU အနေဖြင့် မဟာမိတ်ဟု မွန်ပြည်သစ်ပါတီအား သတ်မှတ်ထားသူတို့၏ ခံယူချက်မှာ “ထားရာနေ စေရာသွား” လက်အောက်ခံ မဟာမိတ် မျိုးအဖြစ်သာ သဘောထားခဲ့သည်။

“မွန်ပြည်သစ်သည် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးနယ်မြေများကို ပြန်မရခဲ့”

၁၉၆၅ ခုနှစ်လောက်တွင် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်ရေးဒေသအဖြစ် ရေးမြို့နယ်ကားလမ်း အနောက်ဘက်ခြမ်းကို သတ်မှတ်ပေးသောအခါ အနည်းငယ်အသက်ရှူချောင်လာသည်ဟု ဆိုရန်ကြံရုံမျှရှိသေး၊ မွန်ဆိုးတစ်စုတို့သည် တော်လှန်ရေးသမားအယောင်ဆောင်ကာ ရေးမြို့နယ်ကော်မတီအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ မကြာမီ မှာပင် ရေးမြို့နယ် ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ကျော်စိန်၊ အတွင်းရေးမှူး နိုင်သန်းလွင်တို့အား သတ်ဖြတ်ကာ လက်နက်များ ယူဆောင်သွားခဲ့သောကြောင့် အကျပ်အတည်းဆိုက်မြဲဆိုက်နေခဲ့သည်။ ထိုအချိန်နှင့် မရှေးမနှောင်းမှာပင် မွန်ပြည်နယ်၊ တပ်ဦးမြို့နယ် တပ်မှူးဟောင်းနိုင်သိန်းဟန် (နိုင်ဘာဘူ) သည် ကျိုက္ခရွာမြို့နယ်တွင် မွန်ပြည်သစ် ပါတီမြို့နယ်အဖွဲ့ကို ထူထောင်ပြီး အင်အားစုတစ်ခုအနေဖြင့် ရပ်တည်လာခဲ့သဖြင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအဖွဲ့ အင်အားတိုးစေခဲ့သည်။ မကြာမီမှာပင် မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးဝင်ဟောင်းများဖြစ်ကြသော နိုင်ဟံသာ၊ နိုင်ဟလယ်၊ နိုင်ရွှေယိုင်နှင့်တကွ လူငယ်အချို့ရောက်ရှိလာသောကြောင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ အင်အား စုသည် တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်ကြီးထွားလာခဲ့သည်။

၁၉၆၆ ခုနှစ်လောက်တွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအင်အားစုသည် တဖြည်းဖြည်းကြီးထွားလာနေသောကြောင့် တော်လှန်ရေးကို ဆန့်ကျင်နေကြသည့် အင်အားစုများဖြစ်သော ဓားပြလူဆိုးများ၏ အင်အားစုများသည်လည်း တဖြည်းဖြည်း ကျဆင်းလာနေသည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် တိုးတက်သော လမ်းစသို့ တဖြည်းဖြည်းချင်း တက်လှမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်လောက်တွင် ရေး - သံဖြူဇရပ် ကားလမ်းအနောက်ဘက်ခြမ်းကို မွန်ပြည်သစ်ပါတီအား KNU တို့က လွှဲပြောင်းပေးသဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုနယ်မြေအနည်းငယ် ရရှိလာသည်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ်လောက်တွင် လူဟောင်းလူသစ်များ တဖြည်းဖြည်းချင်းဖြင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီသို့ ရောက်ရှိလာသောကြောင့် အင်အားအတော်အသင့် တောင့်တင်းလာနေပြီ ဖြစ်သည်။

၁၉၆၈ ခုနှစ်မှာပင် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်စစ်ဦးစီးချုပ် ဇော်ဆိုင်းနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီး ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းစက်များ အကူအညီရရှိခဲ့သည်။ ရေးမြို့နယ် ကားလမ်းအရှေ့မှ ကျေးရွာများသည် KNU ၏ ဖိနှိပ်မှုကို မခံနိုင်သည့်အဆုံး၌ နိုင်ကျော်စိန်၊ နိုင်ဒွတ်၊ နိုင်ဒင်တို့ ခေါင်းဆောင်ပြီး လက်နက်ကိုင်တပ်ကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ထိုတပ်ကို ပြည်တောင်ပြန်တပ်ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတပ်ကို ၁၉၆၉ ခုနှစ်၌ ထူထောင် ခဲ့သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းလိုက်ပြီးနောက် ၁၉၆၄ ခုနှစ်လောက်တွင် မွန်မျိုးချစ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုကို စတင်အကောင်အထည်ဖော် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခဲ့သည်။ မြေအောက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျောင်းသားလူငယ်များကို စည်းရုံးနိုင်ခြင်းကြောင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအင်အား ကြီးမား လာခဲ့သည်။

အခန်း (၈)

မွန်ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲမှု ကြိုးပမ်းခြင်း မှတ်တမ်း
ပထမအကြိမ် ကျင်းပသည့်
မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ
မှတ်တမ်းများနှင့် အခြေခံမူများ
ရေးမြို့၊ မွန်ပြည်နယ်

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မေလ (၅-၆-၇) ရက်နေ့
မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့တွင် ကျင်းပသော
မွန် လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိလာသည့်

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် နိုင်ငံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ စာတမ်း

စာတမ်းပါအကြောင်းအရာများ

နိဒါန်း

မွန်လူမျိုးတို့၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်

နိုင်ငံရေးကဏ္ဍ စာတမ်း၏ရည်ရွယ်ချက်များ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ

နိဂုံး

လူမျိုးအလိုက် ကျင်းပသော
ပထမကြိမ် မွန်အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တင်သွင်းသော 'နိုင်ငံရေးကဏ္ဍစာတမ်း'

နိဒါန်း

သမိုင်းပညာရှင်များ၏အဆိုရ မွန်လူမျိုးတို့သည်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ နှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာ ကတည်းက ဝင်ရောက်အခြေချသည့်လူမျိုးဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီကပင် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် မြို့ပြများထူထောင်ကာ မွန်ဘုရင်များအုပ်ချုပ်ခဲ့ပေသည်။ သုဝဏ္ဏဘုံမိ(သထုံ)နှင့် ပဲခူးဟံသာဝတီသည် မွန်ဘုရင်အဆက်ဆက်တို့မှအုပ်ချုပ်ခဲ့သော ဘုရင်နိုင်ငံတော်၏ မြို့တော်များ ဖြစ်သည်။ မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့၏ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်တွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် မွန်လူမျိုး တို့သည်အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်းနှင့် သီရိလင်္ကာကျွန်းတို့အား ရေကြောင်းအားဖြင့် အဆက်အသွယ်ရရှိကာ ဗုဒ္ဓသာသာနှင့်တကွ အခြားသောအိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ယူဆောင်လာနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်လူမျိုးများသည် ပထမဦးစွာ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်ပိဋကတ်(၃)ပုံအပေါ်အမှီပြုပြီး စာပေအရေးအသားပါ ရရှိလာခဲ့သည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသာကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာမက အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံ တစ်ဝှမ်းတွင်ပါ ပျံ့နှံ့စေခဲ့ပါသည်။

မွန်လူမျိုးတို့သည် သမိုင်းတလျှောက်တွင် လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့သောလူမျိုး၊ တိုင်းနိုင်ငံကိုထူထောင် ခဲ့သည့်လူမျိုး ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင်မွန်နှင့် ဗမာပဒေသရာဇ်တို့အကြား အားပြိုင်မှုကြောင့် မွန်မြို့ပြ နိုင်ငံ သည်(အနော်ရထာ၊ ဘုရင့်နောင်၊ အလောင်းဘုရား) ဗမာပဒေသရာဇ်တို့၏ လက်အောက်သို့ ဘဏ္ဍာဆက် နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ (၁၇၅၇)ခုနှစ် မွန်လူမျိုးတို့၏ နောက်ဆုံးဌာနီ ဟံသာဝတီ နေပြည်တော်ကြီး အလောင်းဘုရား လက်အောက် ကျဆုံးချိန်တွင်မွန်လူမျိုးအများအပြား ထိုင်းနိုင်ငံ အတွင်းသို့ ခိုလှုံရသည် ဖြစ်သောကြောင့် မွန်တို့၏လူဦးရေသည်မြန်မာနိုင်ငံတွင် နည်းပါးစွာ ကျန်ရှိခဲ့သည်။ တဖန် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲအပြီးတွင် မွန်လူမျိုးတို့သည် ဗမာလက်အောက်မှ အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပေသည်။

အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီလက်အောက်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရအားဆန့်ကျင်သည့် အမျိုးသားတပ်ပေါင်းစုတို့တွင် မွန်လူမျိုးခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည့် ဦးချစ်လှိုင်၊ ဆာဂျေအေမောင်ကြီး စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဗမာ လူမျိုးခေါင်းဆောင်များနှင့် ပူးပေါင်းပြီးတမျိုးသားလုံး ကျွန်ဘဝမှလွတ်မြောက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။ ဂျီစီဘီအေ၊ ဒို့ဗမာအစည်းအရုံး၊ ဖဆပလအမျိုးသားတပ်ပေါင်းစုတို့တွင် မွန်ခေါင်း ဆောင်တို့ ပါဝင်ခဲ့ပေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်ရဲဘော်(၃) ကျိပ်တို့သည် ဂျပန်ပြည်မှာ စစ်သင်တန်း သင်ကြားပြီးအင်္ဂလိပ်တို့အားတော်လှန်တိုက်ထုတ်ရန်ကြိုးပမ်းသည့်ကာလတွင်ထိုင်းနိုင်ငံမှမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သို့ဖြတ်ကျော်ဝင်ရောက်ခဲ့သည့်အချိန်တွင် မွန်လူမျိုး (၃၀၀၀) ခန့်တို့မှ ဗမာ့တပ်မတော်ကိုအင်အားဖြည့်ကာ အင်္ဂလိပ်တို့ကိုပိုင်းဝန်းတော်လှန်ခဲ့ပေသည်။ သို့ရာတွင် လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်ပိုင်း တောင်တန်းမြေပြန့် ပူးပေါင်းပြီး ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက် ခဲ့သော်လည်း မွန်လူမျိုးတို့အတွက် ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးကို မရရှိခဲ့ပေ။

၁။ မွန်လူမျိုးတို့ ၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်

မွန်လူမျိုးတို့သည် (၁၉၄၇) တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြီးနောက် မွန်အမျိုးသားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အတွက် မွန်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်တို့မှ အရှိန်မြှင့်တိုက်ပွဲဝင် တောင်းဆိုခဲ့ပေသည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အပြတ်အသတ် အနိုင် ရရှိသည့် ဖဆပလမှ အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့ပြီးသည့်နောက်ပိုင်း မွန်ခေါင်းဆောင်တို့မှ မိမိတို့လူမျိုး ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးကို တောင်းဆိုခဲ့ပေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် မွန်ခေါင်းဆောင်များမှ ဖဆပလအစိုးရသို့ တင်ပြသည့် “မွန်အမျိုးသားတို့၏နိုင်ငံရေး တောင်းဆိုချက်(၇) ချက်” မှာထင်ရှားပေသည်။ ၎င်းတို့ မှာ -

(က) အစိုးရ၏ ပထမပြန်စာမေးပွဲများတွင် မွန်သံဃာတော်များအတက် ပုစ္ဆာများကို မွန်ဘာသာဖြင့် မေးမြန်းဖြေဆိုခွင့်ရရှိရန်နှင့်မွန်ပါဠိပထမပြန်ကော်မီတီတရပ်ဖွဲ့ပေးရန်၊

(ခ) မွန်နယ်များရှိ မူလတန်းကျောင်းများတွင် မွန်စာကို သင်ကြားခွင့်ပေးရန်နှင့် မွန်ပညာရေးအတွက် ရံပုံငွေသီးသန့်ကို အုပ်ချုပ်စီမံနိုင်သည့် မွန်ပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့ တခုဖွဲ့စည်းပေးရန်၊

(ဂ) မွန်လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည့် ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ဒေသများရှိအစိုးရဌာန အသီးသီးတို့တွင် မွန်အမျိုးသား အစိုးရအမှုထမ်းအရာထမ်းများအား ခန့်အပ်နေရာချ ထားပေးရပါရန်၊

(ဃ) မွန်အမျိုးသားတို့အတွက်သီးခြားစာရင်းပြုလုပ်၍ လွှတ်တော်တွင်အချိုးကျ လူဦးရေအရ သီးသန့် မွန်ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များ ပေးပါရန်၊

(င) အာဏာနှင့် ပြည့်စုံသော မွန်ရေးရာကောင်စီတရပ်ကိုဖွဲ့စည်းပေးပါရန်၊

(စ) အခြားတိုင်းရင်းသားများနည်းတူဗဟိုအစိုးရ၏ လက်အောက်ခံ မွန်အမျိုးသားတပ်ဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းပေးရန်၊

(ဆ) မိမိတို့ ကံကြမ္မာကို မိမိတို့ ဖန်တီးနိုင်ရေးအတွက်ကြိုးပမ်းကြသော မွန်လူမျိုးစုအား အခြားလူမျိုးများနည်းတူ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုရေးသား စည်းရုံး ဆန္ဒပြပိုင်ခွင့်များပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ပေသည်။

ထိုသို့ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးကို တောင်းဆိုခဲ့ သော်လည်း ဖဆပလအစိုးရမှ

အရေးတယူတုံ့ပြန်မှု မရှိခဲ့ပေ။ မွန်ခေါင်းဆောင်တို့ မှ ဖဆပလအစိုးရခေါင်းဆောင်နှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် “မွန်နှင့် ဗမာအတူတူပါပဲ အထူး အခွင့်အရေး တောင်းစရာမလိုပါ” ဟု အလွယ်တကူပြောဆိုကာ မွန်တို့၏ အခွင့်အရေးကို စဉ်းစား ပေးရန်ငြင်းဆိုခဲ့ပေသည်။

မွန်ခေါင်းဆောင်တို့အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းအရ မိမိတို့၏ မွန်အမျိုးသားအခွင့်အရေးကို ဥပဒေဘောင်အတွင်း တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း အရေးတယူ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း မရှိသည်သာမက မွန်ခေါင်းဆောင်အချို့ကို ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ထောင်ချခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ကျေရွာများ ကို မီးတင်ရှို့ခံရခြင်းတို့ကြောင့် မွန်လူငယ်တို့မှ စတင်ဦးဆောင်ပြီး မွန်အမျိုးသား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို မလွှဲမရှောင်သာ ဆင်နွှဲ လာခဲ့ရသည်။

(၁၉၄၈) ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက် မွန်ခေါင်းဆောင်တို့အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းအရ မိမိတို့၏ မွန်အမျိုးသားအခွင့်အရေးကို ဥပဒေဘောင်အတွင်း တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း အရေးတယူဆောင်ရွက် ပေးခြင်း မရှိခြင်းတို့ကြောင့်လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး စတင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

(၁၉၄၈)ခုနှစ်မှစတင်ပြီး ဒေသအသီးသီးတွင်ပြန့်ကျဲနေသောမွန်လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများစုစည်းပြီး မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးအမည်အောက်တွင် တဖြည်းဖြည်းစုစည်းကာ ဖဆပလအစိုးရနှင့် ဗမာ့တပ်မတော်အား တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးသည် (၁၉၅၈) ခုနှစ်တွင် ဒီမိုကရေစီနှင့် လက်နက် လဲလှယ်ကာ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ မွန်အမျိုးသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ ဆက်လက်ပြီး ယနေ့အထိတိုင် သယ်ဆောင်လာခဲ့ပေသည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်သည် မွန်လူမျိုးတို့၏ ကိုယ့်ကံကြမ္မာ ကိုယ်ဖန်တီးခွင့် (သို့မဟုတ်) ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲနှင့်သာ အဖြေရှာရမည်ကို အလေးအနက် ယုံကြည်သည့်အလျောက် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲအတွက် အစဉ်တစိုက် တောင်း ဆိုခဲ့သည်။

(က) (၁၉၆၃) ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းမှ ခေါ်ဆိုသည့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ (မ.ဒ.ည.တ) တော်လှန်ရေးတပ်ပေါင်းစုနှင့်အတူ ပါဝင်ဆွေးနွေးအဖြေရှာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်တော်လှန်ရေးကောင်စီမှ လက်နက်ချရေးမူကိုသာ ဦးတည် ပြောဆိုခဲ့သည့်အတွက် မွန်ပြည်သစ်မှ ဆွေးနွေးပွဲကို ကျောခိုင်းခဲ့သည်။

(ခ) (၁၉၉၅) ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (တပ်မတော်အစိုးရ) လက်ထက်တွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးကာ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲအတွက် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စစ်အစိုးရအနေဖြင့် မိမိတို့သည် နိုင်ငံတော်ကို တည်ငြိမ်မှုရှိစေရန် ထိန်းပေးရုံသာဖြစ်ပြီး နောင်တက်လာမည့် အစိုးရနှင့်သာ နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ရန်

ပြောဆိုပြန်ကြားခဲ့သည်။ (၂၀၁၀) ခုနှစ်တိုင်အောင် မည်သည့်နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမျှမရှိဘဲ၊ (၂၀၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသာ ထွက်ရှိခဲ့သည်။ (၂၀၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ အပေါ် အခြေပြုပြီး မွန်ပြည် သစ်ပါတီနှင့် ၎င်းတပ်ဖွဲ့အား “နယ်ခြားစောင့်တပ်” အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းရန် ဖိအားပေးသည်မှ စပြီး ၁၉၉၅ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသည်လည်း အဆုံးသတ်ခဲ့သည်။

(ဂ) (၂၀၁၂) ခုနှစ် သမ္မတဦးသိန်းစိန်လက်ထက်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပြည်နယ်အဆင့်/ ပြည်ထောင်စုအဆင့် သဘောတူညီချက်အား ပြန်လည်ဖော်ဆောင်သောကြောင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ ပြည်နယ်အဆင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပေသည်။ သို့ရာတွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ တနိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီစာချုပ်အား (၂၀၁၈) ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ (၁၃) ရက်နေ့မှသာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

အထက်ပါ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးသမိုင်းကြောင်းများကို ကြည့်မည်ဆိုပါက မွန်ပြည်သစ်ပါတီနှင့် မွန်လူမျိုးတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားသည့်သူများဖြစ်ကြောင်း သက်သေထူနေ ပေသည်။ မွန်လူမျိုးတို့၏ နိုင်ငံရေး မျှော်မှန်းချက် ပန်းတိုင်ကား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် လူနည်းစုများ အတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီအာမခံချက် အပြည့်အဝရှိသော ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးပင်ဖြစ်သည်။

၂။ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍ စာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ

(က) တည်ငြိမ်အေးချမ်းပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ကာ ဒီမိုကရေစီပြည့်ဝသော ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် မွန်လူမျိုးတို့၏ ရသင့်ရထိုက်သော ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးများ တင်ပြသွားရန်။

(ခ) ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရာတွင် မွန်လူမျိုးတို့ လိုလားသော နိုင်ငံရေးအရ အမျိုးသားအခွင့်အရေးကို လက်နက်ကိုင်နည်းလမ်းဖြင့် မဟုတ်ပဲ နိုင်ငံရေး နည်းလမ်းဖြင့် ဆွေးနွေးဖြေရှင်း အဖြေရှာသွားရန်။

(ဂ) မွန်လူမျိုးများအနေဖြင့် ပဋိပက္ခချုပ်ငြိမ်းပြီး ဒီမိုကရေစီအရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို အာမခံချက် အပြည့်အဝရှိသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက် ရာတွင် တတပ် တအားပါဝင်နိုင်ရေး၊

(ဃ) ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရာတွင် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် မွန်လူမျိုး တရပ်လုံးမှလိုလားသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုပုံစံနှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ ပုံသဏ္ဍာန်များအား ပွင့်ပွင့် လင်းလင်းတင်ပြသွားရန်။

၃။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဗမာ၊ ရှမ်း၊ ရခိုင်လူမျိုးများသည် မြို့ပြနိုင်ငံကို လွတ်လပ်စွာ အသီးသီး ထူထောင်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထို့နည်းတူ တောင်ပေါ် ဒေသတွင် နေထိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် မိမိတို့မျိုးနွယ်စုအလိုက် သက်ဆိုင်ရာဒေသတွင် လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုကြီး (၈) မျိုးဖြစ်သည့် ကချင်၊ ကရင်၊ ကယား၊ ချင်း၊ မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်နှင့် ရှမ်းလူမျိုးတို့ နေထိုင်ကာ ကျန်သောလူမျိုးစုငယ် (သို့မဟုတ်) လူနည်းစုများကား ဘာသာစကားအရ ထိုလူမျိုးစုကြီး (၈) မျိုးမှ ဖြာထွက်လာသည့် လူမျိုးများ ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ် (၇၀) ကျော်ကြာ စစ်ရေးပဋိပက္ခသည် နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခ၏ အကျိုးဆက်ပင်ဖြစ်သည်။ (၁၉၄၇)ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေအရမြန်မာနိုင်ငံကိုဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်ရာတွင် ပီပီပြင်ပြင် မရှိသည့်အပြင် အခြားသောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုကြီးဖြစ်သော မွန်၊ ကရင်နှင့် ရခိုင်ကို ပြည်ထောင်စုတွင် မထည့်သွင်းထားပေ။

(၁၉၆၂) ခုနှစ်၊ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏ ဗမာ့/ မြန်မာ့တပ်မတော်မှ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် ပြည်တွင်း စစ်သည် ပိုမိုတောက်လောင်လာခဲ့သည်။ ဦးနေဝင်း၏ တော်လှန်ရေးကောင်စီနှင့် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် ပါတီလက်ထက်တွင် ပြည်တွင်းစစ်ကို အရှိန်မြှင့်ခဲ့ခြင်းကြောင့် တိုင်းပြည်သည်လည်း နိုင်ငံတကာတွင် အဆင်းရဲဆုံး စာရင်းဝင်နိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် (၁၉၈၈) ခုနှစ်တွင် ကျောင်းသားများ ဦးဆောင်ပြီး ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် တောင်းဆိုခဲ့ပေသည်။

(၂၀၁၀) ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက်ပိုင်း ရွေးကောက်ပွဲမှတက်လာသည့် သမ္မတဦးသိန်းစိန် အစိုးရ လက်ထက်တွင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ မျှော်လင့်တောင်းတသော ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ရန် စတင်ကြိုးပမ်းခဲ့ပေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရာတွင် အတိတ်သမိုင်းတွင် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည့် အမှားများ အပေါ် သင်ခန်းစာယူရန် လိုသည်။ အကယ်၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ပါက ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပေါ်နိုင်စရာအကြောင်းမရှိပေ။ အိန္ဒိယ၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ကနေဒါ၊ အမေရိကန်နိုင်ငံကဲ့သို့ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ ထူထောင်နိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း ထိုနိုင်ငံ များကဲ့သို့ တိုးတက်ကြီးပွားမည် ဖြစ်သည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်၊ တန်းတူရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အာမခံသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတရပ်ကို တည်ဆောက်လိုသည်။ ထိုသို့ တည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက် ပြီးပြည့်စုံသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတရပ် ဖြစ်ရမည်။ ၎င်းအပြင် ထိုဖက်ဒရယ်

ပြည်ထောင်စု ကိုလည်း ပထဝီဒေသကို အခြေမခံပဲ လူမျိုးကို အခြေခံသည့် အမျိုးသားတန်းတူရေးအခွင့်အရေးရှိ သည့် ပြည်နယ်များဖြင့် စုစည်းဖွဲ့စည်းရပါမည်။

ထိုဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေး၏ အခြေခံမူ၊ အခြေခံရမည့် နိုင်ငံရေးအဆောက်အအုံများ၊ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အကြား အာဏာခွဲဝေမှုနှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေး လမ်းညွှန် ချက်ကို အောက်တွင် တခန်းချင်းစီ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် အခြေခံရမည့်မူများ

၁။ အချုပ်အခြာအာဏာ

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အချုပ်အခြာအာဏာသည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူ လူထုတစ်ရပ်လုံးထံမှ ဆင်းသက်ပြီး ပြည်ထောင်စုတစ်ဝန်းလုံး၌ အာဏာ တည်သည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အချုပ်အခြာအာဏာ၏ ရေသောက်မြစ်သုံးသွယ် ဖြစ်သော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာ တို့ကို သီးခြားစီကျင့်သုံးခြင်းနှင့် အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းခြင်း တို့ပြုရမည်။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အချုပ်အခြာအာဏာ၏ မူလပိုင်ရှင်ဖြစ်သော တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုသည် ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့်၊ အဆိုတင်သွင်းခွင့်နှင့် ဆန္ဒခံယူခွင့်တို့ကို ကျင့်သုံးခွင့် ရှိရမည်။

၂။ အမျိုးသားတန်းတူရေး

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းသည် နိုင်ငံရေးအရဖြစ်စေ၊ လူမျိုးရေးအရဖြစ်စေ တန်းတူရည်တူ အခွင့်အရေးရှိရမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများတိုင်းအား ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးမှအပ အထူးအခွင့်အရေးမပေးရ။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးကို ချုပ်ခြယ်ကန့်သတ်ခြင်း၊ လူမျိုးရေးအရ လွှမ်းမိုးခြင်း မရှိစေရ။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များသည် ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာများကို တန်းတူရည်တူ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

၃။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းသည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် စာပေယဉ်ကျေးမှုစသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် မိမိတို့၏ ကံကြမ္မာကို မိမိတို့လွတ်လပ်စွာ ဖန်တီးဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိရမည်၊ ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာများကို ပြည်နယ်များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေတွင် တိကျစွာ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးနှင့် လူနည်းစု အခွင့်အရေးများကို မည်သည့်အခြေအနေတွင်မျှ လျှော့ချခြင်း၊ ကန့်သတ်ခြင်း၊ ရုပ်သိမ်းခြင်းနှင့် ဟန့်တားခြင်း မရှိစေရ။

၄။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များဖွဲ့စည်းပုံ

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ အမည်သည် တိုင်းရင်းသားအားလုံး ကိုယ်စားပြု သည့်အမည် ဖြစ်ရမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော အမျိုးသားပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများပြည်နယ်များဖြင့် နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်ပြီး ဖွဲ့စည်းသည်။

(ဂ) ပြည်နယ်သစ် ဖွဲ့စည်းခြင်း အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံလျှင် အမျိုးသားပြည်နယ်၊ အမျိုးသားများပြည်နယ်အသစ်များကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

(ဃ) အမျိုးသားပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများပြည်နယ်များသည် တန်းတူအာဏာ ရှိရမည်။

(င) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ အာဏာများကို ခွဲဝေ ကျင့်သုံးခြင်းရှိစေရမည်။

(စ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များသည် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ လွတ်လပ်စွာ ရေးသားပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(ဆ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဟူ၍ လွှတ်တော် (၂) ရပ်ဖြင့်ဖွဲ့စည်းမည်။

(ဇ) လွှတ်တော် (၂) ရပ်သည် ဥပဒေပြုအာဏာ တန်းတူ ရှိရမည်။ ဥပဒေတစ်ရပ် ရပ်ကို အတည်ပြုရာတွင် လွှတ်တော်တစ်ရပ်စီမှ လွတ်လပ်စွာ သီးခြား အတည်ပြုပြီး လွှတ်တော် (၂) ရပ်စလုံးက သဘောတူမှသာ ယင်းဥပဒေ အတည် ဖြစ်သည်။

(ဈ) အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ပြည်နယ်များမှ သတ်မှတ်ထားသည့် တူညီသောဦးရေဖြင့် ရွေးချယ် စေလွှတ်သော ပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်း ရမည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို နိုင်ငံသားများမှ ရွေးကောက် တင်မြောက် သော ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။

(ည) အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်၏လူမျိုးကို ကိုယ်စား ပြုရမည့်အပြင် ယင်းပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ ရွေးချယ်စေလွှတ်သော ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ရမည်။

(ဋ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များအားလုံး၏ ဘုံအကျိုးစီးပွားအတွက် ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သော အခွင့်အာဏာများကိုသာ ပြည်ထောင်စုသို့ အပ်နှင်းသည်။

(၄) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်း၊ ထပ်တူဥပဒေပြု အာဏာအညွှန်းနှင့် ပြည်နယ်ဥပဒေပြု အာဏာအညွှန်းများကို တိကျစွာ ပြဋ္ဌာန်းထားရမည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသို့ အပ်နှင်းထားသည့် အာဏာများမှအပ ကြွင်းကျန် အာဏာများကို ပြည်နယ်များတွင် ထားရှိရမည်။

(၅) အောက်ပါ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများရှိလာခဲ့လျှင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးမှ ဖြေရှင်းရမည်။

(၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အကြား ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု၊

(၂) ပြည်နယ်အချင်းချင်းအကြား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်း ပွားမှု၊

(၃) ပြည်နယ်နှင့်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသများအကြား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု။

(၆) နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် အခန်းကဏ္ဍအသီးသီးတွင် အမျိုးသမီးတို့၏ ပါဝင်မှုနှုန်း များပြားလာရေး၊ အမျိုးသား အမျိုးသမီး တန်းတူရေးနှင့် အမျိုးသမီး တို့၏ ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍ မြှင့်မားရေးတို့အား ဖော်ဆောင်ရမည်။

၅။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့်ပြည်နယ်များအကြားအာဏာခွဲဝေကျင့်သုံးခြင်း

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ထားရှိရမည့် ဥပဒေပြုအညွှန်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

(၁) ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေး၊

(၂) နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး၊

(၃) နိုင်ငံခြားရေး၊

(၄) နိုင်ငံသားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊

(၅) ငွေစက္ကူထုတ်လုပ်ရေး၊

(၆) နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာရေး၊

(၇) ရေဒီယိုနှင့်ရုပ်မြင်သံကြား၊ စာတိုက်နှင့်ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေး၊

(၈) ပြည်ထောင်စုလူမှုဖူလုံရေး၊

(၉) အကြီးစားစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၊

(၁၀) ပြည်ထောင်စုနှင့်ဆိုင်သောအခြေခံအဆောက်အအုံများ၊

(၁၁) အဆင့်မြင့်ပညာရေး၊

(၁၂) အလေး၊ တင်းတောင်းနှင့် အချိန်အတွယ်များ၊

(၁၃) လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး၊သန်ခေါင်းစာရင်း၊

- (၁၄) အဆင့်မြင့်သိပ္ပံနှင့် သုတေသန၊
- (၁၅) တံဆိပ်ခေါင်းအခွန်၊
- (၁၆) သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကာကွယ်ရေးနှင့်စီမံခန့်ခွဲရေး၊

(ခ) ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်ထပ်တူ ဥပဒေပြုအညွှန်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ရောင်းဝယ်ခွန်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်၊ အမြတ်ခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန် အပါအဝင် အကောက်အခွန်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ။
- (၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်တစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိသည့် ပြည်ထောင်စု၏ စွမ်းအင်စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းကြီးများ၊
- (၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်တစ်ခုအတွင်း မြေပေါ် မြေအောက် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊
- (၄) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခြင်း ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု လွှဲပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
- (၅) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ သွားလာနေသော ကုန်းလမ်း သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေး၊ ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များ၊ ကမ်းရိုးတန်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၆) ဒုက္ခသည်ရေးရာနှင့်နိုင်ငံရေးခိုလှုံခွင့်၊
- (၇) ရာဇဝတ်ဥပဒေနှင့်တရားမဆိုင်ရာဥပဒေများ၊
- (၈) ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းလေ့ကျင့်ရေး၊
- (၉) တောင်သူလယ်သမားနှင့် အလုပ်သမားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၁၀) ကုန်သွယ်ရေး၊
- (၁၁) လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး၊
- (၁၂) လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး
- (၁၃) နိုင်ငံခြားပို့ကုန်သွင်းကုန်၊
- (၁၄) အကြီးစားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊
- (၁၅) ဆိပ်ကမ်းအခွန်၊
- (၁၆) နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး၊
- (၁၇) သိပ္ပံနှင့် သုတေသန၊
- (၁၈) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး။
- (၁၉) ဖွားသေစာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် ပြည်နယ်အဆင့် ဥပဒေပြုအညွှန်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။-

- (၁) ပြည်နယ်အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး၊
- (၂) ပြည်နယ်တရားစီရင်ရေး၊
- (၃) ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့၊
- (၄) ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်၊
- (၅) ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေး
- (၆) အခြေခံပညာရေး၊ တက္ကသိုလ်နှင့် ကောလိပ်ပညာရေး
- (၇) ပြည်နယ်ကျန်းမာရေး၊
- (၈) တရားရေးကဏ္ဍ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်တရားမမှု)၊
- (၉) ပြည်နယ်လူမှုဖူလုံရေး၊
- (၁၀) ပြည်နယ်အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊
- (၁၁) မြေယာဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၁၂) ပြည်နယ်သားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၁၃) မြေပေါ်မြေအောက်သယံဇာတဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၁၄) တောင်သူလယ်သမားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၁၅) ပြည်နယ်ရုံးသုံးဘာသာစကား၊
- (၁၆) ပြည်နယ်အတွင်း အကောက်အခွန်၊ ရောင်းဝယ်ခွန်၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းခွန်၊ အမြတ်ခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်အပါအဝင် အကောက် အခွန်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ။
- (၁၇) စိုက်ပျိုးရေး၊
- (၁၈) စည်ပင်သာယာရေး၊
- (၁၉) သဘာဝသယံဇာတနှင့် သစ်တောဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၂၀) အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ နှင့် ကုန်သွယ်ရေး၊
- (၂၁) နိုင်ငံခြားယဉ်ကျေးမှုဖလှယ်ရေး၊
- (၂၂) ကမ်းရိုးတန်းဒေသစီမံခန့်ခွဲရေး၊
- (၂၃) မူပိုင်ခွင့်၊
- (၂၄) နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး။
- (၂၅) မီးဘေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ်ရေး၊
- (၂၆) ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊
- (၂၇) ဒေသဆိုင်ရာရေဒီယိုနှင့်ရုပ်မြင်သံကြားလုပ်ငန်းများ၊
- (၂၈) ဘဏ်နှင့်အာမခံလုပ်ငန်းများ၊

- (၂၉) တက္ကသိုလ်နှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊
- (၃၀) ပြည်နယ်ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းလေ့ကျင့်ရေး၊
- (၃၁) ပြည်နယ်လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး၊
- (၃၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊
- (၃၃) ဆားနှင့်ရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်း၊
- (၃၄) ဆောက်လုပ်ရေး၊
- (၃၅) နေအိမ်၊ဥပစာဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၃၆) စွမ်းအင်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၃၇) အသေးစားနှင့် အလတ်စားစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၊

၆။ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခွင့်

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်တိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရှိရမည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အရ ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့်တရားစီရင်ရေးအာဏာများကို အပြည့်အဝကျင့်သုံးနိုင်စေရန် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ အသီးသီးတွင် အတိအကျ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းထားရမည်။
- (ဂ) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်၏ ထူးခြားချက်အလိုက် ဥပဒေပြုအာဏာကို လွှတ်တော် (၁) ရပ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ (၂) ရပ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအကြား အာဏာခွဲဝေကျင့်သုံးခြင်း မူအရ ပြည်နယ်ဥပဒေပြု အညွှန်းများနှင့် ထပ်တူဥပဒေပြုအညွှန်းများကို ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများတွင် အပြည့်အစုံ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းထားရမည်။
- (င) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ၏ လုံခြုံရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအတွက် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်၊ ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့ ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း ရေးဆွဲရမည်။
- (စ) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အတွင်း အစဉ်အဆက်နေထိုင်ခဲ့ကြသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ စာရင်းကို ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားရမည်။
- (ဆ) အမျိုးသားပြည်နယ်အစိုးရ၏ အကြီးအကဲသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်၏ ကိုယ်စားပြုလူမျိုး ဖြစ်ရမည်။
- (ဇ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်အချင်းချင်း၊ ပြည်နယ်တွင်း ကိစ္စရပ်များကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မရှိရ။
- (ဈ) ပြည်နယ်များတွင် တိုင်းရင်းသားမိခင်ဘာသာစကားနှင့် နိုင်ငံသုံးဘာသာ စကားကို ပူးတွဲရုံးသုံး ဘာသာစကားအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

(ည) ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေရေးဆွဲရေး ကော်မတီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းရေးဆွဲကာ ပြည်နယ်အတွင်း လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် အတည်ပြုရမည်။

(ဋ) ပြည်နယ်ပညာရေးစနစ်တွင် မိခင်ဘာသာစကား အခြေပြု ဘာသာစကားစုံ သင်ကြားရေး ပညာရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးရမည်။

(ဌ) မြေယာနှင့် သယံဇာတစီမံခန့်ခွဲခွင့်ကို ပြည်နယ်များတွင် ထားရှိရမည်။

(ဍ) ပြည်နယ်များတွင် နေထိုင်သည့် လူနည်းစုများ၏ လူဦးရေအရေအတွက်နှင့် ၎င်းတို့နေထိုင်သည့် နေရာဒေသ အကျယ်အဝန်းအပေါ် မူတည်ပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသနှင့် အမျိုးသားနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

(ဎ) မဲဆန္ဒနယ်မြေသတ်မှတ်ချက်အရကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသနှင့် အမျိုးသားနယ်မြေမှလူဦးရေသည် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့ ကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ်ရန် မပြည့်ဝသော်လည်း အထူးအခွင့်အရေးအနေဖြင့် ထိုတိုင်းရင်းသားလူနည်းစုမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့ ရွေးချယ်တင်မြောက်ရမည်။

၇။ လူနည်းစုအခွင့်အရေးအား ကာကွယ်ခြင်း

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအတွင်း နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေဖြင့် ကာကွယ် ပေးရမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးအတွက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများနှင့် အမျိုးသားနယ်မြေများကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တို့တွင် အတိအလင်း သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်း ရမည်။

(ဂ) တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကားနှင့် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခွင့်၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးရန်ဆောင်ရွက်ခွင့်များကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေတို့တွင်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(ဃ) တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ မတူကွဲပြားသည့် ဝိသေသလက္ခဏာများကို အသိအမှတ်ပြုရမည့် အပြင်တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုအခွင့်အရေးများကိုဥပဒေပြုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(င) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးရန် ထိုပြည်နယ် ၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အာမခံချက် ပေးထားရမည်။

၈။ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးရမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် အာဏာရှင်စနစ်ကဲ့သို့သောစနစ်ဆိုးများ

လုံးဝ မပေါ်ပေါက်စေရ။

(ဂ) ပြည်ထောင်စုအဆင့် နိုင်ငံရေးပါတီများဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကိုပြည်ထောင်စု အဆင့်လွှတ်တော်က သီးခြား ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(ဃ) ပြည်နယ်အဆင့် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပ ဒေကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်က သီးခြားပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(င) နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ဒီမိုကရေစီအခြေခံမူများ၊ ကျင့်စဉ်များနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

(စ) လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသောရွေးကောက်ပွဲများကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ကျင်းပရမည်။

၉။ ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးနှင့် ကျား/မတန်းတူရေး

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အားလုံးသည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအလိုက် ခံစားခွင့်ရှိသည့် တစ်သီးပုဂ္ဂလအခွင့်အရေးများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအလိုက် ခံစားခွင့်ရှိသည့် စုပေါင်းအခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

(ခ) နိုင်ငံသားတိုင်းသည်နိုင်ငံသားများ၏ အခြေခံ အခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ ခံစားခွင့် ရှိရမည်။ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုသည် ဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ်ရမည်။

(ဂ) နိုင်ငံသားတိုင်း၏ မွေးရာပါ ရပိုင်ခွင့်ဖြစ်သော အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများကို မည်သည့်အခြေအနေအောက်တွင်မှ ရုပ်သိမ်းခွင့် မရှိစေရ။

(ဃ) လူမျိုး၊ အသားရောင်၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ မွေးဖွားရာဇာတိ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ကျားမဆိုင်ရာ လိင်ကွဲပြားမှုတို့အပေါ် အခြေခံသော ခွဲခြားနှိမ်ချဆက်ဆံမှုမဖြစ်စေရန် ဥပဒေဖြင့် အပြည့်အဝ ကာကွယ်ပေးရမည်။

(င) ကျားမဆိုင်ရာ တန်းတူအခွင့်အရေးများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် တိကျ စွာပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(စ) ကဏ္ဍ အသီးသီး၌ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမည့် ကိစ္စရပ်များတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှု ၃၀%ပါဝင်ခွင့် ရရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ဆ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် နိုင်ငံတကာမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် လူ့အခွင့်အရေး စံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာရမည်။ ထိုလူ့အခွင့်အရေး စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် လျော်ညီစွာနိုင်ငံသားအခွင့်အရေး၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု အခွင့်အရေး၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အခွင့်အရေးတို့ကို အပြည့်အဝ ပေးအပ်ရမည်။

(ဇ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်များတွင် သော်လည်းကောင်း လူနည်းစုတို့ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာရေးကို အသိအမှတ်ပြုကာ ၎င်းတို့ကိုဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မပြုရ။

(ဈ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ လူမျိုးရေးလက္ခဏာများဖြစ်သည့် ဘာသာစကား၊စာပေ၊ယဉ်ကျေးမှု၊

ခေလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာနှင့် သမိုင်းအမွေအနှစ်စသည်များကို သက်ဆိုင်ရာလူမျိုးများက ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်နိုင်ခွင့် ရှိရမည် ဖြစ်ပြီး အစိုးရက ထောက်ပံ့ကူညီပံ့ပိုးပေးရမည့်အပြင် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်း၍ ကာကွယ်ပေးရမည်။

(တ) နိုင်ငံသားတိုင်းသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် သတင်းရရှိပိုင်ခွင့်ကို အာမခံချက် ပေးနိုင်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ ကာကွယ်ပေးရမည်။

၁၀။ ဘာသာရေးကိုအခြေမခံသည့်နိုင်ငံတော်

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ဘာသာရေးကို အခြေမခံသော နိုင်ငံရေးစနစ် ကျင့်သုံးရမည်။

(ခ) နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိနှစ်သက်ရာ ဘာသာအယူဝါဒကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ခွင့် ရှိရမည်။

(ဂ) မည်သူမျှ နိုင်ငံရေးကိစ္စအလို့ငှာ ဘာသာရေးကိုအသုံးပြု၍ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိစေရ။

နိဂုံး

အထက်ပါ တင်ပြချက်များသည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ နိုင်ငံရေးရည်ရွယ်ချက်များ၊ မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖြစ်သည့် မွန်အမျိုးသားပါတီနှင့် မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာဒီမိုကရေစီပါတီတို့၏ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအပေါ် နိုင်ငံရေးကဏ္ဍ တင်ပြချက်များ၊ မွန်ဒေသတွင် အခြေစိုက်သည့် မွန်လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းတို့၏ ဖက်ဒရယ် တည်ဆောက်ရေးအတွက်အကြံပြုစာတမ်းများအားကောက်နှုတ်ရုံသာမက၊ မွန်လူမျိုးအလိုက်အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာသည့် ဒေသအများအပြားမှ မွန်လူထုကိုယ်စားလှယ် များ၏ အသံများကိုလည်း ကောက်နှုတ်ယူတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုတို့ လိုလားသော ဒီမိုကရေစီစနစ်၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် လူအနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးတို့အတွက် အာမခံချက်ပေးသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်နိုင်ပါက တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး ယခုဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအသစ်ကြီးတွင် အေးအတူပူအမျှ ဥမကွဲ သိုက်မပျက် နေထိုင်ကာ နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာ အာဏာကိုလည်း အတူတကွ ကာကွယ်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်- မေလ (၅-၆-၇) ရက်နေ့ မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊
ရေးမြို့တွင် ကျင်းပသော
မွန်လူမျိုးအလိုက်အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ
ရရှိလာသည့်

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် လူမှုရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ
အခြေခံမူများ

စာတမ်းပါအကြောင်းအရာများ

နိဒါန်း

အရင်းခံအကြောင်းတရား

ရည်မှန်းချက်

ရည်ရွယ်ချက်

ပြည်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ

လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သော အခြေခံမူများ

လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သော အခြေခံမူများ

နိဂုံး

၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလ ၅-၆-၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့်
မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှရရှိလာသော လူမှုရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာအခြေခံမူများ
အဆိုပြုချက်စာတမ်း

နိဒါန်း

၁၉၄၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးချိန်တွင် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့က မိမိတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခွင့်အရေးအချို့ကို တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း လျစ်လျူရှုခံခဲ့ရသည့်အတွက်ကြောင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် သြဂုတ်လတွင် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို စတင်ဆင်နွှဲခဲ့ ကြသည်။

ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်၏အနိဋ္ဌာရုံအမျိုးမျိုးကို ခါးသီးစွာ ရင်ဆိုင်ကြုံ တွေ့ခဲ့ရသည်။ အဆိုပါအခက်အခဲများ ပြဿနာများကို အစိုးရအဆက်ဆက်တို့က ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်း နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့သည့်အပြင် မျက်မှောက်ကာလတိုင် အချို့သော တိုင်းရင်းသားဒေသများ၌ ယမ်းငွေ ဝေနေဆဲအခြေအနေတွင် ရှိနေပါသည်။ ဤပြဿနာများ ပြေလည်စေရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားတို့မျှော်မှန်း တောင်းတသော အမျိုးသား တန်းတူရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိပြီး လူမျိုးကိုအခြေခံသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံပေါ် ထွန်းလာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

အရင်းခံအကြောင်းတရား

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပင်လုံကတိကဝတ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သောကြောင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင်ရရှိခဲ့သည့် လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ ပြည်တွင်းစစ်မီး တောက်လောင်ခဲ့သည်။ မွန်တိုင်းရင်းသား တို့သည် လည်း မလွှဲမရှောင်သာတော့သည့် အခြေအနေတွင် လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးကို ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရသည်။

မွန်ပြည်သူ့တပ်ဦးသည် ဦးနုဦးဆောင်သော ပထစအစိုးရ၏ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ဖိတ်ခေါ်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို ပါလီမန်တွင် ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၉) ရက်နေ့တွင် လက်နက်နှင့်ဒီမိုကရေ စီလဲလှယ်ခဲ့သည်။ ထိုအခြေအနေတွင် မြန်မာအစိုးရ၏တိုင်းရင်းသားအပေါ်သဘောထားကို ကြိုတင်တွက်ဆပြီး နိုင်ရွှေကျင်က မွန်ပြည်သစ်ပါတီကို ၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၂၀) ရက်နေ့တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။

မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန် အကြိမ်ကြိမ် ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၂၉) ရက်နေ့တွင် ပထမအကြိမ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ (၂၅) ရက်နေ့ ပြည်နယ်အဆင့်နှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တို့တွင် ဒုတိယအကြိမ် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ထိုသို့ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း မွန်လူမျိုး များနေထိုင်ရာဒေသများတွင်

လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုနှင့် အခြားခြိမ်းခြောက်မှုများဖန်တီးခဲ့သည့် အခြေအနေများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။

နိုင်ငံရေးပြဿနာများ ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံရေးနည်းမှတစ်ပါး အခြားနည်းလမ်းများ မရှိသည်ကိုသက်ဝင် ယုံကြည်သည့်အတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ (၁၃) ရက်နေ့၌ NCAလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီးနောက် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ (၂-ရာစုပင်လုံ) တွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ပြင်ဆင်လျှက်ရှိသည်။ UP-DJC မှ လမ်းညွှန်မှုအတိုင်း အမျိုးသားအဆင့်နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရလဒ်များကို စုစည်း၍ မွန်လူမျိုးတို့၏ လူမှုရေးကဏ္ဍလိုလားချက်များကို ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

ရည်မှန်းချက်

စစ်မှန်သောဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားအားလုံး ငြိမ်းချမ်းသော လူမှုအသိုက်အဝန်း ဖြစ်ထွန်းလာစေရန်နှင့် လူမှုဘဝပူလုံရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကိုတန်းတူ ရရှိစေရန်။

ရည်ရွယ်ချက်

- (က) ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ ရရှိစေရန်။
- (ခ) လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ ရရှိစေရန်။
- (ဂ) လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ ရရှိစေရန်။

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံမူညွှန် လူမှုရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ

၁။ ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ

(က) ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ လူလုပ်နှင့် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်ကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ မိမိ၏နေရပ်မှ စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများနှင့် စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်များ မိမိဆန္ဒအလျောက် ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာပြန်လာနိုင်ရန်၊ မိမိနေရပ်ဇာတိ (သို့မဟုတ်) မိမိသွားရောက်လိုရာနေရာသို့ ဘေးကင်းလုံခြုံစွာ အခြေချနေထိုင်နိုင်ရန်၊ ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနိုင်ရန်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ထောင်ပေးရန် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ အခြားအလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်များကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ မူဝါဒများ ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ခ) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများနှင့် ပြည်ပနိုင်ငံတွင် မှီခိုနေထိုင်နေရသည့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသား ဒုက္ခသည်များအား ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ထောက်ပံ့ရာတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ မပြုလုပ်ရန် နှင့် အထူးအကူအညီလိုအပ်သူများအတွက် သီးသန့်မှုဝါဒ ချမှတ် ဖော်ဆောင်ပေးရမည်။

(ဂ) ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ လူလုပ်နှင့် သဘာဝဘေး အန္တရာယ် ကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့ရသူများကို မူလပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော မြေယာဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများအတွက် အိမ်ခြံမြေနေရာများနှင့် စိုက်ပျိုးမြေအသစ်ကို နေရာချထားခြင်း၊ အိမ်ထောင်စုစာရင်းအသစ်နှင့် နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးကိစ္စများ ပြုလုပ်ပေးခြင်းတို့ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ဃ) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများနှင့် ပြည်ပနိုင်ငံတွင် မှီခိုနေထိုင်ခဲ့သည့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံသား ဒုက္ခသည်များကို ၎င်းတို့ရရှိထားပြီးသော အသိပညာ၊ အတတ်ပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဆိုင်ရာ ပညာရပ်များအား ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုပေးပြီးသင့်တော်သော အသက် မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန် အာမခံချက်ပေးရမည့်အပြင် ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ပြုလုပ် ပေးရမည်။

(င) ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ လူလုပ်နှင့် သဘာဝဘေး အန္တရာယ် ကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ မိမိ၏နေရပ်မှ စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများ၊ စစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည်များ ဖြစ်သည့် ဖက် ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားများအား လွတ်လပ်စွာ သွားလာနိုင်ရေးကို ခွင့်ပြုပေးရမည့်အပြင် ပြည်တွင်းပြည်ပ လူမှုကယ်ဆယ်ရေး အဖွဲ့အစည်းများမှ အကူအညီများကို တိုက်ရိုက်ရယူနိုင်ရမည်။ ၎င်းအကူအညီများသည် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံနှုန်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာဒေသ၏ စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီရမည်။

လုပ်ငန်းစဉ်များ

(၁) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာသူများနှင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ ပြန်လည်နေရာချထားသည့် နေရာတွင် ကူးစက်ရောဂါများ ဖြစ်ပွားမှုမရှိစေရန် ကြိုတင်အစီအမံများနှင့် ကာကွယ်နှိမ်နင်းမှုများကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင် စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ လိုအပ်သည့်စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ပေးရမည်။

(၂) ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ မိဘမဲ့ ကလေးသူငယ်များ နှင့် မုဆိုးမများအတွက် အထူးဝန်ဆောင်မှုလိုအပ်ချက်များကို အသိမှတ်ပြုပေးရမည့်အပြင် လျစ်လျူရှုခြင်း မပြုရန်နှင့် ထိုလိုအပ်ချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(၃) နေရပ်ပြန်ရေးအစီအစဉ်ကို နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီလုပ်ဆောင်ရာတွင် ခေါင်းပုံဖြတ်မှုအမျိုးမျိုးမှ လွတ်ကင်းရန်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ရန်နှင့်၎င်းကိုချိုးဖောက်ပါက အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ ပူးပေါင်းပါဝင်သော တရားဥပဒေစိုးမိုးသည့် ယန္တရားထားရှိရမည်။

(၄) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများ၊ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များကို ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအစီအစဉ်များအတွက် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းစနစ်ထားရှိရမည်။

(၅) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများနှင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ ထွက်ခွာခဲ့သော အိမ်ခြံမြေများ၊ လယ်ယာမြေများတွင် ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်လာသူများ မရှိစေရန် ကာကွယ်ပေးရမည်။ ထိုနေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်း ဝင်ရောက်သူများရှိပါက ဖယ်ရှားပေးရပါမည်။

(၆) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများစခန်းနှင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်စခန်းများမှ ပြန်လာမည့် အမျိုးသမီးများအား အကြမ်းဖက်မှုမဖြစ်ပွားရေး၊ လူကုန်ကူးမှုများ မဖြစ်ပွားရေးနှင့် မြေမြှုပ်မိုင်းနှင့် အခြားလိုအပ်သည့် အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။

(၇) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာသူများနှင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရမှုနှင့် ဆိုင်သောနစ်နာဆုံးရှုံးမှုများကို ပြန်လည်ကုစားပေးသည့်အပြင် သင့်တော်သော နစ်နာကြေးများကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့က ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(၈) ပြည်သူများ အရေးပေါ်စစ်ဘေးကြုံလာပါက သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရမှ အရေးပေါ်ကူညီပေးရမည်။

ကြားကာလအစီအစဉ်များ

(က) တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများမှ တည်ထောင်ထားသော ပညာရေးစနစ်နှင့် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုစနစ်ကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုပေးပြီး လိုအပ်သော စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးနည်းပညာများနှင့် ရန်ပုံငွေများကို အပြည့်အဝ ထောက်ပံ့ပေးရမည်။

(ခ) မူလနေရပ်သို့ မပြန်လိုသောနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများ၏ လူမှုစီးပွားရေးပြန်လည် ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန် ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းတို့မှ ပူးပေါင်းပြီး လိုအပ်သော ကူညီပံ့ပိုးမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ လိုအပ်ပါက နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်အကူအညီများကို ခွင့်ပြုပေးရမည်။

(ဂ) နေရပ်ပြန်လည်ချထားရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုဖြစ်စဉ်တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရ၊ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝန်းများ၊ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများနှင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ၊ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်သောကော်မတီများ၊ ဒုက္ခသည်အရေး ဆောင်ရွက်နေသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများ မဖြစ်မနေ ပါဝင်ရမည်။

(ဃ) ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများနှင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ၏ လုံခြုံရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးကို အထူးဂရုပြုရမည့်အပြင် တပ်မတော်အပါအဝင် မည်သည့်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ မြေမြှုပ်ခိုင်းများကို ပြန်လည်ရှင်းလင်းရန်နှင့် ထပ်မံသုံးစွဲခြင်းမပြုရ။

(င) မူးယစ်ဆေးဝါးပြဿနာကို တစ်မျိုးသားလုံး၏ အန္တရာယ်အကြီးမားဆုံး လူမှုရေးပြဿနာအဖြစ် သတ်မှတ်၍ အစိုးရတပ်မတော်၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်၍ ထိရောက်စွာတားဆီး၊ ကာကွယ်၊တိုက်ဖျက်နိုင်သည့် မူဝါဒတစ်ရပ်ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(စ) မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ထိရောက်မှုရှိစေရန် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၂။ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအတွက် အခြေခံမူများ

(၁) ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် ပတ်သက်သော မူဝါဒဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရတို့ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း၍ မူဝါဒချမှတ်အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(က) မူလအိမ်ထောင်စုစာရင်းကို ပယ်ဖျက်ထားခြင်းမရှိပါက အိမ်ထောင်စုစာရင်း အသစ်ထုတ် ပေးခြင်း မပြုရန်၊

(ခ) ယာယီနေထိုင်ခွင့်သာ ပေးအပ်ရန်၊

(ဂ) ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးရန်၊

(ဃ) ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအတွက် သင့်တော်သောအလုပ်အကိုင်များကိုသာ လုပ် ကိုင် ခွင့်ပေးရန်၊

(၂) ပြည်ပတွင်သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသော နိုင်ငံသားရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏လူမှု ဘဝလုံခြုံရေး အတွက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံနှင့် သဘောတူညီချက်ရယူပြီး လိုအပ်သော မူဝါဒများကို ရေးဆွဲချမှတ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေး ရမည်။

(၃) ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အခြားသောပဋိပက္ခများကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားရမည်။

(၄) စစ်ဘက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများနှင့် အရပ်သားများအကြား ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာဖြစ်လာပါက ၎င်းအမှုကို ဒေသဆိုင်ရာအရပ်ဘက်တရားရုံးတွင်သာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ စစ်ဆေးအရေးယူရမည်။

(၅) လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နေသော လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများကို အစိုးရက အသိအမှတ်ပြု မှတ်ပုံတင်ပေးရမည့်အပြင် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင် ရမည်။

(၆) သဘာဝနှင့် လူကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သော ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပါက ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံးဖြစ်အောင် ကြိုတင် အစီအမံများပါဝင်သော မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာများ ထားရှိဆောင်ရွက်ရမည့်အပြင် သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်သော ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းအစီအမံများ ဆောင်ရွက်ထားရှိရမည်။

လုပ်ငန်းစဉ်များ

(၁) အကြမ်းဖက်ခံရသည့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးနှင့်ကလေးများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး စင်တာကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတားဆီးရမည်။

(၄) မူးယစ်ဆေးစွဲသူများကို ကုသမှု၊ လူမှုရေးပံ့ပိုးကူညီမှုများဖြင့် ဆေးသုံးစွဲမှုကင်းဝေးစေရန်နှင့် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးအပါအဝင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၅) ဘိန်းအစားထိုးသီးနှံစိုက်ပျိုးမှုကို ဖွံ့ဖြိုးအောင်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(၆) ပညာပေးရေးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဘိန်းအစားထိုး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ကုန်သွယ်မှုမှ သည် မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်နှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးအတွက် ထိရောက်ကျယ်ပြန့်သော ပညာပေးမှုဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကို ကျောင်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ထည့်သွင်း သင်ကြားပေးရမည်။

(၇) လူငယ်များ ဗလငါးတန် မြှင့်တင်နိုင်ရေးနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုမရှိစေရန်အတွက်ရှေးရှု၍ ရပ်ရွာ အတွင်း လူငယ်ဂေဟာ (လူမှုစင်တာများ) ထူထောင်ထားရှိရမည်။

(၈) မူးယစ်ဆေးဝါးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် လိုအပ်သောရန်ပုံငွေကိုဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှညှိနှိုင်း၍ ပြည်နယ်နှင့်ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ လုံလောက်စွာ ခွဲဝေပေးနိုင်ရေး အစီအမံထားရှိရမည်။

(၉) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရအစီအမံဖြင့် ဆေးဝါးသုံးစွဲသူများအား စာရင်းကောက်ယူ၍ ဆေးကုသပေးရေး အသိပညာပေးရေး၊ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးပညာပေးရေး၊ ကောင်းမွန်သောလူနေမှုဘဝသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိစေရန် ရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြန်လည်ထူထောင်ပေးခြင်း အစီအစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၁၀) နိုင်ငံတကာ မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများကို (UNODC) အချိန်မှီ ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်နိုင်အောင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ

(၁) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီး၏ ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ဂီတအနုသုခုမပညာ၊ သမိုင်းနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် များ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး အတွက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရတို့ မူဝါဒချမှတ်၍ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် အစိုးရက စီမံချက်ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(၂) ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏အခွင့်အရေးကို အခြေခံသည့် ဖက်ဒရယ်ပညာရေးစနစ်ဆိုင်ရာ မိခင်ဘာသာစကား အခြေပြု ဘာသာစကားစုံသင်၊ လူတိုင်းအကျုံးဝင် ပညာရေးစနစ် ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရ တို့ပူးပေါင်း၍ ပညာရေးမူဝါဒရေးဆွဲ ချမှတ်ရမည်။

(၃) ကျန်းမာရေးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့အကြား တိကျသောအာဏာခွဲဝေမှု ရှိရမည်။ ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ပြည်နယ်တွင်း ဆေးရုံဆေးခန်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဆိုင်ရာအာဏာရှိစေရမည်။

(၄) နိုင်ငံသားတိုင်း လက်လှမ်းမှီသည့် ထိရောက်သော ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုစနစ် ကျင့်သုံးနိုင်ရန် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့ ပူးပေါင်း၍ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးမူဝါဒ၊ မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာများ ရေးဆွဲချမှတ်ရမည်။

(၅) အခမဲ့ပဏာမကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် အခြေခံကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုကို နိုင်ငံသားတိုင်း ရရှိစေရမည့်အပြင် တန်းတူညီမျှမှုနှင့် သာတူညီမျှမှုရှိရမည်။

(၆) တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်ရာဒေသများတွင် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားများကိုယ်တိုင် စီမံအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်၊ ဦးဆောင်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

(၇) ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစီမံကိန်းများကိုလုပ်ဆောင်ရာတွင် တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ဒေသခံအများစု၏ ကြိုတင်သိရှိနားလည်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့်အတူ ဒေသခံပါဝင်မှုရှိစေရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်မှု ကင်းဝေးစေရေး ကိုအခြေပြု၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ကြောင်းကို စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံများပါဝင်သော စောင့်ကြည့်ရေး ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းရမည်။

(၈) ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်သူများအနေဖြင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ဒေသခံလူထု အတွက် တရားမျှတမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုများအကြား သဟဇာတ ဖြစ်စေရန် တာဝန်ရှိသူများက စနစ်တကျဆောင်ရွက်ရမည်။

(၉) နိုင်ငံသားတိုင်း အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးအပြည့်အဝရှိပြီး လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ ရေရှည်တည်တံ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုရှိသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းကို ရှေးရှုလျက် ကလေးသူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များတို့၏ လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးမှုကိစ္စအဝဝကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၁၀) လူငယ်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဖော်ဆောင်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာ များ မပျောက်ပျက်စေဘဲ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာရေး၊ အဆင်မြင့်ပညာရေးများကို လွတ်လပ်စွာ သင်ယူ နိုင်မှုနှင့် တီထွင်ကြံဆနိုင်မှုကို အာမခံသည့် လူငယ်မူဝါဒရှိရမည်။

(၁၁) အားကစားကဏ္ဍကို တစ်မျိုးသားလုံး၏ အရေးကြီးသည့် ကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ တိုင်းရင်းသားများအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးဆွဲသည့် အမျိုးသားအားကစားမူဝါဒ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၁၂) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့်နေ့ထူးနေ့မြတ်များ (ဥပမာ - မွန်အမျိုးသားနေ့၊ မွန်ပြည်နယ်နေ့ ကဲ့သို့သော နေ့ထူး နေ့မြတ်များ)ကို ပြည်နယ်အတွင်း တရားဝင်ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ် ပေးရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်တွင်း ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးများ သတ်မှတ်ပေးအပ်ရေးအတွက် ဥပဒေပြုစီမံခန့်ခွဲ ခွင့်ရှိရမည်။

လုပ်ငန်းစဉ်များ

(က) တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ဒေသခံများကို ဦးစားပေးခန့်အပ်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော နည်းပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုတို့ကို ဖြည့်ဆည်း ပေးရမည်။

(ခ) ပညာရေးစနစ်တွင် နေရာဒေသခွဲခြားခြင်း အလျဉ်းမရှိစေဘဲ တန်းတူအခွင့်အရေးနှင့် မျှတမှု ရှိသည့် ပညာရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးရမည်။ ပညာရေးဆိုင်ရာဦးဆောင်ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းရာတွင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ရမည်။

(ဂ) ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲခွင့်၊ ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲခွင့်နှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများခန့်အပ်ခွင့်ကို ပြည်နယ်အစိုးရအား အာဏာ ခွဲဝေခွင့် ပေးရမည်။

(ဃ) ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အာမခံစနစ်များကို မဖြစ်မနေ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(င) ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအစီအစဉ်များ ချမှတ်ရာတွင် ဝေးလံသီခေါင်သည့်ဒေသများ၊ နယ်စပ်ဒေသရှိ ပြည်သူလူထု များ၏ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို အထူးဦးစားပေး အစီအစဉ်ဖြင့် ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(စ) သက်ကြီးရွယ်အိုများ ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်နှင့် အသက် (၅) နှစ်အောက်ကလေးများ၊ မိဘမဲ့ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့် ဆင်းရဲချို့တဲ့သောသူများအတွက် ကျန်းမာရေးကူညီထောက်ပံ့မှုများနှင့် အခမဲ့ဆေးဝါး ကုသနိုင်ခွင့်ကို သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အစိုးရတို့မှ မဖြစ်မနေ စီစဉ်ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(ဆ) နှစ်ပေါင်းရှည်ကြာလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် စစ်ဘေးသင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရထားသောသူများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ အိုမင်းမစွမ်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များအား စောင့်ရှောက်ရေးအစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ဇ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနေထိုင်ရာဒေသများတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ သဘောထားကိုရယူ၍ လူမှုစီးပွားဘဝဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် လိုအပ်သည့်နည်းပညာ၊ အရင်းအနှီး၊ အရင်းအမြစ်၊ ဈေးကွက်၊ လည်ပတ်မှု ယန္တရားစသည်တို့ကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့်ပြည်နယ်အစိုးရ တို့က စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ဈ) တောင်သူလယ်သမားများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝ ပြန်လည်မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်သော ဘက်စုံအကူအညီကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ည) တိုင်းရင်းသားစာပေ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ အစိုးရရုံးများတွင် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားစာပေကို ပူးတွဲရုံးသုံးစာအဖြစ် ထားရှိရမည်။

(ဋ) တိုင်းရင်းသားများအတွက် ပညာရေးကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လွတ်လပ်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်သော အမျိုးသားကျောင်းများ၊ နည်းပညာတက္ကသိုလ်များ၊ တက္ကသိုလ်ကောလိပ်များ ဖွင့်လှစ်ပေးရမည်။

(ဌ) တက္ကသိုလ်၊ ကောလိပ်များတွင် တိုင်းရင်းသားစာပေကို လေ့လာသင်ယူနိုင်ရန် သီးခြားအထူးပြုဌာနများ ဖွင့်လှစ်ထားရှိရမည်။

(ဍ) တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်ရာတွင် စေတီပုထိုးများအပါအဝင် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ် အနုပညာလက်ရာများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုတက္ကသိုလ်များနှင့် ပြတိုက်များ ထားရှိရမည်။

(ဎ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တည်ရှိရာဒေသများကို ယဉ်ကျေးမှုနေရာနှင့် ဇုန်အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ဖော်ထုတ်၊ ထိန်းသိမ်း၊ ကာကွယ်၊ စောင့်ရှောက်ပေးရမည်။ (ဥပမာ - ပဲခူး၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် တနင်္သာရီဒေသ)

(ဏ) အစိုးရကျောင်းများတွင် တိုင်းရင်းသားစာပေ သင်ကြားနေသော တိုင်းရင်းသား ဆရာ/ဆရာမများကို ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ထိန်းသိမ်းသောအားဖြင့် တိုင်းရင်းသားဝတ်စုံ ဝတ်ဆင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

(တ) ပရိယတ္တိစာပေများကို မွန်သံဃာတော်များအနေဖြင့် မွန်ဘာသာဖြင့် ဖြေဆိုခွင့်ပေးရမည်။

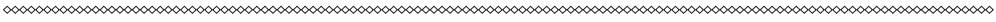
(ထ) နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကိစ္စများ၌ တိုင်းရင်းသားများ၏ ကြိမ်အင်လက္ခဏာများကို ဖော်ပြပေးရမည်။ (ဥပမာ - တိုင်းရင်းသားတို့၏ ကိုယ်စားပြုအခေါ်အဝေါ်အတိုင်းဖော်ပြခွင့် နှင့် ဟံသာ အမည်အား နိုင်ဟံသာဟုသာ ဖော်ပြရန်နှင့် ဦးနိုင်ဟံသာဟု မဖော်ပြရန်၊ လူမျိုးဖော်ပြခွင့်)

(ဒ) သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့် အပြည့်အဝရရှိရန် အာမခံချက်ရှိရမည်။

(ဓ) တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများမှ တည်ထောင်ထားသော ပညာရေးစနစ်နှင့်ကျန်းမာရေးစနစ်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး လိုအပ်သော နည်းပညာများနှင့် ရံပုံငွေကို ကူညီပံ့ပိုးခြင်း၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ၏ ခံစားမှုအတိုင်းအကျိုးခံစားခွင့်ပြုခြင်းနှင့် သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်ခွင့် ရှိရမည်။

နိဂုံး

အထက်ဖော်ပြပါ လူမှုရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာအခြေခံရမည့်မူများသည် အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အပြည့်အဝရှိသော လွတ်လပ်၍တရားမျှတသည့် လူမျိုးကိုအခြေခံသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ထူထောင်ရန် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲရလဒ်များ အပေါ်အခြေခံ၍ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားများတို့သည် အကြောက်တရားမှ ကင်းဝေးပြီးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သောလူမှုအသိုက်အဝန်း ဖြစ်ထွန်းလာစေရန် လူမှုရေးကဏ္ဍသည် အရေးပါသည့်ကဏ္ဍကြီးတစ်ခုဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အခြေခံရမည့် မူများကို ရေးဆွဲတင်ပြအပ်ပါသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် ၊ မေလ (၅ - ၆ - ၇) ရက်နေ့ မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊
ရေးမြို့တွင်ကျင်းပသော

မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှရရှိလာသည့်
ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ
အခြေခံမူများစာတမ်း

စာတမ်းပါအကြောင်းအရာများ

နိဒါန်း

ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ

ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ

နိဂုံး

နိဒါန်း

၁၉၄၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် ရရှိရန်အတွက် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် တစိုက်မတ်မတ် ကြိုးပမ်းလာခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးပြဿနာကို နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန် အကြိမ်ကြိမ် ကြိုးပမ်းလာခဲ့ရာ ၂၀၁၈ ဖေဖော်ဝါရီ (၁၃) ရက်နေ့တွင် တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ယခုစာတမ်းသည် နိုင်ငံတော်မှ ဦးဆောင်ကျင်းပသော တတိယအကြိမ် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ (၂၁-ရာစုပင်လုံအစည်းအဝေး) တွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ပြင်ဆင်လျှက်ရှိသည့် မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် မွန်လူမျိုးတို့၏ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အခြေခံမူများကို ထည့်သွင်းဆွေးနွေးထားသည့် စာတမ်း ဖြစ်သည်။

ရည်မှန်းချက်

စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်စနစ်တည်ဆောက်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားအားလုံး ငြိမ်းချမ်းသော အသိုက်အဝန်း တစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာစေရန်။

ရည်ရွယ်ချက်

- (၁) ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး အခြေခံမူ / မူဝါဒ ချမှတ်နိုင်ရန်။
- (၂) အခွန်/ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပက်သတ်၍ စီမံခန့်ခွဲခြင်း ဆိုင်ရာအခြေခံမူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်ရန်။
- (၃) ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ မူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်ရန်။

၁။ စီးပွားရေးစနစ်

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးရမည်။

(ခ) ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို အခြေခံသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု စီးပွားရေးမူဝါဒများ ဥပဒေများ နည်းဥပဒေများ ရေးဆွဲရာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများမှ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ရေးဆွဲရမည်။

(ဂ) ပြည်နယ်စီးပွားရေးမူဝါဒများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲရာတွင် ပြည်ထောင်စု စီးပွားရေးမူဝါဒနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှု ရှိရမည်။

(ဃ) စီးပွားရေးမူဝါဒသည် လူသားအရင်းအမြစ်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းဖန်တီးရေးကို ဦးစားပေးပြီး လူတစ်ဦးချင်း ဝင်ငွေနှင့် မိသားစုဘဝကို မြှင့်တင်ပေးသည့် မူဝါဒ ဖြစ်ရမည်။

(င) ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများရေးဆွဲရာတွင် အဆင့်တိုင်း အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ရေးဆွဲခွင့်နှင့် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုကို အခြေခံရမည်။

(စ) ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာ စီးပွားရေးမူဝါဒများနှင့် ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး မူဝါဒများ ရေးဆွဲရာတွင် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းနှင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ဖော်ဆောင်ရေးအတွက် လိုအပ်သောအခြေခံအဆောက်အအုံ များကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။

(ဆ) ပြည်နယ်စီးပွားရေးမူဝါဒများ ရေးဆွဲရာတွင် ဒေသထွက်ကုန်ကို အခြေပြု၍အာမခံချက်ရှိသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို အခြေခံ ရမည်။

၂။ ပြည်တွင်း/ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

(က) ပြည်ပမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပတ်သက်သည့်လုပ်ငန်းများ စီးပွားရေးကဏ္ဍများအားလုံးကို ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်အညီ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအကြား တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုအခြေခံလျက် ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်၍ မူဝါဒများ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(ခ) ပြည်တွင်း/ပြည်ပမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းများ စီးပွားရေးကဏ္ဍများအားလုံးကို သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်းပြီးဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေ့ရှု၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) ပြည်တွင်း/ပြည်ပမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် ပွင့်လင်း မြင်သာပြီးတာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှု ရှိသောမူဝါဒ ချမှတ်ရာ၌ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့်ပြည်နယ်အစိုးရများ ပူးပေါင်းရေးဆွဲရမည်။

(ဃ) ပြည်တွင်း/ပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရမှ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသည့် မူဝါဒ ချမှတ်ရမည်။

(င) ပြည်နယ်အတွင်း လိုအပ်သောစွမ်းအင် အလုံအလောက်ရရှိရေး၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရမှ မူဝါဒများ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(စ) ပြည်နယ်အတွင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်းကြီးများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်

လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုကို တားဆီးကာကွယ်ရန်၊ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ကာကွယ်ရန်၊ ကလေးသူငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ပြည်သူများအကြား အချိန်မှီချပြနိုင်ရမည်။

(ဆ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆိုးကျိုးများကို ကာကွယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ကုစားရေး ကိစ္စရပ်များတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထုပါဝင်မှုကို အခြေခံရမည်။

(ဇ) သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဂေဟစနစ်ပျက်စီးမှု၊ လူမှုဘဝဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုတို့ကို ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည် ပျိုးထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ၎င်းအပေါ် ကောက်ခံရရှိသော အခွန်များထဲမှ ရာခိုင်နှုန်းတခု သတ်မှတ်၍ သီးခြားထားရှိရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းကာ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(ဈ) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရသည် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှန်သမျှတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အများစုပါဝင်သော အများပိုင်ကုမ္ပဏီ တည်ထောင်ခွင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်တို့ကို အာမခံချက်ပေးနိုင်မည့် မူဝါဒရေးဆွဲရမည်။

၃။ အကောက်အခွန်ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ

- (က) အခွန်ငွေကောက်ခံရာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့အကြား လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို တိကျစွာ သတ်မှတ်ရမည်။
- (ခ) အခွန်စနစ်သည် လူထုကို ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမဖြစ်စေသော စနစ်ဖြစ်ရမည်။
- (ဂ) အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရမည်။

၄။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ငွေကြေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီ အာမခံချက်ရှိပြီး ခိုင်မာသော ငွေကြေးစနစ်တစ်ရပ် ထားရမည်။

(ခ) ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုများကို ပြည်ထောင်စုမှ တိကျစွာမူဝါဒချမှတ်ရာတွင် ပြည်နယ်များအား ကိုယ်စားပြုနိုင်ရေးအတွက်ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်း ရမည်။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များအကြား ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ငွေကြေးကို မျှဝေသုံးစွဲရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရန် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များမှ စေလွှတ်သည့် ဦးရေအချိုးတူ ကိုယ်စားလှယ်များ ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်များဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းထားရမည်။

(ဃ) ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များတွင် နိုင်ငံတကာဘဏ်စနစ် စံချိန်စံညွှန်းနှင့် ကိုက်ညီသောဘဏ် ထူထောင်ပိုင်ခွင့်နှင့် စီမံပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

(င) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းများကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု တို့ဖြင့် ပြည်သူလူထု သိရှိစေရန် ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရမည်။

(စ) ငွေကြေးများကို မည်သည့်အခြေအနေတွင်မှ တရားမဝင်ငွေကြေးအဖြစ်ဖျက်သိမ်း ကြေညာခြင်း မပြုရ။

(ဆ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ဗဟိုဘဏ်တို့မှ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု မရှိစေရေးအတွက် တိကျသော မူဝါဒ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

၅။ အမျိုးသားစီမံကိန်းများ

(က) အမျိုးသားအဆင့်စီမံကိန်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ ပူးတွဲပြီး တိကျသောမူဝါဒများ ချမှတ်ကာ ပြည်နယ်အသီးသီးမှ စီမံခန့်ခွဲ အကောင်အထည်ဖော် ရမည်။

(ခ) အမျိုးသားစီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသခံများ၏ သဘောတူညီမှုကို ရယူရမည်၊ သယံဇာတများကို ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သော အမျိုးသားစီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော အကျိုးစီးပွားကို ရှေ့ရှုပြီး မူဝါဒရေးဆွဲရမည်။

(ဂ) အမျိုးသားစီမံကိန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ/မရှိ ဆန်းစစ်ခြင်း (EIA)၊ လူမှု ဘဝအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ/မရှိ ဆန်းစစ်ခြင်း (SIA)၊ ကျန်းမာရေး အဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ/ မရှိ ဆန်းစစ်ခြင်း (HIA) ၊ လူ့အခွင့်အရေးများ အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ/မရှိ ဆန်းစစ်ခြင်း (HRIA)၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လူမှုဘဝအပေါ် တာဝန်ယူမှု (CSR, FLEGT, FPIC)စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအတိုင်း လုပ်ဆောင်ရမည်။ ထိုအထွေထွေအကျိုးသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်သည့် လုပ်ငန်းများတွင် သီးခြားလွတ်လပ်သော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဆန်းစစ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ အကောင်အထည်ဖော်သွားရမည်။

(ဃ) အမျိုးသားစီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထုအတွက် လူသားအရင်း အမြစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းဖန်တီးပေးနိုင်မည့်စီမံကိန်းများကိုဦးစားပေးဖော်ဆောင်ရမည်။

၆။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး

(က) ဒေသထွက်ကုန်များကို ကုန်ချောထုတ်လုပ်နိုင်ရေးနှင့် ဈေးနှုန်းမြင့် ထုတ်ကုန် ထုတ်လုပ်နိုင်ရေးအတွက် ပြည်နယ်အစိုးရမှ မူဝါဒချမှတ် ဖော်ဆောင်ပေးရမည်။

(ခ) ပြည်နယ်အတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အတွင်း ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများဖော်ဆောင်ရာတွင်လည်းကောင်း ပြည်နယ်အစိုးရမှ လွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

(ဂ) နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးစခန်းများ၊ ကုန်သွယ်ရေးဇုန်များ တည်ထောင် ဖွင့်လှစ်ခွင့်ကိုသက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရမှ မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ရမည်။

(ဃ) ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့် ပို့ကုန်/သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၌ ပို့ကုန်/သွင်းကုန် စံနှုန်းစိစစ်သည့် မူဝါဒ၊ ဥပဒေများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့ ရေးဆွဲချမှတ်ပြီး အကောင် အထည်ဖော်ရမည်။

(င) ပြည်ပသို့ ပို့ကုန်မြင့်မားရေး၊ ပို့ကုန်အရည်အသွေး ပြည့်စုံကောင်းမွန်ရေး၊ တန်ဖိုးမြင့်ကုန်များ ထုတ်လုပ်နိုင်ရေး၊ သွင်းကုန်များလျှော့ချနိုင်ရေးနှင့်ဈေးကွက်ကျယ်ပြန့်လာရေးအတွက်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့ မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ပြီး အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(စ) ပြည်တွင်းပြည်ပ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးစာချုပ် ချုပ်ဆိုရာတွင် ပြည်နယ်အစိုးရမှ ဒေသခံများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှု၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဆ) တရားဝင်သည့်ကုန်ပစ္စည်းများ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် လွတ်လပ်စွာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခွင့် ရှိရမည်။

(ဇ) ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို အခြေခံသည့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်များအလိုက် ကုန်သွယ်ရေးဇုန်များ၊ စက်မှုဇုန်များကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ ထူထောင်ပေးပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ရရှိစေရေး အတွက် မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ရမည်။

၇။ နည်းပညာဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးရေး

(က) ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အနုသုခုမ ဓလေ့ထုံးတမ်းများအပေါ် အခြေခံသည့် နည်းပညာရပ်ဆိုင်ရာ တီထွင်ခွင့်၊ မူပိုင်ခွင့်၊ ထုတ်လုပ်ရောင်းချခွင့်နှင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခွင့်တို့ကို ပြည်နယ် အစိုးရမှ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများ ရေးဆွဲ အကောင်အထည် ဖော်ရမည်။

(ခ) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရသည် စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ဒေသထွက်ကုန်များ ရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် သီးသန့်ရုံပုံငွေထားရှိရန်လိုအပ်ပြီး မူဝါဒ ရေးဆွဲချမှတ်ထားရမည်။

(ဂ) အမျိုးသားစီးပွားရေးဆိုင်ရာ လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်နယ်အစိုးရမှ ဥပဒေရေးဆွဲ၍ တာဝန်ယူဖော်ဆောင်ပေးရမည်။

(ဃ) နိုင်ငံတကာမှ ခေတ်မှီနည်းပညာများရရှိရန်၊ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များအားဖိတ်ခေါ်ရန်၊ ပြည်ပသို့ ပညာတော်သင်များ စေလွှတ်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရမှ မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ် အကောင်အထည် ဖော်ရမည်။

(င) တိုင်းရင်းသားနှင့်သက်ဆိုင်သော ရုပ်ရှင်၊ သဘင်ဂီတ၊ အနုသုခုမ၊ ဖျော်ဖြေရေးလုပ်ငန်းများ၊ သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ တင်ပြမှုများ၊ ရုပ်မြင်သံကြားတင်ဆက်မှု လုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်မှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့် အားပေးကူညီ ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် မူဝါဒများ ချမှတ်ရမည်။

(စ) နိုင်ငံတကာတက္ကသိုလ်ကောလိပ်များနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်သည့် ကောလိပ်များ ဖွင့်လှစ်နိုင်ရေးနှင့် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်နိုင်ရန် ပြည်နယ် အစိုးရမှ မူဝါဒချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၈။ စိုက်ပျိုးရေး/မွေးမြူရေး

(က) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရများသည် မိမိပြည်နယ်နှင့် ကိုက်ညီသော စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးမူဝါဒကို ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော စက်မှုလယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) တောင်သူလယ်သမားများ၏ လွတ်လပ်စွာ စိုက်ပျိုးခွင့် ထွက်ကုန်ကိုခိုင်မာသော ဈေးကွက်နှင့် အဆင့်မြင့်နည်းပညာဖန်တီးရေး၊ ငွေကြေးကူညီပံ့ပိုးမှု ဓါတ်မြေသြဇာများ လျှော့ချသုံးစွဲရေး၊ သဘာဝမြေသြဇာ အစားထိုးသုံးစွဲရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(ဃ) မိမိဒေသနှင့် ကိုက်ညီသည့် မျိုးစေ့များနှင့် သီးနှံများကို လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်စိုက်ပျိုး ထိန်းသိမ်းပိုင်ခွင့်၊ ဒေသရင်းမျိုးစေ့များနှင့် အပင်ဗီဇ အရင်းအမြစ်များကို ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်နိုင်ခွင့်နှင့် မူပိုင်ခွင့် ဆိုင်ရာ မူဝါဒများပြည်နယ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(င) ပုဂ္ဂလိက (သို့) နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများမှ စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ရေထွက်လုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထုနှင့်သက်ဆိုင်သောမြေယာများ၊ ရေနှင့်ရေထွက်ပစ္စည်းများနှင့်ပက်သက် ၍ အကာအကွယ် ပေးနိုင်သော မူဝါဒများ ပြည်နယ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(စ) စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို အစဉ်တစိုက် ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် မူဝါဒ ရေးဆွဲချမှတ်ပေးရမည်။

(ဆ) ပြည်တွင်း/ပြည်ပ SMEဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှစ်ရှည်ချေးငွေများကို အတိုးနှုန်းနည်းနည်းဖြင့် ချေးယူနိုင်သော မူဝါဒရေးဆွဲပေးရမည်။

(ဇ) ဒေသခံစီးပွားဖြစ် တနိုင်တပိုင် စိုက်ပျိုးသူများနှင့် မွေးမြူသူများအတွက်လိုအပ်သော နည်းပညာများနှင့် ပံ့ပိုးမှုများကို သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် အစိုးရမှ မူဝါဒရေးဆွဲ၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၉။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

(က) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးမူဝါဒကို အဓိကထား အခြေခံလိုက်နာရမည်။

(ခ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို မထိခိုက်စေဘဲ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေသော စီးပွားရေးမူဝါဒအပေါ်အခြေခံရမည်။ အကယ်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့် ထိခိုက်မှု ရှိပါက ပြန်လည်ကုစားရေးအတွက် အစီအမံများကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း ရမည်။

(ဂ) ဂေဟစနစ်နှင့်တောရိုင်းတိစ္ဆာန်များ ထိခိုက်မှုမရှိစေသော ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ တို့မှ မူဝါဒ ချမှတ်အကောင်အထည် ဖော်ရမည်။

၁၀။ သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှု

(က) စီးပွားရေးအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတွင် သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များမှ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် အပြည့်အဝ ရှိရမည်။

(ခ) သစ်တောနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပေါ် စီးပွားရေးအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ထုတ်ယူ သုံးစွဲခြင်း များကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရများမှလွတ်လပ်စွာ စီမံပိုင်ခွင့် ထုတ်ယူသုံးစွဲပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံရမည့်မှုများ

၁။ ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး

(က) ပြည်နယ်၏ ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို ပြည်နယ်အစိုးရ အသီးသီးမှ ကနဦး ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ခ) ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၊ အပန်းဖြေစခန်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများ၊ ကုန်တင်ကုန်ချဆိပ်ကမ်းများ၊ ဒေသထွက်ကုန်များ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်း၊ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ စသည့်လုပ်ငန်းတို့သည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်မှ လွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိမည်။

(ဂ) အသေးစား/အလတ်စား စီးပွားရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဦးစားပေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေပြီး၊ အကြီးစား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက် ပြည်နယ်အစိုးရမှ တိကျစွာမူဝါဒများချမှတ် ဖော်ဆောင် ပေးရမည်။

(ဃ) ပြည်နယ်အစိုးရသည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အရေးလမ်းများ ဖန်တီးပေးရမည့်အပြင် အခြေခံလူတန်းစားများ၏လုပ်အားအရင်းအမြစ်များကို ပြည့်ဝစွာအသုံးပြုနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးရမည်။ ယင်းသို့ စီစဉ်ပေးရာတွင် ဒေသခံတို့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို မထိခိုက်စေရန်နှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးသည့် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းစေရမည်။

(င) အသေးစား၊ အလတ်စားဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အကြောင်းအရာအသေးစိတ်ကို ပြည်နယ် အစိုးရမှ ဒေသခံလူထုများသို့ အချိန်မီသိရှိရန်ပွင့်လင်းမြင်သာစွာဖြင့် ချပြရမည်။

(စ) ပြည်နယ်အစိုးရမှ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ အလုပ်လက်မဲ့တိုက်ဖျက်ရေးနှင့် လျော့ချရေးကို ဖော်ဆောင်သော မူဝါဒချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(ဆ) ပြည်ပသို့ တရားဝင်သွားရောက်လုပ်ကိုင်ခွင့် မူဝါဒကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲအကောင်အထည် ဖော်ရမည်။

(ဇ) ပြည်နယ်အတွင်း ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ မူဝါဒဖော်ဆောင်ပေးရမည်။

(ဈ) သက်ဆိုင်ရာလူမျိုးအလိုက် တိုင်းရင်းသားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် ရေရှည် ရပ်တည်နိုင်ရေး အတွက် ပြည်နယ်အစိုးရမှ လိုအပ်သော အကူအညီများ ပံ့ပိုးပေးရမည်။

၂။ ခရီးသွားလုပ်ငန်း

(က) ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ဆိုင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလှအပများကို အခြေပြုသည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် မိမိပြည်နယ်နှင့် နိုင်ငံနယ်နိမိတ် ဆက်စပ်မှုရှိနေသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ မူဝါဒရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(ခ) ပြည်နယ်အတွင်း ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုမည့် လမ်းတံတား များ၊ ယာဉ်များ၊ အသုံးပြုရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့ရန် ပြည်နယ်အစိုးရကလိုအပ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများကို ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။

(ဂ) ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များတွင် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အခြေပြုသော ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်များ၊ သာသနိက/ဘာသာရေး အဆောက်အဦများ၊ သဘာဝလှိုက်ဂူများ၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် သမိုင်းဝင်နေရာဒေသများကို အထူးဦးစားပေးစီစဉ် ဆောင်ရွက်ပြီး ပြည်နယ်အစိုးရမှ စီမံခန့်ခွဲ ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

(ဃ) ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ရိုးရာဓလေ့များ၊ ထုံးတမ်းများ၊ ရှေးဟောင်း ယဉ်ကျေးမှုများ ဒေသရိုးရာအစားအစာနှင့် သဘာဝအလှတရားများကို ခရီးသွားများအား ဆွဲဆောင်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသား အခြေခံမီဒီယာနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားထုတ်လွှင့်ခွင့်၊ ရေဒီယိုထုတ်လွှင့်ခွင့်များကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ မူဝါဒရေးဆွဲ သတ်မှတ်ရမည်။

(င) ရေတိုရေရှည်စီးပွားရေးစီမံကိန်းများကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲခွင့်ရှိရမည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းပါ ဖော်ပြပါရှိသည့် အကြောင်းအရာနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများတို့သည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ NCAလုပ်ငန်းစဉ် ရှင်းလင်းပွဲကို တက်ရောက်လာသည့်ပြည်သူလူထုနှင့် ပါဝင်သင့်ပါဝင်ထိုက်သူများ၏ ဆွေးနွေးချက်အသံများ၊ မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့ အဆိုပြုချက်များကို အခြေခံ၍ မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့တွင်ကျင်းပသော မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြန်လည် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ပြီး ရရှိလာသော သဘောတူညီချက် အတည်ပြုချက်များကို အခြေခံ၍ စာတမ်းဖြင့် ပြန်လည်ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်းပါ မူဝါဒ အဆိုပြုချက်များသည် အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသည့် လူမျိုးကိုအခြေခံသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ထူထောင်ရန်အတွက်နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲရလဒ်များအပေါ်အခြေခံပြီး ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားအားလုံး ပူးပေါင်း ပါဝင်ရန်လည်း လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးအပါအဝင် တိုင်းရင်းသား အားလုံးတို့သည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ငြိမ်းချမ်းသောအသိုက်အဝန်းတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် စီးပွားရေးကဏ္ဍ၌ အရေးကြီးသည့် ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အခြေခံရမည့် မူဘောင်များကို ရေးဆွဲတင်ပြအပ်ပါသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မေလ (၅ - ၆ - ၇) ရက်နေ့တွင်မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊ ရေးမြို့တွင်ကျင်းပသည့် မွန်လူမျိုးအလိုက်အမျိုးသားအဆင့်နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိလာသော မြေယာနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကဏ္ဍဆိုင်ရာမူဝါဒများ အဆိုပြုချက်စာတမ်း

စာတမ်းပါအကြောင်းအရာများ

နိဒါန်း

ဦးတည်ချက်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော မြေယာမူဝါဒ

သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ခွဲဝေရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ

နိဂုံး

မြေယာနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကဏ္ဍဆိုင်ရာ မူဝါဒများ

နိဒါန်း

မွန်လူမျိုးတို့သည် မြေကို “အမွေ” အဖြစ် သတ်မှတ်ခံယူပြီး မြေယာများကို ဘိုးဘွားဘီဘင် လက်ထက်ကတည်းက လက်ဆင့်ကမ်းအမွေအဖြစ် ပေးအပ်လာခဲ့သည်။ မွန်လူမျိုးတို့၏ ရှည်လျားသော သမိုင်းကြောင်းတလျှောက် မြေယာကိုအသုံးပြု၍စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို တွင်ကျယ်စွာလုပ်ကိုင်လာခဲ့သည်။ ရှေးမင်းနေပြည်တော်မှ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ဓမ္မသတ်ကျမ်းများ ကိုလည်းကောင်း၊ လောကီရေးရာရေးဟောင်းမွန်ကျမ်းစာများကိုလည်းကောင်း၊ မိရိုးဖလာမြေယာအသုံးပြုမှု စနစ်ကိုလည်းကောင်းအခြေပြု၍ မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကို ယခုထိတိုင် ပြုလုပ်လာခဲ့ကြသည်။

မွန်လူမျိုးတို့၏ မြေယာအသုံးပြုမှုတွင် “အများပိုင်မြေ” နှင့် “ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေ” ဟူ၍ ပုံစံနှစ်မျိုးဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။ မွန်လူမျိုးတို့၏ မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုအရ မွန်လူမျိုးတို့၏ ကျေးရွာ များဝန်းကျင်တွင် အများပိုင်မြေများဖြစ်သည့် သာသနာ့မြေ၊ သုဿာန်မြေ၊ ကျေးရွာမြေလွတ်ကွင်း (အားကစားကွင်းမြေ)၊ နတ်ကွန်းမြေ အစရှိသည့် အများပိုင်မြေများသာရှိပြီး “မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း” ဟူ၍မရှိပေ။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း အသုံးပြုထားသည့် မြေများအပြင် အသုံးပြုခြင်း မရှိသေးသောတောတောင်မြေအများစုတို့ သည် မိမိတို့၏ အနာဂတ်မျိုးဆက်များ လုပ်ကိုင်စားသောက်ရန် ချန်ရှိထားသည့် မြေများအဖြစ် မိရိုးဖလာအရ သတ်မှတ်ထားရှိကြသည်။ လက်ရှိကာလတွင် မွန်လူမျိုးများအများဆုံးနေထိုင်သည့် ဒေသများတွင် လယ်ယာမြေ၊ ရော်ဘာခြံမြေ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေ၊ တောင်ယာမြေများနှင့် ဆားကွင်းမြေများ စသည်တို့ကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေများအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

(၁၉၇၂)ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ဗဟိုဌာနချုပ်၏ မြေယာကော်မတီမှ မြေယာလမ်းစဉ်တခု ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ၎င်းမြေယာလမ်းစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တောင်သူလယ်သမားတို့သည် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် စိုက်ပျိုးထားသော လယ်ယာမြေကို မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ လယ်ယာ ထွက်သီးနှံများ ပိုမိုထွက်ရှိစေခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာရောင်းထုတ်နိုင်စေခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ မြေယာလမ်းစဉ်အတိုင်း မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားအတွင်းရှိ မွန်ပြည်သူတို့၏ မြေယာအသုံးပြုမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် စိုက်ပျိုး မြေဖော်ထုတ်မှုများ၊ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လက်မှတ်ထုတ် ပေးခြင်းများနှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုများ စသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက်ပိုင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အသီးသီးတို့သည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ ပုဂ္ဂလိကမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အကန့်သတ်ထားရှိခဲ့ပြီး ဗဟိုအစိုးရ၏ စီမံခန့်ခွဲမှု

စနစ်ကို အထောက်အကူဖြစ်စေသော ဥပဒေများစွာပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ (တနည်းအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များ၏အခန်းကဏ္ဍ) နှင့် တိုင်းရင်းသားဒေသရှိ ပြည်သူလူထုတို့၏မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးကို လျစ်လျူရှုထားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ခေတ်အဆက်ဆက် ဖြစ်ပေါ်နေသော ပြည်တွင်းစစ်နှင့် နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခများသည် မြေယာဆိုင်ရာပဋိပက္ခများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခများ ဖြေရှင်းရာတွင် အတိတ်ကာလ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော မြေယာပဋိပက္ခများကိုပါ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိက မြေယာအခွင့်အရေး၊ လူမျိုးစုအလိုက် မြေယာအခွင့်အရေး၊ တိုင်းရင်းသားဒေသအလိုက် မြေယာအခွင့်အရေးများ မလွဲမသွေ ဖော်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရာတွင် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရကြား ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် တရားမျှတမှု ရှိသော မြေယာစီမံခန့်ခွဲခွင့်အာဏာများကို ခွဲဝေပူးတွဲကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဖျက်သိမ်းပြီး ဖက်ဒရယ်ဆန်သော မြေယာဆိုင်ရာ အခြေခံမူဝါဒများ ပြဋ္ဌာန်းရမည်ဖြစ် သည်။ ၎င်းအပြင် မြေနှင့်ဆက်စပ်၍ မြေပေါ်မြေအောက်၊ ရေပေါ်ရေအောက်နှင့် လေထုအတွင်းရှိ သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများပြုလုပ်ရာတွင် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုအားလုံး၏ အကျိုးခံစားမှုကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေး အာဏာများကို ခွဲဝေပူးတွဲသည့် မူဝါဒများ ချမှတ်ရမည်။ မြေနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုနှင့် ဆက်စပ်၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးအစီအမံများကိုလည်း အခြေခံမူများ ချမှတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဦးတည်ချက်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်

(၁) တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုတို့၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးချခွင့်တို့ကို ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်။

(၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဝင် ပြည်နယ်အသီးသီးတို့တွင် တိုင်းရင်းသားတို့၏ မိရိုးဖလာမြေယာအသုံးပြုမှုစနစ်ကို အခြေခံသည့် မြေယာမူဝါဒ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်း ပိုင်ခွင့်ရရှိရန်။

(၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်နယ်အသီးသီးတို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းသော မြေယာမူဝါဒတို့သည့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့်ကိုက်ညီသည့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို အာမခံပေးနိုင်သော ကိုယ်ပိုင်မြေယာမူဝါဒ ရပ်တည်ချက်များ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မြေယာစီမံ ခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ အကာအကွယ်ပေးနိုင်ရန်။

(၄) ခေတ်နှင့်လျော်ညီမှုမရှိသော မြေယာဆိုင်ရာဥပဒေများ ဖျက်သိမ်းနိုင်ရေး၊ ကျား-မ ခွဲခြားမှုမရှိစေဘဲ လူသားတိုင်းလွတ်လပ်မှုနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို အာမခံပေးနိုင်သည့် စံနှုန်းများ၊ သာတူညီမျှသည့် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းစေသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မြေယာအသုံးပြုနိုင်ရေး၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော မြေယာ အသုံးပြုမှုစနစ်များကို ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိသည့် မူဝါဒများ ရေးဆွဲရန်။

(၅) အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို ထင်ဟပ်စေမည့် မြေယာမူဝါဒ၊ မြေယာဥပဒေနှင့် မြေယာပဋိပက္ခများ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့်ယန္တရားများ ဖော်ဆောင်ရေးမူဝါဒများ ပြဋ္ဌာန်းရန်။

(၆) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ ရေ၊ လေ၊ မြေ၊ မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်၊ တောတောင်၊ သစ်တော၊ သားငါး၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့်ဆက်စပ်သော သဘာဝသယံဇာတများ၊ တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် အထွတ်အမြတ်ထားရာနေရာများ၊ ရေချိုအရင်းအမြစ်များ၊ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက် သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့ကို အကာအကွယ်ပေးသည့် မူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်ရန်။

(၇) ကုန်ခမ်းနိုင်သော သယံဇာတများ၊ မကုန်ခမ်းနိုင်သောသယံဇာတများ၊ ပြန်လည်အစားထိုး အသုံးပြုနိုင်သော သယံဇာတများ စသည့်သယံဇာတအမျိုးမျိုးတို့ကို ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်၊ တိုက်ရိုက်အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေခံစားခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာအာဏာများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရတို့ကြား လိုအပ်သည့် သဘောတူညီမှု အခြေခံမူများ ရေးဆွဲနိုင်ရန်။

(၈) ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဝင် ပြည်နယ်အသီးသီးအတွင်းရှိ မိမိတို့ဒေသနှင့် သင့်လျော်ကိုက်ညီသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအစီအမံနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကာကွယ်ရေး အစီအမံများဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ ချမှတ်နိုင်ရန်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော မြေယာမူဝါဒ

(၁) နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ တည်ရှိသောမြေ၏မူလပိုင်ရှင်သည်တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့ ဖြစ်သည်။

(၂) မြေယာဆိုသည်မှာ မြေ၊ သစ်တော၊ ရေ၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် မြေမှ ဆက်စပ်ထွက်ရှိသော သဘာဝ သယံဇာတများအားလုံး ပါဝင်သည်။

(၃) တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်တို့ကိုဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်တို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲရမည်။

(၄) တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့သည် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် မြေယာကို ရောင်းချခွင့်၊ ပေါင်နှံခွင့်၊ ပေးကမ်းခွင့်၊ လှဲလှယ်ခွင့်၊ ငှားရမ်းခွင့်၊ အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်နှင့် ပြည်သူတို့၏ စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံရေးကို ထိခိုက်နစ်နာမှုမရှိစေဘဲ တခြားနည်းဖြင့် ပြောင်းလဲလုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၅) မြေယာသည် လူသားအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဖြစ်၍ ပမာဏကြီးမားသော မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ရယူလိုသောတစ်သီးပုဂ္ဂလနှင့်အဖွဲ့အစည်းများအားဥပဒေများနှင့်အညီ ထိန်းချုပ်ရမည်။

(၆) ပြည်နယ်အတွင်းကျင့်သုံးရန် ပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒသဘောထားများကို အခြေခံသော မြေယာမူဝါဒ၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေများ၊ မြေယာအကောက်ခွန်ဥပဒေများကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်အတွင်း ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးကို အာမခံပေးနိုင်ရန် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

(၇) ပြည်နယ်တွင်ကျင့်သုံးသည့် မြေယာမူဝါဒရေးဆွဲရာတွင် လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများ၊ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆန်သောစံနှုန်းများကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း ရေးဆွဲရမည်။

(၈) တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ မြေကိုစနစ်တကျအသုံးပြုနိုင်ရေး အတွက်သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုများ ပြုလုပ်ရမည်။

(၉) ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများတို့၏မိရိုးဖလာ မြေယာအသုံးပြုမှုစနစ်ကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံး နိုင်ရေး အတွက်လည်းကောင်း၊ အကာကွယ်ပေးနိုင်ရေး အတွက်လည်းကောင်း ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ပြည်နယ်မြေယာမူဝါဒတို့တွင် တိကျစွာ ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

(၁၀) မြေယာကိုအသုံးပြုရာတွင်လည်းကောင်း၊ သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှု ပြုလုပ်ရာတွင် လည်းကောင်း မြေဆီလွှာမပျက်စီးစေရေး၊ လူမှုစီးပွားရေး၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ကိုပြုလုပ်ရမည်။

(၁၁) ကမ်းရိုးတန်းဒေသတလျှောက်ရှိမြေယာများနှင့် ကမ်းနီးပင်လယ်ပြင် အသုံးပြုမှုများကို သက်ဆိုင် ရာ ပြည်နယ်အစိုးရ၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်အာဏာသက်ရောက်စေရန်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

(၁၂) ကမ်းနီးပင်လယ်ပြင်နှင့် ကမ်းဝေးပင်လယ်ပြင် နယ်နိမိတ်များကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရတို့ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း သတ်မှတ်ရမည်။

(၁၃) ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင် အသုံးပြုမှုနှင့် ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင်ဧရိယာအတွင်းရှိ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့၏ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သဘော တူညီမှုရယူရမည်။

(၁၄) ကမ်းနီးပင်လယ်ပြင်နှင့် ကမ်းဝေးပင်လယ်ပြင်အသုံးပြုရာတွင် တနိုင်တပိုင်ဒေသခံတို့၏ လုပ်ကွက် ဧရိယာနှင့် အခွင့်အရေးကို ဖော်ဆောင်ပေးရမည်။

(၁၅) မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်တွင်အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတန်းတူညီမှုကိုအခြေခံ၍ မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်ဆင့်တို့တွင်အမျိုးသမီးပါဝင်မှုကိုဦးစားပေးရမည်။

(၁၆) အမွေခွဲဝေခြင်း၊အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများတွင် အမည်နာမများထည့်သွင်း ဖော်ပြခြင်းများ ပြုလုပ်ရာတွင်အမျိုးသမီးအမည်ပေါက်၊ အမျိုးသား အမည်ပေါက်၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးစလုံး ပူးတွဲအမည်ပေါက်ကို ဖော်ပြနိုင်သောဥပဒေနှင့်နည်းဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်း ပေးရမည်။

(၁၇) မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကိုအကြောင်းပြု၍ သမိုင်းနောက်ကြောင်းခံ နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာ နိုင်ဖွယ်ရှိသည့်ပဋိပက္ခများ မဖြစ်ပေါ်လာစေရန်၊ တိုင်းရင်းသား အချင်းချင်း လူမျိုးရေး ဆိုင်ရာကျူးကျော်မှုများ မဖြစ်စေရန်နှင့် အမျိုးသားရင်ကြားစေ့ရေးပျက်ပြားစေမည့် ကိစ္စရပ်များ မဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရတို့၏ မူဝါဒများ ချမှတ်၍ ပူးပေါင်းကာကွယ်ရမည်။

(၁၈) ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုနှင့်ဒေသခံတိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏အကျိုးငှာ လိုအပ်၍မြေယာ ပမာဏတခုခုကို ရယူမှုပြုလုပ်ရာတွင်သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရသည် မူလမြေယာပိုင်ရှင်နှင့် ၎င်းမြေနေရာ ရယူသည့် အနီးတဝိုက်ရှိ ဒေသခံတိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ကြိုတင်သဘောတူညီချက် ရယူနိုင်မည့် မူဝါဒများ ရေးဆွဲရမည်။

(၁၉) “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ အကျိုးငှာ”ဟုဆိုရာတွင်ယင်း “အကျိုးငှာ” ဟူသော စကားရပ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြည်နယ်မြေယာမူဝါဒတွင် တိကျစွာဖွင့်ဆို၍ ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(၂၀) တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုပိုင်မြေများဖြစ်သည့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေနှင့် အများပိုင်မြေ (ဘုံပိုင်မြေ) ကိုဥပဒေနှင့်အညီ ရယူမှုပြုလုပ်ရာတွင် လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာတရားမျှတမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုများဖြင့်သက်ဆိုင်သော မြေပိုင်ဆိုင်သူများထံမှ သဘောတူညီချက် ရယူရမည့် အခြေခံလမ်းညွှန်မှု များပြဋ္ဌာန်းရေးဆွဲရမည်။

(၂၁) ဒေသခံတိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လူမှုအကျိုးစီးပွားကို အခြေခံသည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းနှင့် စီပွားရေး လုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် မြေယာကိုအသုံးပြုရာတွင် ဒေသခံများ၏ လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုစံနှုန်းများကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု တို့ဖြင့် မူဝါဒကို ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရမည်။

(၂၂) အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် ဒေသအကျိုးအငှာ စီးပွားရေးရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ ဖော်ဆောင်ရန် အတွက် မြေယာကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်လာပါက၎င်းမူလမြေ၏ အရည်အသွေး နှင့်တူညီသောပမာဏရှိသည့် တခြားတည်ရှိသည့် မြေနေရာ အစားထိုးပြန်လည် ပေးအပ်ပြီး ကာလတန်ဖိုးနှင့်ညီမျှသော လျော်ကြေးနှင့် နစ်နာကြေးများကို မူလမြေပိုင်ရှင်အား ပေးအပ်ရမည့်အပြင် နစ်နာခဲ့ရသူ မူလမြေပိုင်ရှင်၏ ဘဝရပ်တည်မှုအတွက် ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အစီအစဉ်များ စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(၂၃) မြေကိုအသုံးပြု၍ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုး ဖော်ဆောင်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် လူထုဆန္ဒသဘောတူညီမှုရယူခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ကြိုတင်ပြုလုပ်ရမည်။

(၂၄) မြေကိုအသုံးပြု၍အကြီးစားနှင့် အလတ်စားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်နှင့်လိုက်နာရမည့်စံနှုန်းများ ဖြစ်ကြသော UDHR, UNDRIP, ILO Convention 169, ICESCR, CEDAW, FPIC, CSR စသည်များတွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် အချက်များ ကိုကျင့်သုံးရမည်။

[UDHR (Universal Declaration of Human Rights), UNDRIP (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples), ILO Convention 169 (The Indigenous and Tribal Peoples Conventions, 1989), ICESCR (International Covenant on Economics, Social and Cultural Rights), CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women), FPIC (Free Prior and Informed Consent), CSR (Corporate Social Responsibility)]

(၂၅) မြေကိုအသုံးပြု၍ အကြီးစားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများအကောင်အထည်ဖော်ပါကစီမံကိန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ခံစားရသူ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ သဘောတူညီမှုကို ကြိုတင်ရယူပြီးမှသာ ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရကြားသဘောတူညီမှုရရှိပြီး အကောင်အထည် ဖော်လုပ်ဆောင်ရမည်။

(၂၆) မြေကိုအသုံးပြု၍အသေးစား၊ အလတ်စား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် ပြည်သူလူထု၏သဘောတူညီမှုနှင့်ဒေသခံတို့၏ အဆုံးဖြတ်ကို အခြေခံ၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ခွင့်ပြုချက်ချပေးနိုင်သည့်အာဏာကို ပြည်နယ်အစိုးရတွင်ထားရှိရမည်။

(၂၇) မည်သည့်နိုင်ငံခြားသား၊ ဧည့်နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရသူများ စသည့်ရင်းနှီးမြုပ်နှံ သူများအား ဒေသခံမူလမြေပိုင်ရှင်မှ မြေကိုငှားရမ်းပေးခြင်း စနစ်ဖြင့်သာ ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မူဝါဒများချမှတ်ရမည်။

(၂၈) မည်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စီးပွားရေးစီမံကိန်းများကိုမဆို အကောင်အထည်ဖော် ပြုလုပ်ရာတွင် ရေ၊ မြေ၊ တောတောင်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ဂေဟစနစ်၊ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များနှင့် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့ကို ပျက်စီးမှုမရှိစေဘဲ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၂၉) ပြည်နယ်မြေယာမူဝါဒနှင့်အညီ မြေယာပဋိပက္ခများဖြစ်ပေါ်လာပါက သီးခြားလွတ်လပ်ပြီး ဘက်မလိုက်သော ဒေသဆိုင်ရာ မြေယာပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေး ယန္တရားအဆင့်ဆင့်နှင့် မိရိုးဖလာ မြေယာအသုံးပြုမှု မြေယာဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ ဒေသအတွင်းကော်မတီများ အဆင့်ဆင့် ထားရှိရမည်။

(၃၀) အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် မြေမဲ့ယာမဲ့ မရှိဆင်းရဲသား ပြည်သူများနှင့် စစ်ဘေးရှောင် နေရပ်စွန့်ခွာသူများအား မြေယာပြန်လည်ခွဲဝေရေး အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ရမည်။

(၃၁) အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော မြေနုကျွန်းများကို မရှိဆင်းရဲသား ပြည်သူများအား အခမဲ့မြေယာ ပြန်လည်ခွဲဝေပေးနိုင်ရန် ပြည်နယ်အစိုးရမှ စီမံဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(၃၂) နိုင်ငံတော်ပိုင်မြေ၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရပိုင်မြေ၊ ပြည်နယ်အစိုးရပိုင်မြေ၊ တပ်မတော်၏ တပ်ပိုင်မြေ အကျယ်အဝန်းတို့ကို သတ်မှတ်ရာတွင် ပြည်သူလူထုအား ထိခိုက်မှုမရှိစေသည့် မူဝါဒများ ဖော်ဆောင်ရမည်။

(၃၃) မြေယာ၏ အသုံးဝင်အရေးကြီးမှုကို မျိုးဆက်သစ်များ လေးစားတန်ဖိုးထားတတ်စေရန် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော မြေဆီလွှာ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး အသိပညာများကို အခြေခံပညာကျောင်း သင်ရိုးညွှန်းတမ်းထဲတွင် ထည့်သွင်းသင်ကြားရမည်။

သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ခွဲဝေရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

(၁) သဘာဝသယံဇာတအားလုံး၏မူလပိုင်ရှင်သည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုများဖြစ်သည်။

(၂) သဘာဝသယံဇာတဆိုသည်မှာမြေပေါ်မြေအောက် ရေပေါ်ရေအောက်ရှိ သက်ရှိ/ သက်မဲ့ အရာဝတ္ထုများ၊ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်အသုံးပြုမှုများ၊ လေစွမ်းအင်များနှင့် လေလှိုင်းအသုံးပြုမှုများ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

(၃) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှုနှင့် ဆက်စပ်သောစီမံခန့်ခွဲမှု၊ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်အဆုံးအဖြတ်ပေးသည့် ဖြစ်စဉ်တိုင်းတွင် သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ ပြည်သူလူထု၏ ပါဝင်မှုကိုအလေးထားရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်သူလူထု၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် အကျိုးအမြတ်ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

(၄) သဘာဝသယံဇာတနှင့် ပတ်သက်၍ တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်တို့ကို သတ်မှတ်ရမည်။

(၅) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ဂေဟစနစ် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်လူမှုအသိုက်အဝန်းတို့၏ ရေရှည်တည်တံ့မှုကိုအခြေခံရမည်။

(၆) ပြည်ထောင်စုအတွင်းထွက်ရှိသောသယံဇာတများအား ခွဲဝေအသုံးပြုမှုစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဥပဒေများကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်လွှတ်တော်တို့ ပူးပေါင်းရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(၇) ပြည်နယ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေပြုအညွှန်းများအရ ပြည်နယ်အတွင်းထွက်ရှိသော သဘာဝသယံဇာတ ဆိုင်ရာအခွန်ဥပဒေများကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ရေးဆွဲထား ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန်အတွက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(၈) သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတို့၏ကြိုတင်သဘောတူညီမှုရယူပြီးမှသာ ပြည်နယ်အစိုးရမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးရမည်။

(၉) သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်တို့ကို ဒေသအတွင်းအာဏာပိုင်တို့မှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း၊ စောင့်ကြည့်စိစစ်ခြင်းပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ကောင်းကျိုးဆိုး ပြစ်သက်ရောက်မှုဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များ အကြောင်းကို သတင်းထုတ်ပြန်ခြင်းများပုံမှန်ပြုလုပ်ရမည့်အပြင် သီးခြားလွတ်လပ်သော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များမှလည်း လေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် များပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရမှ ခွင့်ပြုချက်နှင့် အထောက်အပံ့ ပေးရမည်။

(၁၀) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူ သုံးစွဲရောင်းချမှုအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင်ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုရှိရမည်။

(၁၁) သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်ပေးအပ်ရာတွင် ဒေသခံရင်းနှီးမြုပ်နှံသူတို့အားဦးစားပေးရမည်။

(၁၂) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှုစီမံကိန်းများ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်ထိခိုက်နစ်နာစေခဲ့သော ဒေသခံပြည်သူ လူထုများအား စီမံကိန်းမှရရှိလာသောအကျိုးအမြတ်များတို့ကို ရာခိုင်နှုန်းသတ်မှတ်၍ အဓိက ဦးစားပေး အခွင့်အရေးခံစားခွင့် ပေးအပ်ရမည်။

(၁၃) သဘာဝသယံဇာတမှ ထုတ်ယူရရှိသောအကျိုးအမြတ်များကိုပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရတို့ မျှဝေသုံးစွဲရာတွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဝင်ပြည်နယ်များ အတွင်းရှိ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ၊ လူမှုရေး ကဏ္ဍ၊ ပညာရေးကဏ္ဍ၊ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာနှင့် အခြား လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်အဓိကလိုအပ်သည့်အခြေခံအဆောက် အအုံများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် အထောက်အပံ့ ပေးရမည်။

(၁၄) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ရရှိလာသော အကျိုးမြတ်များမှ ဘဏ္ဍာငွေများကို ကြုံတွေ့ရမည့် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများအတွက် ပြန်လည်စိမ်းလန်းစို ပြေရေးနှင့်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်အတွင်း ပြုလုပ်ရန် ပုံမှန်လိုအပ်သည့် ပြည် သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲများအတွက်လည်းကောင်း၊ သဘာဝသယံဇာတဆိုင်ရာ သုတေသန လုပ်ငန်းစဉ် များအတွက် လည်းကောင်း သီးသန့်ရန်ပုံငွေများ သတ်မှတ်ထား ရှိရမည့်မူဝါဒများချမှတ်ရမည်။

(၁၅) သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးထိခိုက်ခဲ့သော မြေနေရာ၊ အဆောက်အဦး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များအား မဖြစ်မနေ ပြန်လည်ပြုပြင်ရမည့် မူဝါဒများ ချမှတ် ရမည်။

(၁၆) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲမှု ပြုလုပ်ရာတွင် ဒေသအတွင်းရှိအမျိုးသမီးများ၊ကလေးများအ ပါဝင် သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် မသန်စွမ်းသူများ၊လူ့အလွှာပေါင်းစုံတို့၏ လူမှုဘဝလုံခြုံရေးကိုအကာအကွယ်ပေး ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(၁၇) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲရာမှ ရရှိလာသော အကောက်အခွန်ဘဏ္ဍာများနှင့်အကျိုး အမြတ်များကို ပွင်းလင်းမြင်သာမှုရှိစွာဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် နိုင်ငံသားများအား ပုံမှန်အစီရင်ခံမှုများ ပြုလုပ်ရမည်။

(၁၈) သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းနှင့်ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များအားလည်းကောင်း၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် (ပျက်စီးမှု၊ညစ်ညမ်းမှု၊လူသားတို့၏အသက်ရှင်နေထိုင်မှု)အကာအကွယ်ပေးနိုင် ရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ဂေဟစနစ်၏အကျိုးဖြစ်တည်မှုကိုတန်းဖိုးထားတတ်စေ ရန်အတွက် လည်းကောင်း အသိပညာ၊ အတတ်ပညာ ဗဟုသုတများကို အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ထည့်သွင်းသင်ကြားပေးရမည်။

(၁၉) ပြည်သူ့လူထုတို့သည်ပြည်နယ်များအတွင်းရှိ အထင်ကရနေရာများ ဖြစ်သည့် ဘာသာရေးအဆောက်အဦးနှင့် အထွတ်အမြတ်ထားနေရာများ၊ သဘာဝစိမ့်စမ်းရေထွက်ရှိသည့်နေရာများ၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များ၊ တောတောင်မြေနေရာများ၊ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်ရှိဒီရေတောများ စသည်တို့ကို သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေအဖြစ်သတ်မှတ်နိုင်ရန် ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရတို့က အသိမှတ်ပြုပူးပေါင်းဆောင်ရွက် အထောက်အပံ့ပေးရမည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ

(၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း မြေအသုံးပြုခြင်းနှင့်သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးတို့ကို တားဆီးကာကွယ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ အောက်ပါတို့ကို ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ရေးဆွဲရမည်။

(က) သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှု ပမာဏအကန့်အသတ်ပြုလုပ်ခြင်း။ (ကုန်ခန်းနိုင်သော သဘာဝသယံဇာတစွမ်းအင် ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများ အကန့်အသတ်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးစွမ်းအင်များ ဦးစားပေးအသုံးပြုခြင်း)

(ခ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(ဂ) လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်နစ်နာမှုများအကာအကွယ်ပေးရေးအစီအမံများပြုလုပ်ခြင်း။

(ဃ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုများအကာအကွယ်ပေးရေးအစီအမံများပြုလုပ်ခြင်း။

(င) ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများအကာအကွယ်ပေးရေးအစီအမံများပြုလုပ်ခြင်း။

(စ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီများဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ရန်ပုံငွေထားရှိခြင်း။

(ဆ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပညာပေးခြင်းနှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း။

(ဇ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်သတင်းအချက်အလက်များအချိန်နှင့်တပြေးညီထုတ်ပြန်ခြင်း။

(ဈ) ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရှိခြင်း။

(ည) အမှိုက်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် ဆက်စပ်သော မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်များ ထားရှိခြင်း။

(ဋ) တစ်နှစ်စာအတွက်စားနပ်ရိက္ခာနှင့် ဒေသမူရင်းမျိုးစေ့များကို စုဆောင်းသိုလှောင်ထားရှိခြင်း။

(၂) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်သဘာဝ ဘေးရန်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်များအကြောင်း၊ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်ချေရှိသည့် အခြေအနေများအကြောင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကို လျှော့ချပေးနိုင်သည့်အစီအမံများနှင့်စီမံခန့်ခွဲပေးခြင်းအတတ်ပညာနှင့် အသိပညာ ကိစ္စရပ်များ အကြောင်းကိုအခြေခံပညာ သင်ရိုး ညွှန်းတမ်းတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း သင်ကြားပေးရမည့် အပြင်နိုင်ငံသားတိုင်းသိရှိနား လည်ထား နိုင်ရန် ပညာပေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းပြီး သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ

မဖြစ်ပွားမီ ကြိုတင်လုပ်ငန်းစဉ်များအသေးစိတ်ရေးဆွဲထားရှိခြင်းနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပေါ် ပြီးပါက ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ပြုလုပ်ရမည်။

(၄) မိုးလေဝသနှင့်သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ဆိုင်ရာသုသေသနအဖွဲ့အစည်းများဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် အထောက်အပံ့ပေးခြင်းများကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့မှ ပြုလုပ်ပေးရမည်။

(၅) ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲဆိုင်ရာ သတင်းအရင်းအမြစ်များ အချိန်မှီဖြန့်ဝေခြင်း၊ ရာသီအလိုက် ဖြစ်ပေါ်လာ နိုင်ချေရုံသောအကျိုးသက်ရောက်မှုအကောင်း/ အဆိုးများအကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ထားရှိပြီး ပြည်နယ်အစိုးရမှ ပညာပေးလုပ်ငန်း ပြုလုပ်ခြင်းများဆောင်ရွက်ရမည်။

(၆) ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရတို့သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး မူဝါဒများ ဒေသ အတွင်း အရင်းအမြစ်ဖြစ်သောမျိုးစေ့ဆိုင်ရာထိန်းသိမ်းခြင်း မူဝါဒများ၊စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊မါတုနှင့် ဆေးဝါးပစ္စည်းအသုံးပြုမှု မူဝါဒများ၊ရေချိုအရင်းအမြစ် ထိန်းသိမ်းရေးမူဝါဒများ၊ မွေးမြူရေးနှင့် တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းရေးမူဝါဒများ၊သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးမူဝါဒများ၊ရေထွက်သဘာဝသယံဇာတနှင့်ရေသတ္တဝါ မျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်းရေးမူဝါဒများနှင့် ဒီရေတောထိန်းသိမ်းရေး မူဝါဒများစသည့် သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒအသီးသီးတို့ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

(၇) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်နှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ဖက်ဒရယ်ပြည်နယ်များအချင်းချင်း ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်သည့် မူဝါဒများရှိရမည်။

(၈) ကမ်းရိုးတန်းရှိ စိုက်ပျိုးမြေများ၊နံ့တင်မြေနုများ၊ ကျွန်းများကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ ပြန်လည်ပြုပြင်ရန်နှင့် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြည်နယ်အစိုးရမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းပါ ဖော်ပြပါရှိသည့် အကြောင်းအရာနှင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများတို့သည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ NCA လုပ်ငန်းစဉ် ရှင်းလင်းပွဲတက်ရောက်ခဲ့ကြသည့် ပြည်သူ့လူထုနှင့် ပါဝင်သင့်ပါဝင်ထိုက် သူများ၏ဆွေးနွေးချက်အသံများ၊မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများတို့၏မူဝါဒအဆိုပြုချက်များ၊အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့၏ မူဝါဒအဆိုပြုချက်များကို အခြေခံ၍မူကြမ်းအဖြစ်ရရှိလာရာမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မေလ (၅- ၆- ၇) ရက်နေ့၊ မွန်ပြည်နယ်၊ရေးမြို့တွင်ကျင်းပသော မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် အကျယ်တဝင့် ပြန်လည်ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်၍ နောက်ဆုံးရရှိသည့် သဘောတူညီမှု အတည်ပြုချက်တို့ကို အခြေခံ၍ စာတမ်းအဖြစ် ပြန်လည်ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။စာတမ်းပါ မူဝါဒအဆိုပြုချက် အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးတို့သည် မွန်အမျိုးသား တို့၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် တခြားသောတိုင်းရင်းသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားတို့ကို ရှေးရှုပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲအဆင့်ဆင့်တို့တွင်တင်ပြဆွေးနွေးနိုင်ရန်ရည်ရွယ်သည်။ မွန်လူမျိုးတို့ အဆိုပြုတင်ပြထားသည့် မူဝါဒတို့သည် အခြားသော တိုင်းရင်းသားများနှင့်အတူ အနာဂတ်ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တော်တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်စွာဖြင့် စာတမ်းအား နိဂုံးချုပ် တင်ပြအပ်ပါသည်။

မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံ ၂၀၂၂ ခုနှစ်

Mon National Conference

တပေါင်းလဆန်း (၃-၄-၅-၆) ရက်နေ့ (၂၀၂၂ခုနှစ်၊ မေလ (၂-၃-၄-၅) ရက်
ညီစားစခန်း

ညီလာခံဆုံးဖြတ်ချက်များ

၁။ “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေအခြေခံမူနှင့် မွန်ပြည်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ညှိနှိုင်းရေး
ဆွဲရေးအဖွဲ့” ကို အစုအဖွဲ့ (၅) ခုနှင့် ဖွဲ့စည်းသွားမည်။ အစုအဖွဲ့ (၅) ခုတို့မှာ သံဃာအစုအဖွဲ့ (၃) ပါး၊
မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (၃) ဦး၊ မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ (၃) ဦး၊ လူမှုရေးအဖွဲ့ (၃) ဦး၊ ဖိတ်ကြားသင့်အဖွဲ့/ပုဂ္ဂိုလ်များ
(၅) ဦး စုစုပေါင်း ၁၇ ဦးတို့ ဖြစ်သည်။

အခြေခံမူများကို (၆) လအတွင်း ရေးဆွဲသွားမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါအခြေခံမူများကို အစုအဖွဲ့ ပေါင်းစုံ
ကိုယ်စားပြု အစည်းအဝေးတွင် အတည်ပြုသွားမည်။ ထို့နောက် အဆိုပါရေးဆွဲခဲ့သည့် အခြေခံမူများကို
အနီးဆုံး ကျင်းပမည့် မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံတခုခုတွင် ထပ်မံအတည်ပြုသွားမည်။

၂။ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာ စီမံချက်များ ရေးဆွဲရာတွင် ရေးဆွဲရန်ကျန်ရှိနေသည့်
အချက်များကို အပြီးသတ်ရေးဆွဲသွားရန်နှင့် ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်းများပါဝင်သည့် ကော်မတီအသစ်တရပ်
ဖွဲ့စည်းပြီး အဆိုပါရေးဆွဲထားသည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များကို အစုအဖွဲ့ပေါင်းစုံကိုယ်စားပြုအစည်းအဝေးတွင်
အတည်ပြု သွားမည်။

၃။ မွန်အမျိုးသားအစည်းအရုံး အခြေခံဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်းကို ယာယီအနေဖြင့်အတည်ပြုသည်။
မွန်အမျိုးသား အစည်းအရုံးဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အဖွဲ့ဖွဲ့စည်းရေးကို တာဝန်ယူအကောင်အထည်ဖော်ရန် ညှိနှိုင်း
သုံးသပ်ရေးအဖွဲ့ကို အောက်ပါအတိုင်းဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။

- (၁) မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (၃) ဦး
- (၂) မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ (၃) ဦး
- (၃) လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း (၅) ဦး

မှတ်ချက်။ ။ မွန်အမျိုးသားအစည်းအရုံး မဖွဲ့စည်းခင်ကာလတလျှောက်တွင် အထပ်ပါဖွဲ့စည်းထားသည့်
အဖွဲ့မှ တာဝန်ယူပြီး အမျိုးသားရေးကိစ္စရပ်များကို ဆက်သွယ် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးသွားမည်။

၄။ “မွန်ဒေသမြေယာမူဝါဒနီးနှောဖလှယ်ပွဲ-သထုံခရိုင်” တွင် အတည်ပြုခဲ့သော မွန်ဒေသမြေယာမူဝါဒကို ဤညီလာခံတွင် ထပ်မံအတည်ပြုသည်။

၅။ မွန်အမျိုးသားနေ့ကို မွန်ပြည်နယ်အတွင်း တရားဝင်ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးဖို့ ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ မွန်အမျိုးသားလုံး ကြိုးပမ်းသွားကြရန်၊ မွန်အမျိုးသားနေ့တွင် ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်ပြုပြီး မိမိဆန္ဒအလျောက် ရုံးပိတ်/အလုပ်ပိတ်ကြရန်၊ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်ရှိ မွန်လူမျိုးများအားလုံး မွန်အမျိုးသားနေ့ကို သတ်မှတ်ထားသည့် တပို့တွဲလဆုတ် ၁ ရက်နေ့တွင်သာ ကျင်းပကြရန်၊ အခြေအနေအကြောင်းကြောင်းကြောင့် သတ်မှတ်ရက်ထက် စောပြီး ကျင်းပရပါက “မွန်အမျိုးသားနေ့အကြို” ဟု သုံးနှုန်းရန်၊ သတ်မှတ်ရက်ထက် နောက်ကျပြီး ကျင်းပရပါက “မွန်အမျိုးသားနေ့အားဂုဏ်ပြုခြင်း” ဟု သုံးနှုန်းရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

၆။ အမျိုးသားရင်းနှီးမြှုပ်မှုကိစ္စကို အကောင်အထည်ဖော်သွားမည်။

၇။ မွန်ပြည်အလံတခုတည်းဖြစ်ရေး၊ မွန်ခေါင်းပေါင်း တခုတည်းဖြစ်ရေးတို့ကို ဆွေးနွေးသွားမည်။

ကျေးဇူးတင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း

မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံ ၂၀၂၂ ခုနှစ် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် ကူညီပေးခဲ့သော အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်း/ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ညီလာခံကျင်းပနေရာ၊ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ အကူအညီများ နှင့် အထွေထွေ ကိစ္စရပ်များကို ကူညီပေးခဲ့သော မွန်ပညာရေးဌာန-ဗဟို (ညီစားစခန်း) မှ ကျောင်းဆရာများနှင့် ကျောင်းသား ကျောင်းသူများ၊ နှင့် ညီလာခံတလျှောက်လုံး လုံခြုံရေးတာဝန်ယူပေးခဲ့သော မွန်အမျိုးသား လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်တို့အား လေးနက်စွာ ကျေးဇူးတင်အသိအမှတ်ပြုအပ်ပါသည်။

မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံကြေငြာချက် (၂၀၂၂ ခုနှစ်)

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံသည် အမျိုးသားညီညွတ်ရေး၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲရေး၊ အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကိုက်ညီသော ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေး၊ မွန်အမျိုးသားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများ သုံးသပ်အတည်ပြုနိုင်ရေး စသည့် အချက်များကို ရည်ရွယ်ပြီး မွန်ပြည်သစ်ထိန်းချုပ်နယ်မြေ၊ ညီစားစခန်း (မွန်ပညာရေးဌာန) တွင်၊ (၀၂/၀၅/၂၀၂၂) ရက်နေ့ကနေ (၀၅/၀၅/၂၀၂၂) ရက်နေ့အထိ (၄) ရက်တိုင်တိုင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံတွင် မွန်သံဃာကိုယ်စားလှယ်များ၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီကိုယ်စား လှယ်များ၊ မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီကိုယ်စားလှယ်များ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဖိတ်ကြားသင့် အဖွဲ့/ပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့် လေ့လာသူများ အားလုံး စုစုပေါင်း (၂၅၉) ဦးတက်ရောက်ခဲ့ပြီး တက်ကြွစွာ ပါဝင် ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ တက်ရောက်သူကိုယ်စားလှယ်များသည် မိမိတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကဏ္ဍအလိုက် နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များကို တင်ပြသုံးသပ်ဆွေးနွေးကြပြီး အောက်ပါလုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။

၁။ မွန်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏အခြေခံဖွဲ့စည်းပုံကို ယာယီအနေဖြင့် အတည်ပြုသည်။ လက်ရှိကာလနှင့် ကိုက်ညီသည့် အခြေခံဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ပက်သက်ပြီး ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် မွန်အမျိုးသားပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့ အကောင်အထည်ဖော်တည်ဆောက်ရန် ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ (ကဏ္ဍစုံ) အဖွဲ့တဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီး တာဝန်ပေးအပ်သည်။

၂။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲရေး၊ အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကိုက်ညီသော ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးအတွက် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအခြေခံမူ နှင့် မွန်ပြည်ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေ ညှိနှိုင်းဖော်ဆောင်ရေး” အဖွဲ့တဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီး တာဝန်ပေးအပ်သည်။

၃။ မွန်အမျိုးသားနေ့ကို မွန်ပြည်နယ်အတွင်း တရားဝင်ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် ကဏ္ဍ ပေါင်းစုံမှ မွန်အမျိုးသားလုံး ကြိုးပမ်းသွားကြရန်၊ မွန်အမျိုးသားနေ့တွင် ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်ပြုပြီး မိမိဆန္ဒအလျောက် ရုံးပိတ်/အလုပ်ပိတ်ကြရန်၊ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်ရှိ မွန်လူမျိုးများအားလုံး မွန်အမျိုးသားနေ့ကို သတ်မှတ်ထားသည့် တပို့တွဲလဆုတ် ၁ ရက်နေ့တွင်သာ ကျင်းပကြရန်၊ အခြေအနေအကြောင်းကြောင်းကြောင့် သတ်မှတ်ရက်ထက် စောပြီး ကျင်းပရပါက “မွန်အမျိုးသားနေ့အကြို” ဟု သုံးနှုန်းရန်၊ သတ်မှတ်ရက်ထက် နောက်ကျပြီး ကျင်းပရပါက “မွန်အမျိုးသားနေ့အားဂုဏ်ပြုခြင်း” ဟု သုံးနှုန်းရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံသည် ယနေ့ဖြစ်ပေါ်နေသည့် နိုင်ငံရေးအချိုးအကွေ့တွင် အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး ကျစ်လစ်ခိုင်မာပြီး တစုတစည်းဖြစ်ဖို့ အထူးအရေးကြီးကြောင်း မှတ်ယူပြီး ခိုင်မာသည့် အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး တည်ဆောက်သွားမည်ဟု လေးနက်စွာ ကြေငြာလိုက်ပါသည်။

မွန်အမျိုးသားရေးရာညီလာခံ (၂၀၂၂ ခုနှစ်)
သက္ကရာဇ် - ၁၃၈၄ ခုနှစ်၊ တပေါင်းလဆန်း - ၆ ရက်
ခရစ်နှစ် - ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မေလ ၅ ရက်

ဆက်သွယ်ရန်
နိုင်အောင်မငေး (+95) 09422978383, Email. Naiongmange61nmsp@gmail.com
နိုင်ဝဏ္ဏမာန် (+95) 09255808032

အခန်း (၉)

မွန်အမျိုးသားညီညွတ်ရေးပါတီ ရွှေကောက်ပွဲကြေညာစာတမ်း

မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ
ရွှေကောက်ပွဲကြေညာစာတမ်း
၂၀၂၀

နိဒါန်း

၁။ မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီအနေဖြင့် ၂၀၂၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ (၁၁)ရက်နေ့တွင် ပါတီမှတ်ပုံတင်ခွင့်ရရှိခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခုအနေဖြင့် တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်နှင့်အညီ ပါတီ၏ရည်ရွယ်ချက်၊ ပါတီ မူဝါဒများ၊ ပါတီ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံစည်းမျဉ်းတွင် အသေးစိတ်ထည့်သွင်းဖော်ပြရေးဆွဲထားခဲ့ပါသည်။

၂။ ထိုသို့ရေးဆွဲထားသော မိမိတို့၏ မူဝါဒများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်အညီ တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိလာစေ ရေးအတွက် မိမိတို့ဒေသအတွင်းတွင် လည်းကောင်း၊ ဆက်စပ်ရာဒေသများတွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ပါတီရုံးများဖွင့်လှစ်နိုင်သည့် ဒေသများတွင်လည်းကောင်း၊ ပါတီအဆင့်ဆင့်ကို တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ၊ နေရာအသီးသီး တွင် စည်းရုံးဆောင်ရွက်နေပြီလည်းဖြစ်ပါသည်။

၃။ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ မူမှုရေးအစရှိသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးတို့၏ တိုးတက် ပြောင်းလဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများတွင်လည်း နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုအနေဖြင့် အမြဲမပြတ် ထိတွေ့ပါဝင်လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၄။ သို့တင်မက ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်၏ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ရွှေကောက်ပွဲတွင်ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်၍မိမိပါတီ၏မူဝါဒ၊ရည်မှန်းချက်များကိုတတ်စွမ်းသရွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် သွားမည်လည်းဖြစ်ပါသည်။

ပါတီမျှော်မှန်းချက်

၅။ တစ်နိုင်ငံလုံး လွှမ်းခြုံသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်နိုင်မှုနှင့်အတူ တန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်တို့ဖြင့် ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ပြီး စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေ စီနိုင်ငံတော်ကို တည်ဆောက်နိုင်ရေးမျှော်မှန်းပါသည်။

ပါတီ၏ ရည်မှန်းချက်

၆။ မွန်ပြည်နယ်နှင့်တကွ ပြည်ထောင်စုအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်သည့် နယ်မြေ ဒေသအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုတို့၏ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ပြီး ပြည်သူလူထုက ယုံကြည်အားကိုးသည့် ခိုင်မာသော နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်သွားရန်။

စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုထူထောင်ရေး

၇။ စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုထူထောင်ရေးအတွက် အောက်ပါအချက်များကို အခြေခံသွားပါမည်-

(က) ဖက်ဒရယ်အခြေခံမူများနှင့် ကိုက်ညီမည့်ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်သွားမည်။

(ခ) လူမျိုးကိုအခြေခံသည်၊ ဖက်ဒရယ်နယ်မြေများကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ကာ ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းသည့်စနစ်ကို လက်ခံပါသည်။

(ဂ) တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုတို့၏ အခွင့်အရေးများ မထိခိုက်စေရေးကို အလေးထားသွားမည်။

(ဃ) ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ ပြည်နယ်အစိုးရ ဝန်ကြီးချုပ်ကို ရွေးချယ်ခြင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့ကို ရွေးချယ်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရမည်။

(င) ဒီမိုကရေစီစနစ်အခြေခံဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအား ထူထောင်ရာတွင် လက်ခံကျင့်သုံး နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းပါလူ့အခွင့်အလမ်းများကို ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများနှင့်အညီ ကျင့်သုံး သွားမည်။

(စ) ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် အခြေတည်ခိုင်မာလာစေရေး ဦးစွာကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပြီး ထိုမှ တဆင့် တရားမျှတခြင်း၊ လွတ်လပ်ခြင်း၊ ညီမျှခြင်းတည်းဟူသော လောကပါလတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်ကို တည်ဆောက်သွားမည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရေး

၈။ (က) ပြည်တွင်းစစ်ရပ်စဲရေး ငြိမ်းချမ်းမှုတည်ဆောက်ရေးနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်ရင်ကြား စေ့ရေး အတွက် နည်းလမ်းမျိုးစုံအသုံးပြုပြီး တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားမည်။

(ခ) စစ်မက်တိုက်ခိုက်မှုများအတွက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ညှိနှိုင်းအဖြေရှာနိုင်ရေး တိုက်တွန်း ပါဝင် ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

(ဂ) လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများ၊ လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်းကဏ္ဍများ အောင်မြင်အောင် ဝိုင်းဝန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

(ဃ) တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် တိုက်ပွဲများမဖြစ်ပွားရေးအတွက် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း၊ သတိပေး တားမြစ်ခြင်း၊ တဖက်နှင့်တဖက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် သွားပါမည်။

(င) နိုင်ငံတော်မှ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များစဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ဆောင် သွားနိုင်ရေး တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်သွားမည်။

ဖွဲ့စည်းပုံပြင်ဆင်ရေး

၉။ အနာဂတ်တွင် တည်ဆောက်မည့် စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုပေါ်ပေါက်လာရန် ရည်ရွယ်၍ အောက်ပါအချက်တို့ကို အခြေခံပြင်ဆင်သွားရေးဆောင်ရွက်ပါမည် -

(က) ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအခြေခံမူ၊ စံနှုန်းများနှင့် မကိုက်ညီသည့်အချက်များ။

(ခ) နိုင်ငံတော်၏အာဏာသုံးရပ်ကို ပြည်ထောင်စုတိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများအား ခွဲဝေရာတွင် ပိုမိုပီပြင်ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်သွားရမည့် အချက်များ။

(ဂ) တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သည့်အချက်များ။

(ဃ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တပ်မတော်တည်ထောင်ရေးဆိုင်ရာ အချက်များ။

(င) ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်နှစ်ရပ်တို့ အာဏာတူဖြစ်ရေး ကိစ္စရပ်များ။

(စ) ဒီမိုကရေစီအရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးတို့အား ဒီမိုကရေစီရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုး၊ ရင့်ကျက်ခိုင်မာသော အဆင့်သို့ကူးပြောင်းစေရန်အတွက် လိုအပ်မည့်ဥပဒေအချက်အလက်များကို ထပ်မံပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်သွားမည်။

(ဆ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရကြား စီးပွားရေးနှင့် သယံဇာတခွဲဝေမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများ လျော့ချပြီး လွတ်လပ်စွာစီမံအုပ်ချုပ်လာနိုင်ရေး။

(ဇ) ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်ပေါက်လာရေး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ရွေးချယ်ခန့်အပ်နိုင်ရေး၊ ပြည်နယ်အစိုးရကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ ခန့်အပ်နိုင်ရေး။

စီးပွားရေး

၁၀။ စီးပွားရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မိမိတို့ပါတီအနေနှင့် အောက်ပါအချက်တို့ကို ထောက်ခံ ကျင့်သုံး သွားပါမည် -

(က) စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ မြေအသုံးချမှုထိရောက်လာရေး လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်မှု ပြဿနာများကို ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ပိုင်ဆိုင်နိုင်ရေး၊ မိရိုးဖလာဓလေ့ ထုံးစံအရ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရှိရေးဆောင်ရွက်မည်။

(ခ) ဒေသအတွင်း ရာဘာအပါအဝင် စက်မှုကုန်ကြမ်းထုတ်ကုန်များအား အမျိုးအစားကောင်းများ စိုက်ပျိုးရေး စနစ်တကျထုတ်လုပ်နိုင်ရေး၊ နည်းပညာများအသုံးပြု၍ အအဆင့်မြင့်ကုန်ချောများ ထုတ်လုပ်နိုင်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

(ဂ) ဒေသတွင်း စီးပွားရေးပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်နှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ တိုးမြှင့်ဖန်တီးနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်မည်။

(ဃ) နိုင်ငံတကာ ချိတ်ဆက်မှုများဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၊ နေနက်ဆိပ်ကမ်းများ၊ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးစခန်းများ၊ စီမံကိန်းများ ဖော်ထုတ်မှုတို့ အားပေးသွားမည်။

(င) အခွန်ကောက်ခံရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်သူများက လိုလားလက်ခံ ထမ်းဆောင်လိုစိတ်ရှိပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် အခွန်စနစ်မျိုးပေါ်ပေါက်ရန် တွန်းအားပေးခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို

လျော့ချကာ ပြည်နယ်တိုင်းအစိုးရကြား သင့်လျော်စွာ ခွဲဝေသုံးစွဲနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်မည်။

(စ) ဒေသတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြင့်မားလာစေရန်နှင့် အကြီးစား၊ အလတ်စား၊ အသေးစား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပေါ်ထွန်းလာစေရေးအတွက် လုပ်ခွင့်သာသည့် စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးတည်ဆောက်သွားမည်။

(ဆ) လူမျိုး၊ ကျား/မ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိစေဘဲ လူတိုင်းတန်းတူအလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အခွင့်အရေး၊ လုပ်ငန်းခွင့်လုံခြုံရေး၊ အလုပ်မှအနားယူသည့် အချိန်တွင် အာမခံချက်ရှိသည့် လူမှုဖူလုံရေးစနစ်တို့ကို ထူထောင်မည်။

(ဇ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခြေခံအချက်ဖြစ်သည့် စွမ်းအင်ကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အာရုံစိုက်ဆောင်ရွက်ပါမည်။ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်များကို တိုးတက်ထုတ်လုပ် သုံးစွဲနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်သွားမည်။

ကျန်းမာရေး

၁၀။ ပြည်သူ့လူထုတစ်ရပ်လုံးပါဝင်သည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် အတွက် အောက်ပါတို့ကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည် -

(က) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ပြည်နယ်နှင့်ပြည်မတန်းတူရရှိရေး၊ ကျေးလက်နှင့်မြို့ပြ တစ်ပြေးညီ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ရရှိစေရေး။

(ခ) ကျန်းမာရေးဘတ်ဂျာများ တိုးမြှင့်ချထားပေးရေးနှင့် စည်းစနစ်တကျသုံးစွဲရေး။

(ဂ) သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ဆောင်ရွက်ရေး။

(ဃ) လူငယ်များအတွက် မူးယစ်ဆေးဝါး အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများ၊ မူးယစ်ဆေးစွဲသူများ၊ ကုသရေးနှင့် ပြည်နယ်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရေး။

(င) ကျန်းမာရေးဌာန၊ ဆေးရုံဆေးပေးခန်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းများအား ကျန်မာရေး စောင့်ရှောက်မှု အဆင့်အတန်းမြင့်မားတိုးတက်လာပြီး ပြည်သူများ ယုံကြည်စိတ်ချစွာ အားကိုးအားထား ပြုနိုင်ရေး။

(စ) တိုင်းရင်းဆေးပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အားပေးဆောင်ရွက်ရေး။

(ဆ) ပြည်တွင်း/ပြည်ပမှ ထုတ်လုပ်တင်သွင်းသည့် စားသောက်ကုန်များအား ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်း ရေးနှင့် ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်စေရေးအတွက် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းရေး၊ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေး။

(ဇ) ကိုဗစ်ကဲ့သို့သော ကပ်ရောဂါများ ဖြစ်ပွားလာပါက စနစ်တကျ ကာကွယ်တားဆီး သွားနိုင်မည့် ဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပြည့်စုံစွာ ရေးဆွဲထားရှိရေး၊ အစီအမံများပြုလုပ်ထားရေး။

(ဈ) ကျန်းမာရေးအာမခံစနစ် ပြန့်ပွားထိရောက်လာစေရေး။

ပညာရေး

၁၂။ ပညာရေးကဏ္ဍတိုးတက်မြှင့်တင်ရေးအတွက် အောက်ပါတို့ကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည် -

(က) လူတိုင်းစာတတ်မြောက်ရေးနှင့် အခမဲ့မသင်မနေရ အခြေခံပညာရေးစနစ်ကို အကောင်အထည် ဖော်မည်။

(ခ) နိုင်ငံတော်၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် စံချိန်စံညွှန်းနှင့် ပြည့်မီသော ပုဂ္ဂလိက ပညာရေးစနစ်ကို အားပေးမည်။

(ဂ) အဆင့်မြင့်ပညာရေး၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာရေးတို့ကို နိုင်ငံတကာအဆင့်သို့ ရောက်ရှိ နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်မည်။

(ဃ) သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားဒေသအတွင်းရှိ ကျောင်းများတွင် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားတို့၏ စာပေကို ဘာသာရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် သင်ကြားသွားရန် ဆောင်ရွက်မည်။

(င) မိခင်ဘာသာစကားအခြေပြုဘာသာစုံ ပညာရေးစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီး ယင်းစနစ်အား နိုင်ငံတော်၏ ပင်မပညာသင်ကြားရေးစနစ်တွင် ပေါင်းစည်းသွား နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်မည်။

(စ) ပညာရေးကဏ္ဍ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် မိမိတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအလိုက် တိမ်မြုပ်နေသော သမိုင်းကြောင်းများ ဖော်ထုတ်ရေး၊ မှားယွင်းနေသော ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များအား မှန်ကန်စွာတည့်မတ်ပေးရေး၊

အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု အနုပညာ၊ အမှတ်လက္ခဏာများ ပါဝင်လာအောင် ထည့်သွင်းရေးတို့ကို ဆောင်ရွက် သွားမည်။

(ဆ) တိုင်းရင်းသားတို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှုအနုပညာတို့အား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အတွက် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့နှင့် ချိတ်ဆက်ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက် သွားရေးကိုလည်း ဆောင်ရွက်မည်။

သဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး

၁၃။ အောက်ပါတို့ကိုဆောင်ရွက်သွားပါမည် -

(က) သဘာဝသံယံဇာတများ၊ တရားမဲ့ထုတ်ယူနိုင်ခြင်းမရှိစေရေး၊ ဘတ်ဂျတ်များ ခွဲဝေရရှိရေး ဥပဒေများ ရေးဆွဲရေး။

(ခ) ဒေသတွင်း သဘာဝဝန်းကျင်ထိခိုက်စေမည့် ကိစ္စရပ်များအား ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်၊ တားမြစ် သွားရေး။

(ဂ) သစ်တောသစ်ပင်များ ပြည်လည်ထူထောင်စိုက်ပျိုးပေးရေး။

(ဃ) သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် ရာသီဥတုထိခိုက်စေမည့် ကျောက်မီးသွေး ဓါတ်အားပေးစက်ရုံများ၊ ကျောက်မီးသွေးသုံး ကုန်ထုတ်စက်များကို ဆန့်ကျင်၍ ပြည်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ကို အသုံးပြုနိုင်ရေး။

(င) ဆည်မြောင်း၊ တာတမံများအား ပြည်သူလူထုနှင့် သဘာဝဝန်းကျင်ထိခိုက်စေဘဲ တည်ဆောက်စေရေးနှင့် အကျိုးရှိစွာအသုံးပြုနိုင်ရေး။

(စ) နိုင်ငံတကာမှ ထုတ်ပြန်သော သဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ အချက်အလက်များအား သိရှိပြီး လိုက်နာဆောင်ရွက်ရေး။

(ဆ) အဖွဲ့အစည်းပိုင် ကျေးရွာပိုင်၊ တပိုင်တနိုင်သစ်တောများ စိုက်ခင်းများပေါ်ပေါက်လာရေး။

(ဇ) သဘာဝဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်ဘဲ မြို့ပြ၊ လူနေအိမ်ခြေများတိုးချဲ့ရေး။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး

၁၄။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး အောက်ပါတို့ကိုလုပ်ဆောင်သွားပါမည် -

(က) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ထိခိုက်လာစေမည့် ကိစ္စရပ်များ ကြိုတင်တားဆီးနိုင်ရန် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခြင်း။

(ခ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သည့် အချိန်၌ အမြန်ဆုံးဆယ်တင်ကူညီပံ့ပိုးခြင်း။

(ဂ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်ပြီး ဒေသများကို ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း။

အမျိုးသမီးကဏ္ဍ

၁၅။ အမျိုးသမီးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အောက်ပါတို့ကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည် -

(က) အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတန်းတူညီမျှသည့် အခွင့်အရေးရရှိရန် အကောင်အထည်ဖော် ကျင့်သုံးသွားမည်။

(ခ) အမျိုးသမီးများ၊ ဘဝလုံခြုံရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိရေးတို့အတွက် လိုအပ်သောဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများကို ဆက်လက်ပြဋ္ဌာန်းပေးသွားမည်။

(ဂ) ကဏ္ဍတိုင်းတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့်အဆင့်များ၌ အမျိုးသမီးများပါဝင်နိုင်ရေးကို ဆောင်ရွက် သွားမည်။

(ဃ) အမျိုးသမီးများအပေါ် နည်းမျိုးစုံဖြင့် အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ နှိမ်ချခြင်း၊ လူကုန်ကူးခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မရှိစေရန် မူဝါဒများချမှတ်ပြီး ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်း တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း များတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်။

လူငယ်ကဏ္ဍ

(၁၆) လူငယ်တို့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အဓိကကျသောကြောင့် အလေးထားဆောင်ရွက်သွားရမည် -

- (က) ဗလငါးတန်ပြည့်ဝသော လူငယ်များဖြစ်ထွန်းလာရေးအတွက် လေ့ကျင့်ပြုစုပျိုးထောင်သွားမည်
- (ခ) ထူးချွန်ထက်မြတ်သည့် အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များ တိုးပွားလာစေရန် ပြည်တွင်း ပြည်ပတို့တွင် ခေတ်မီပညာများ သင်ကြားခွင့်ရရှိရန် အားပေးကူညီမည်။
- (ဂ) မူးယစ်ဆေးဝါး၊ စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသည့် ဆေးဝါးများမသုံးစွဲရေး၊ စည်းရုံးလှုံ့ဆော် တားမြစ်မည်။
- (ဃ) လူငယ်များ အလုပ်အကိုင်အခွင့်လမ်းသစ်များ ဖန်တီးပေးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မည်။
- (င) အမျိုးသားရေးခေါင်းဆောင်များ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များနေရာတွင် အချိန်မရွေး အစားထိုး နေရာယူနိုင်ရန် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်သွားမည်။
- (စ) လူငယ်များအတွင်း အဖွဲ့အစည်းစိတ်ဓါတ်တိုးတက်ခိုင်မာစေရန် အချင်းချင်းပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှုများ အားကောင်းလာစေရန်၊ လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းရာတွင် ကူညီခြင်း၊ တာဝန်ပေး အပ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်သွားမည်။
- (ဆ) လူငယ်များအတွက် ဘဝအာမခံချက်ပေးနိုင်သော ပညာရေးစနစ်၊ ပညာရေးနှင့် လုပ်ငန်းခွင့် ပေါင်းစပ်ပေးသော ပညာသင်ကြားနိုင်မှု အခွင့်အရေးများ ပေါ်ပေါက်လာရန် ဆောင်ရွက်မည်။

နိုင်ငံခြားရေး

၁၇။ နိုင်ငံတော်၏ လွတ်လပ်၍ တက်ကြွ၍ ဘက်မလိုက်သော နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒကို ကျင့်သုံးရာတွင် အောက်ပါတို့ကို အားပေးဆောင်ရွက်သွားပါမည် -

- (က) နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကို ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး မူကြီး (၅)ချက်နှင့်အညီ ကျင့်သုံးခြင်းအား ထောက်ခံသည်။
- (ခ) ဒေသတွင်းနေထိုင်သော အများပြည်သူတို့၏ အမျိုးစီးပွားအလိုငှာ၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၊ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အကျိုးရှိနိုင်သည့် ကိစ္စရပ်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်။
- (ဂ) သဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး၊ မူးယစ်ဆေးဝါးတားဆီးရေး ထိန်းချုပ်ရေး

စသည့် တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားမည်။

(ဃ) အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၊ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနှင့် မိတ်ဆွေကဲ့သို့ ချစ်ခင်လေးစားစွာ ဆက်ဆံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့အတွက် အစဉ်တစိုက်ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်သွားရာတွင် ပါဝင် သွားမည်။

တိုင်းရင်းသားကဏ္ဍ

၁၈။ တိုင်းရင်းသားတို့၏ အရေးကိစ္စကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါအချက်တို့ကို တွန်းအားပေး သွားမည် -

(က) တိုင်းရင်းသားအသီးသီးတို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍ၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်း၊ ရက်ကြီးရက်မြတ် အခမ်းအနားများပြုလုပ်ရာတွင် နိုင်ငံတော်မှလည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များမှ လည်းကောင်း၊ ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်သွားရေး။

(ခ) ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် တိုင်းရင်းသား၏ ကိုယ်စားပြု ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတိုင်းရင်းသားအရေးကို ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဝန်ကြီးချုပ် တစ်ဦးအား သတ်မှတ်ထားရှိပေးရေးနှင့် ဘတ်ဂျတ်အား သီးခြားသတ်မှတ်ပေးရေး။

ကတိကဝတ်များ

၁၉။ အထက်ဖော်ပြပါမူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်များအရ အောက်ပါကတိကဝတ်များကို ပေါ်အပ်ပါသည် -

(က) တစ်နိုင်ငံလုံးငြိမ်းရေးရရှိပြီး စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရာတွင် ပါဝင် သွားမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကြန်အင်လက္ခဏာများ ပြည့်ဝသည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံပြင်ဆင် ရေးကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

(ဂ) တိုင်းရင်းသား စာပေသင်ကြားရေး၊ မိခင်ဘာသာစကား အခြေပြု၊ ဘာသာစုံပညာရေးစနစ် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ရေး၊ ယင်းစနစ်အား နိုင်ငံတော်၏ ပင်မပညာရေးစနစ်တွင် ပေါင်းစည်းသွားနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်မည်။

(ဃ) တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးအား ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများဖြင့် ရေးဆွဲကာကွယ်စောင့်ရှောက် သွားမည်။

- (င) အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ပေါက်ရရှိရေးကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။
- (စ) ရာဘာကဲ့သို့သော စက်မှုကုန်ကြမ်းသီးနှံများကဏ္ဍ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။
- (ဆ) ချိတ်ဆက်အားဖြင့်ပြည်ထောင်စုအတွက် စွမ်းဆောင်နိုင်သော စီမံကိန်းကြီးများအား ဒေသတွင်း တည်ဆောက်သွားနိုင်ရေး ဦးဆောင်တင်ပြဆောင်ရွက်မည်။
- (ဈ) သဘာဝဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးကို အစဉ်မပြတ်ဆောင်ရွက်မည်။
- (ည) အမျိုးသမီးနှင့် လူငယ်ကဏ္ဍ အစဉ်တိုးတက်မြှင့်မားနေရေးဆောင်ရွက်မည်။

နိဂုံး

၂၀။ မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီသည် တစ်နိုင်ငံလုံးလွှမ်းခြုံနိုင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိပြီး တန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်တို့ဖြင့် ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှုကိုဖန်တီးနိုင်သည့် စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတော်ကို တည်ဆောက်နိုင်ရေး မျှော်မှန်းချက်တို့ဖြင့် မွန်အမျိုးသားထုတစ်ရပ်လုံးဒေသတွင်း တိုင်းရင်းသား လူထုအားလုံးနှင့် ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ သွေးချင်းများအားလုံးနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

၂၁။ တန်းတူညီမျှမှုရရှိပြီး တိုင်းရင်းသားတို့အရေးကို အာမခံချက်ပေးနိုင်မည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးကိုလည်း အစဉ်အမြဲရှေ့ရှုလျက်ရှိပါသည်။

၂၂။ မြန်မာပြည်အနှံ့အပြားတွင် နေထိုင်သည့် မွန်လူမျိုးများ၊ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အတွင်း နေထိုင်သည့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုအားလုံးအတွက် ငြိမ်းချမ်းသာယာသော စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု ပေါ်ပေါက်ရေးရည်မှန်းချက်အား မမှိတ်မသုဉ်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ ထားသော အချက်များနှင့်အတူ ကတိကဝတ်ပြုပါသည်။

၂၃။ ကျွန်ုပ်တို့ပါတီအနေဖြင့် တိုက်တိကဝတ်အပြင် ရွေးကောက်ပွဲကြေညာစာတမ်းပါ လုပ်ငန်းစဉ် များအားလည်း မဲဆန္ဒရှင် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ အားပေးထောက်ခံမှုနှင့်အတူ အစဉ်တစိုက်လက်တွဲ ပူးပေါင်း အကောင်အထည်ဖော်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာအပ်ပါသည်။

ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီ
မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ
ရက်စွဲ။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လ၊ (၂၆) ရက်

.....

မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ ပထမအကြိမ် ပါတီဗဟိုညီလာခံ၏ သဘောထား ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်

မွန်ရဟန်းသံဃာတော်နှင့် မွန်ပြည်သူတို့၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ မွန်အမျိုးသားကိုယ်စားပြုပါတီတရပ် ပေါ်ပေါက်လာရေး အတွက် ၂၁ ၊ ၉ ၊ ၂၀၁၈ ရက်နေ့တွင် ပါတီပေါင်းစည်းရေး ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၁၊ ၇၊ ၂၀၁၉ ရက်နေ့တွင် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ တည်ထောင်ခွင့်ရရှိခဲ့ပြီး အဆင့်ဆင့်သော ပါတီကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ရဟန်းသံဃာတော်နှင့် မွန်ပြည်သူတို့၏ လိုလားချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၎င်းတို့မှ တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် လွှတ်တော်အသီးသီးတွင် (၁၂)နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့ပါသည်။

မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီသည် အခက်အခဲများကြားမှ ကျေးရွာစုံညီအစည်းအဝေး၊ မြို့နယ်ညီလာခံတို့ကို ကျင်းပခဲ့ပြီး (၁၈၊ ၁၉၊ ၂၀) / ၃ / ၂၀၂၂ ရက်နေ့များတွင် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၂၀၀ ကျော်တက်ရောက်သည့် ပါတီဗဟို ညီလာခံကို ၃ ရက်တိုင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ညီလာခံတွင် ဗဟိုကော်မတီအစီရင်ခံစာ တင်သွင်း ဆွေးနွေး အတည်ပြုခြင်း၊ ပါတီဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံစည်းမျဉ်းကို ပြန်လည်သုံးသပ် အတည်ပြုခြင်း၊ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပါတီဗဟိုဦးဆောင်ကော်မတီအဆင့်ဆင့် ရွေးချယ်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။

ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အဓိကလုပ်ငန်းစဉ် (၅) ရပ်မှာ -

- ၁. ဥပဒေဘောင်အတွင်း နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သည်နှင့်အညီ သိမ်မွေ့ညင်သာသော အပြောင်းအလဲကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် အဖြေရှာသွားရန်၊
- ၂. မည်သည့်နိုင်ငံရေး အချိုးအကွေ့အလှည့်အပြောင်းတွင်မဆို မွန်အမျိုးသားလုံးနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှေ့ပြီး ဆောင်ရွက်သွားရန်၊
- ၃. တိုင်းရင်းသားတို့လိုလားသည့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် ကိုက်ညီသည့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပေါ်ပေါက်လာရန်အတွက် ရည်မှန်ချက်တူ တိုင်းရင်းသားပါတီများ၊ အခြား ဒီမိုကရေစီပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားရန်၊
- ၄. တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးတို့နှင့် ကိုက်ညီသည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဖြစ်ပေါ်လာရေး ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သွားရန်၊
- ၅. အနာဂတ်တွင် ပေါ်ပေါက်လာမည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်နှင့်အညီ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွေးအတည်ပြုနိုင်ရေးအတွက် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန်၊ တို့ဖြစ်ပါကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာအပ်ပါသည်။

မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ
၁၃၈၁ ခုနှစ်၊ တပေါင်းလဆုတ် ၅ ရက်၊ (၂၁/၃/၂၀၂၂)

အခန်း (၉)
မွန်လူငယ်မူဝါဒ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာများ

နိဒါန်း

မွန်လူငယ်မူဝါဒရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်

အခန်း(၁)

၁။ပန်းတိုင်

၂။ရည်ရွယ်ချက်

၃။ လမ်းစဉ်

၄။ မွန်လူငယ်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

၅။ မွန်လူငယ်၏အခြေခံမူဝါဒများ

အခန်း(၂)

မွန်လူငယ်မူဝါဒတွင်ပါဝင်သောကဏ္ဍကြီးများ

၆။ လူငယ်နှင့်နိုင်ငံရေး

၇။ လူငယ်နှင့်ပညာရေး

၈။ လူငယ်နှင့်ကျန်းမာရေး

၉။ လူငယ်နှင့်လူမှုရေး

၁၀။ လူငယ်နှင့် စီးပွားရေး

၁၁။ လူငယ်နှင့်စာပေ

၁၂။ လူငယ်နှင့်လုံခြုံရေး

၁၃။ လူငယ်နှင့်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုသုခုမများ

၁၄။လူငယ်နှင့်မူးယစ်ဆေးဝါး

၁၅။ လူငယ်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု

၁၆။ လူငယ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ရေမြေနှင့် သယံဇာတ ထိန်းသိမ်းရေး

အခန်း(၃)

မွန်လူငယ်မူဝါဒဖော်ဆောင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ဆက်စပ်ရေးဆွဲရမည့် မူများ

၁၇။ မွန်လူငယ်မူဝါဒကိုဖော်ဆောင်သွားရမည့် အခြေခံလုပ်ငန်းစဉ်များ

၁၈။ မွန်လူငယ်ဆုံရပ် အခြေခံဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

၁၉။ စည်းတံဆိပ်သုံးစွဲခွင့်

၂၀။ မွန်လူငယ်နေ့လုပ်ဆောင်ခြင်းဆိုင်ရာ

၂၁။ မွန်လူငယ်တာဝန်

၂၂။ မဟာမိတ်နှင့် လက်တွဲခြင်း

၂၃။ အရေးပေါ်ဆောင်ရွက်ချက်

၂၄။ လူငယ်ဘဏ္ဍာရေး

၂၅။ စစ်ဆေးကြည့်ရှုခြင်းနှင့်အစီရင်ခံခြင်း

၂၆။ မွန်လူငယ်မူဝါဒဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင်လက်တွဲလုပ်ဆောင်ရမည့်အဖွဲ့အစည်းများ နိဂုံး

နိဒါန်း

လုပ်ငန်းတစ်ခုခု ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒ၊ နည်းဗျူဟာ၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ လူအင်အားနှင့် ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်တို့အပေါ်မူတည်နေသည်။

ယနေ့ မွန်လူငယ်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ကြည့်သောအခါ ကျေးလက်လူငယ်အဖွဲ့၊ မြို့နယ်လူငယ်အဖွဲ့၊ စိတ်ဓာတ်အခြေခံပြီး ဖွဲ့စည်းထားသော လူငယ်အဖွဲ့အစည်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် ရှိနေကြသည့် မွန်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ ကိုယ်နည်းကိုယ့်ဟန်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ များစွာရှိကြသည်။ သို့ပေမယ့် လူငယ်များအကြား ဆက်သွယ်ရေး တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း ရှိသော်လည်း နည်းလမ်းကျကျ မွန်လူငယ်တစ်ရပ်လုံးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းပေါင်းစည်းအကောင်အထည်ဖော်ရေးက အရှိန်နည်း နေသေးသည်။

လူငယ်များအပေါ် သက်ရောက်နေသော ပြဿနာများဖြစ်သည့် မူးယစ်ဆေးဝါး၊ ပညာရေးဆုံးခန်း တိုင်မရောက်ခြင်း၊ စီးပွားရေးမပြည့်စုံမှုများ၊ မွန်နိုင်ငံရေးအပိုင်းတွင် ပါဝင်မှုအားနည်းနေမှုများနှင့် အခြား အရာများလည်း များစွာရှိသေးသည်။ ၎င်းပြဿနာနှင့် လူငယ်တို့၏ လိုအပ်ချက်များ ဖြည့်စည်းပေး နိုင်ရန်အတွက် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီသော်လည်းကောင်း၊ မွန်လုပ်ငန်းရှင်များ သော် လည်းကောင်း၊ မွန်ပြည်သူများသော်လည်းကောင်း လေးလေးနက်နက် သေချာရေရာစွာ မသိထားသောကြောင့် အစွမ်းကုန်ပါဝင်ခြင်း နည်းနေသေးသည်။ ၎င်းအပေါ် အခြေခံပြီး လူငယ်တို့ လိုအပ်သည့် အကူအညီများကို ကူညီပေးသွားမည်။ လူငယ်တို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်များ ပန်းတိုင်ရောက်ဖို့ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် လူငယ်မူဝါဒ သည် လူငယ်တို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် လမ်းပြသည့် ပင်မကျောရိုးဖြစ်သည်ဟု မြင်သည်။

လူငယ်မူဝါဒတွင် ကဏ္ဍကြီး (၁၁) ကဏ္ဍပါဝင်ပြီး မွန်နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်း ဆိုလိုရင်းက ကိုယ့်ကံကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးခွင့် ရရှိစေရန် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတည်ထောင်နိုင်ရန်နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံး တန်းတူအခွင့်အရေးရရှိရန် အခြေခံပြီး ရေးဆွဲထားပါသည်။ လူငယ်များစုပေါင်းညီညွတ်သော ခေါင်းဆောင်မှု သဘောတရားဖြင့် မွန်လူငယ်တစ်ရပ်လုံး အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

အနာဂတ် မွန်လူမျိုးကံကြမ္မာသည် လူငယ်များ၏ အစွမ်းအစနှင့် ယနေ့ပစ္စုပ္ပန်လူငယ်များပြုစုပျိုး ထောင်မှုအပေါ် မူတည်ပြီး မွန်လူငယ်ပြုစုပျိုးထောင်မှုကလည်းများစွာအရေးကြီးသည်။

မွန်လူငယ်တို့သည် မွန်အမျိုးသားပန်းတိုင်အတွက် ပစ္စုပ္ပန်တွင်လည်းကောင်း၊ အနာဂတ်တွင်လည်း ကောင်း၊ မွန်အမျိုးသားတာဝန်ထမ်းဆောင်သူများနှင့် မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများအကြားတွင် ဦးဆောင်အားဖြည့် ပေးမည့်သူများဖြစ်သည်။

မွန်လူငယ်မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်

၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလ သာသနာ (၂၅၀၀) ပထမအကြိမ် မွန်လူငယ်ညီလာခံတွင် မွန်ဒေသခံ ကိုယ်စားပြုများ ဆွေးနွေးသင်ပြပြီး မွန်လူငယ်မူဝါဒရေးဆွဲရန်စဉ်းစားခဲ့ကြရာ မွန်လူငယ်ဆုံရပ်မှ ကောဇာ သက္ကရာဇ် (၁၃၈၁) ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၁၄)ရက် တွင် အဖွဲ့ဝင် (၁၃) ဦးပါဝင်သော ရေးဆွဲရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းပြီး စတင်လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ရေးဆွဲရေးကော်မတီက ဦးဆောင်ပြီး မြို့နယ်အဆင့်၊ ဒေသအဆင့်တို့တွင် အခက်အခဲမျိုးစုံဖြင့် တွေ့ဆုံပွဲ (၁၁) ကြိမ် ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး လူဦးရေ(၅၀၀)အကြား တက်ရောက်သည်။ ကော်မတီရေးဆွဲချမှတ်ထားသည့် မေးခွန်းများအပေါ်အခြေခံပြီး ခရစ်နှစ် (၂၀၁၉) ခုနှစ် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်နယ်မြေ သထုံခရိုင်တွင် လူငယ်ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု (၂) ရက်တိတိ ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင် ကိုယ်စားလှယ်များက မူဝါဒတွင် ထည့်သွင်းသင့်သည့် အချက်အလက်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေး တင်ပြခဲ့သည်။ ရေးဆွဲရေးကော်မတီက အကြိမ်ကြိမ်ပြုလုပ်ထားသည့် အစည်းအဝေးများမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို မူဝါဒမူကြမ်းအဖြစ် ပေါင်းစပ်ရေးဆွဲခဲ့ရာ ဒုတိယအကြိမ်မွန်လူငယ်ညီလာခံတွင် မူကြမ်းကို ပြန်လည်အတည်ပြုဆွေးနွေးရန်အတွက် မူဝါဒပြုပြင်ရေးဆွဲကော်မတီတစ်ရပ်ကို ထပ်မံဖွဲ့စည်းပြီး ပြန်လည်သုံးသပ်ကြရာ ၂၀၂၁ခုနှစ်၊ (၆) လပိုင်း (၅) ရက်နေ့တွင် အောင်မြင်စွာ ပြီးမြောက်ခဲ့သည်။

မူကြမ်းကို မွန်နိုင်ငံရေးပါတီ၊ မွန်အရပ်ဖက်အဖွဲ့စည်း၊ မွန်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းနှင့် မွန်ပညာရှင်များ ထံသို့ ပို့ဆောင်ကာ အကြံအညာဏ်များ ရယူပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၇၊ ၂၈၊ ၂၉ ရက်နေ့တွင် သထုံခရိုင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၌ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ဒုတိယ အကြိမ်မြောက်မွန်လူငယ်ညီလာခံတွင်အတည်ပြုခဲ့သည်။

အခန်း (၁)

၁။ ပန်းတိုင်

မွန်လူငယ်များ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောပညာရေး တတ်မြောက်ရန်နှင့် လူငယ်များ၏ စုပေါင်းခေါင်းဆောင်မှုအင်အားဖြင့် အမျိုးသားရေးတာဝန်ကိုထမ်းဆောင်နိုင်ရန်။

၂။ ရည်ရွယ်ချက်

(က) မွန်လူငယ်တိုင်း စည်းလုံးညီညွတ်ပြီး နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် နိုင်ငံတကာလူငယ်များနှင့် ရင်ဘောင်တန်းနိုင်ရန်။

(ခ) မွန်လူငယ်တိုင်း အမျိုးဂုဏ် ဇာတိဂုဏ် ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် ဒေသအသီးသီးတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်။

(ဂ) မွန်လူငယ်များ၏ ခိုင်မာသောအင်းအားတစ်ရပ်တည်ဆောက်ပြီး အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေး နှင့် ဦးဆောင်မှုကဏ္ဍ အသီးသီးတွင် ပါဝင်အကျိုးပြုထမ်းဆောင်နိုင်ရန်။

(ဃ) ကာယ၊ ဉာဏ၊ စာရိတ္တ၊ မိတ္တံ၊ ဘောဂဟူသော ဗလ(၅) တန် ကိုအခြေခံ၍ မွန်လူငယ်များ၏စွမ်းဆောင်ရည်ကိုမြှင့်တင်ရန်။

၃။ လမ်းစဉ်

မွန်လူငယ်များ၏ပန်းတိုင်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်များကိုအခြေခံပြီး လူငယ်ထုတစ်ရပ်လုံး စုပေါင်းအင်အားနှင့် မွန်ရပ်ရွာလူထုအရပ်ဖက်အဖွဲ့စည်းများ၊ မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ပေါင်းစပ်ပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းကျ ဦးဆောင်မှုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည်။

၄။ မွန်လူငယ်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

မွန်လူငယ်ဟူသည်မှာ အသက်အရွယ်အားဖြင့် (၁၅) နှစ်မှ (၃၅) နှစ်ထိဖြစ်ပြီး မိမိကိုယ်ကို မွန်လူမျိုး ဟုခံယူသူဖြစ်သည်။

၅။ မွန်လူငယ်၏အခြေခံမူဝါဒများ

(က) မွန်လူငယ်တစ်ရပ်လုံးမှ မွန်လူငယ်မူဝါဒကို စုပေါင်းခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်မူဝါဒသည် မွန်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော တန်းတူရေး ကိုယ်ပိုင် ပြဌာန်းခွင့်နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု အကောင်အထည်ဖော် တည်ဆောက်ရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်ရမည်။

(ဂ) မွန်လူငယ်မူဝါဒသည် မွန်လူငယ်များ၏စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော နိုင်ငံရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ လုံခြုံရေး နှင့်မွန်အမျိုးသားရေးရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အတွက် အထောက်အကူဖြစ်ရမည်။

(ဃ) မွန်လူငယ်မူဝါဒသည် လူမျိုးပေါင်းစုံ လူငယ်များ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးအစီစဉ်နှင့် ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီစဉ် (Sustainable Development Goals) အတွက် အထောက်အကူဖြစ်ရမည်။

(င) မွန်လူငယ်မူဝါဒသည် ဘာသာရေးကိုအခြေမခံသော မူဝါဒတစ်ရပ်ဖြစ်သောကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးကို အလေးထားပြီး တာဝန်ယူမှုတာဝန်ခံမှု၊ တရားမျှတမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့် တန်းတူညီမျှ ခွင့်တို့ကို အခြေခံသည်။

အခန်း(၂)

မွန်လူငယ်မူဝါဒတွင်ပါဝင်သောကဏ္ဍကြီးများ

၆။ လူငယ်နှင့်နိုင်ငံရေး

(က) မွန်လူငယ်များ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှင်သန်နိုးကြားစေရန် နှင့် နိုင်ငံရေးအသိအမြင်ဆိုင်ရာအရည်အချင်းများမြှင့်တင်နိုင်ရန် လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများကို မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ မွန်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းစေကာ နိုင်ငံရေးပညာကိုစဉ်ဆက်မပြတ်လေ့လာနိုင်ရန် အစီစဉ်ကျစွာဖန်တီးပေးရမည်။

(ခ) အရည်ချင်းပြည့်မှီသော မွန်လူငယ်များမွေးထုတ်ပေးနိုင်ရန် မွန်တစ်မျိုးသားလုံးအစီစဉ်ဖြင့် နိုင်ငံရေးစင်တာ (Political Center) တစ်ခုကိုဖန်တီးသွားရမည်။

(ဂ) ဦးဆောင်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် မွန်လူငယ်များပါဝင်နိုင်ရေး အတွက် အခွင့်အလမ်းများကို အပြည့်ဝစီစဉ်ဖန်တီးပေးရမည်။

(ဃ) မွန်အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စွာလျှောက်လှမ်းနိုင်ရန် လူငယ်များ ပါဝင်ကြိုးပမ်းရမည်ဖြစ်သဖြင့် မွန်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များသာမက မွန်လူငယ်တစ်ရပ်လုံးကပါ စည်းရုံးပျိုးထောင်ပေးရမည်။

(င) လူငယ်များသည် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးသာမက ဒေသငြိမ်းချမ်းရေးကိုပါ ကြိုးပမ်း အားထုတ်သူ ဖြစ်ရမည်။

(စ) အာဏာရှင်စနစ်ဟူသမျှကို လူငယ်များက ပြတ်ပြတ်သားသားဆန့်ကျင်သွားမည်။

(ဆ) နိုင်ငံရေးပါတီများက ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင်လည်း မွန်လူငယ်ကိုယ်စားလှယ် လောင်းများ ပေါ်ထွန်းနိုင်ရေးကို အားပေးတိုက်တွန်းရမည်။

၇။ လူငယ်နှင့်ပညာရေး

(က) မွန်လူငယ်တိုင်း အနိမ့်ဆုံးအခြေခံပညာတတ်မြောက်နိုင်ရန် မွန်တစ်မျိုးသားလုံးအစီစဉ်ဖြင့် ဖန်တီးတိုက်တွန်းဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်များ အဆင့်မြင့်ပညာသင်ကြားနိုင်ရန်နှင့် နိုင်ငံတကာတက္ကသိုလ်များတွင် ပညာရပ် များလေ့လာဆည်းပူးနိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့်အရည်သွေးမြှင့်အစီစဉ်များသာမက ဘဏ္ဍာငွေ ထောက်ပံ့ရေးကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးရမည်။

(ဂ) အမျိုးသားအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့်ကိုရေးရှု၍ ဦးဆောင်မှုတွင် မွန်လူငယ်များ ပညာရေး အရည်အသွေးမြှင့်တင်နိုင်ရန်နှင့် ဆုံးခန်းတိုင်တတ်မြောက်ရန် မွန်တစ်မျိုးသားလုံးအစီစဉ်ဖြင့် မွန်အမျိုးသား တက္ကသိုလ် (ဝါ) ပညာရေးစင်တာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်စင်တာကို ဖန်တီးပေးရမည်။

(ဃ) အနာဂတ်မွန်အမျိုးသားပညာရှင်များ မွေးထုတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် မွန်တစ်မျိုးသားလုံး အစီစဉ်ဖြင့် မွန်လူထုပညာရေးရန်ပုံငွေတစ်ရပ်တည်ထောင်ပြီး ပြည်တွင်း/ပြည်ပပညာတော်သင်ထောက်ပံ့ကြေး (Scholarship) များကိုပံ့ပိုးပေးရမည်။

(င) မွန်အမျိုးသားအကျိုးပြုရေးအတွက် ဘက်စုံပညာရပ်များနှင့် ခေတ်မီပညာရပ်များ လေ့လာဆည်းပူးနိုင်ရေးကို တိုက်တွန်းအားထုတ်ကြိုးပမ်းရမည်။

(စ) မွန်လူမျိုးများအခြေချနေထိုင်ရာအရပ်များရှိ အစိုးရစာသင်ကျောင်းများတွင် အတန်းပညာများကို မွန်ဘာသာကိုအခြေပြု၍ ကျောင်းစာသင်ချိန်တွင်းတရားဝင်သင်ကြားခွင့်ရရှိအောင် ကြိုးပမ်း အားထုတ်သွားမည်။

(ဆ) မွန်မိဘပြည်သူများ မိမိရင်သွေးများ၏ ပညာရေးတွင်စိတ်ပါဝင်စားစွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရန် တိုက်တွန်းပြီး မွန်အမျိုးသားပညာရေးထောက်ပံ့ကြေးရန်ပုံငွေအတွက်လည်း ပါဝင်ပံ့ပိုးလာအောင်စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရမည်။

(ဇ) လူငယ်များ၏အသိမြင်ဟုသုတများမြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် မြို့နယ်အဆင့်၊ တိုက်နယ်အဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့်ဆင့်တို့တွင် လူငယ်အမြင်ဖလှယ်ပွဲများ၊ ရက်တို ၊ ရက်ရှည်ပညာပေးသင်တန်းများ ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(ဈ) မသန်စွမ်းလူငယ်များအပါဝင်(Disability)၊ ပညာရေးတွင်လက်လှမ်းမမီသော/အခွင့်ရေး ဆုံးရှုံးနေသော လူငယ်များအတွက် ပညာလေ့လာသင်ယူခွင့်ရရှိစေရန် ပံ့ပိုးကူညီသွားမည်။

(ည) လူရည်ချွန်များနှင့် တီထွင်ကြံဆနိုင်စွမ်းရှိသော လူငယ်များဆုံးခန်းတိုင်ပညာသင်ကြားနိုင်ရန်နှင့် ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ဝန်းရံပံ့ပိုးပေးရမည်။

၈။ လူငယ်နှင့်ကျန်းမာရေး

(က) မွန်လူငယ်များ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာရွှင်လန်းတက်ကြွနိုင်ရန် အမျိုးသားအဆင့် အားကစား ပြိုင်ပွဲတစ်ရပ်ကို အခါအားလျော်စွာ စီစဉ်ကျင်းပရမည်။ဒေသအဆင့်၊နိုင်ငံတော်အဆင့်သို့ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် စနစ်တကျပြုစုပျိုးထောင်ပေးရမည်။

(ခ) လူငယ်များကျန်းမာရေးဆိုင်ရာဗဟုသုတများရရှိနိုင်ရန် အခြေခံကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများကို ဝေမျှ၍ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း နှိုးဆော် ဆောင်ရွက်သွားမည်။

(ဂ) မိမိမြို့ရွာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေး သာယာရေးဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ နှင့် ပူးပေါင်း၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားမည်။

(ဃ) မိမိမြို့ရွာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်များတွင် ပြည်သူများ အပန်းဖြေနိုင်ရန် အပန်းဖြေနေရာများကို သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ အကောင်းအထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(င) အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးများ လုံခြုံရေး အစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(စ) ကျန်းမာရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ဓါတုပစ္စည်းလျော့ချရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးကို ပညာပေးဝေမျှ၍ လူမှုဝန်းကျင်နှင့်သဟဇာတဖြစ်သော ရိုးရာအစားအသောက်များကို သုံးဆောင်သွားမည်။

(ဆ) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးအတွက် စိတ်ဓါတ်တိမ်းညွှန်နေသော လူငယ်များအား စိတ်ဓါတ်ခွန်အား လန်းဆန်းတက်ကြွနိုင်ရန် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပညာပေးမှုများကို ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(ဇ) ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ကယ်ဆယ်ရေးအတွက် ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးနိုင်ရန် မွန်လူငယ်ထုမှ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သွားရမည်။

(ဈ) မွန်လူငယ်ထုအနေဖြင့် ရပ်ရွာအဆင့်၊ ကျေးရွာအဆင့်၊ တိုက်နယ်အဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့် လူငယ်အဖွဲ့ အစည်း (First Aid)များကို ဖွဲ့စည်းသွားမည်။

(ည) မွန်လူငယ်တိုင်း အခြေခံလိင်ပညာ နားလည်နိုင်ရန်အတွက် (Platform)တစ်ခု ဖန်တီးပေးရမည်။

၉။ လူငယ်နှင့်လူမှုရေး

(က) လူငယ်များပရဟိတစိတ် မြင့်မားလာစေရန်အတွက် အတွေးမြင်မြင့်သင်တန်းများဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်တင်ကာ ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်များ၏အင်အားဖြင့် မွန်လူမျိုးအကျိုးအတွက်ဆောင်ရွက်ရုံမျှမက ဒေသတွင်းမှီတင်း နေထိုင်ကြသောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကလည်းရပ်ရွာအကျိုးအတွက်အတူတကွသယ်ပိုးဆောင်ရွက်သွားရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သွားရမည်။

(ဂ) မွန်ဒေသခံရပ်ရွာပြည်သူများကို အကျိုးပြုနိုင်စေရန်အတွက် မွန်ဒေသများတွင်မွန်လူငယ်အဖွဲ့ စည်းများကို အဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းပြီး ထိုမွန်လူငယ်များကလည်း အရပ်ဖက်အဖွဲ့စည်းများနှင့်ပူးပေါင်းကာတာဝန် ယူဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဃ) အာဏာရှင်စနစ်ကဲ့သို့ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကို လူငယ်များကဆန့်ကျင်သွားပြီးငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်း များစဉ်များကိုလည်းတိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရမည်။

(င) လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် မတူကွဲပြားမှုကို အခြေခံသော ကိုယ်နှုတ်နှလုံး အကြမ်းဖက်မှုမှန်သမျှကို တိုက်ဖျက်သွားမည်။

(စ) ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာတရားကွဲပြားမှုကို တန်ဖိုးထားအလေးထား၍ အမျိုးသားရေး အကျိုး စီးပွားအတွက် သယ်ပိုးဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို ကြိုးပမ်းသွားမည်။

(ဆ) မိမိတို့ ကိုးကွယ်သော ဘာသာတရားများ တိုးတက်ထွန်းကားရေးအတွက် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်။

၁၀။ လူငယ်နှင့် စီးပွားရေး

(က) မိမိလူမျိုး၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်နှင့် နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး စံနှုန်းများကို လက်လှမ်း မှီနိုင်ရန် မွန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စီမံခန့်ခွဲနိုင်စွမ်းရှိသော ပညာရှင် များကို မွေးထုတ်သွားမည်။

(ခ) မွန်လူမျိုးတို့၏ ဘက်စုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပေါ်ထွန်းနိုင်စေရန် မွန်လူမျိုးများအတွက် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒတစ်ရပ်ရေးဆွဲရမည်။ အဆိုပါမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် လိုအပ်သော စွမ်းဆောင်ရည်များနှင့် အရင်းအမြစ်များကို မွန်လူငယ်များအားဖြည့်ဆည်း ပံ့ပိုးသွားမည်။

(ဂ) မွန်လူငယ်များအတွက် အလုပ်တစ်ခုခု ရစေရန် မွန်အမျိုးသားတို့၏ အစီစဉ်အရ စက်မှုလက်မှုပညာနှင့်

ပတ်သက်သော အရည်အချင်းများမြှင့်တင်ရေးကျောင်းများကို ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ပေးရမည်။ အရည်အချင်း ရှိသော လုပ်ငန်းရှင် တစ်ယောက်ဖြစ်လာစေရန်အတွက် မွန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကလည်း လူငယ်များကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်သွားရမည်။

(ဃ) စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို အခြေခံထား၍ မွန်ဒေသအတွင်းမှ ထွက်ရှိလာသော ကုန်ကြမ်း များကို ကုန်ချောဖြစ်စေရန်၊ ဈေးနှုန်းမြင့်သော ကုန်ကြမ်းများကို ဈေးကွက်အတွင်းရောင်းချနိုင်ရန်၊ နိုင်ငံခြား များနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်နိုင်ရန်၊ လူငယ်များအနေဖြင့် ရှာဖွေလေ့လာပြီး လုပ်ဆောင်သွားရမည်။

(စ) ခေတ်မှီနည်းပညာနှင့် အခြေခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အရှိန်မြှင့်တင်ရမည်။

(ဆ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအကြီးအသေးများ ပူးတွဲလုပ်ဆောင်ခြင်းခလေးများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် မွန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက မွန်လူငယ်များအား လမ်းပြပညာပေးသွားရပါမည်။

(ဇ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအသေးစား၊ အလတ်စား၊ အကြီးစား၊ အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသော လုပ်ငန်းများ ခိုင်ခိုင်မာမာပေါ်ပေါက်လာစေရန် မွန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက အားပေးရမည်။ အထောက်အကူဖြစ်စေသော နည်းလမ်းများ၊ ပညာများကိုလည်း ပေးသွားရမည်။

(ဈ) မွန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများရေရှည်သွားနိုင်ရန်အတွက် မွန်လူငယ်များနှင့် မိဘပြည်သူများအကြား ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲမှုပညာရပ်များကို ပို့ချသွားရမည်။

(ည) မွန်လူငယ်များသင်ကြားနိုင်ရန်/ စီးပွားရေးလုပ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်နိုင်ရန် မွန်လူမျိုး တို့၏ အစီအစဉ်အရ စီးပွားရေးစက်ဝန်း ဖော်ဆောင်သွားမည်။

(ဋ) မွန်လူမျိုးတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမြှင့်တင်ရန်နှင့် လူငယ်များစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စတင် လုပ်ကိုင်ရန် မွန်လူမျိုးတို့၏ စီးပွားရေးရံပုံငွေကို တခြားနည်းလမ်းဖြင့် ဖန်တီးရမည်။

(ဌ) မွန်ဒေသမှ ထွက်ရှိလာသော ကုန်ချောများကို မွန်ရေမြေစီးပွားရေးဩဇာမြှင့်တင် တည်ဆောက် နိုင်ရန်နှင့် မွန်ဒေသနာမည်များကို အသုံးပြုနိုင်ရန် မွန်လူငယ်များကို တိုက်တွန်းနှိုးဆော်သွားရမည်။

(ဍ) မွန်ပြည်သူ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်နှင့် လူငယ်များတွင် တာဝန်ယူမှုတာဝန်ခံမှု ရှိရမည်။ မွန်လူငယ်များအနေဖြင့် မွန်အလုပ်သမားအဖွဲ့များ ခိုင်ခိုင်မာမာပေါ်ပေါက်လာစေရန် တိုက်တွန်းနှိုး ဆောင်သွားရမည်။

၁၁။ လူငယ်နှင့်စာပေ

(က) မွန်လူငယ်တရပ်လုံး မွန်စာပေ အရေးအသားတတ်မြောက်နိုင်ရေးအတွက် မွန်ဒေသတွင်းရှိ မွန်စာပေ လေ့လာတတ် မြောက်ရေး စင်တာများ မရှိသေးသောနေရာများတွင် ဖြည့်စည်းပေးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်း အားထုတ်သွားမည်။

(ခ) အနာဂတ်ကာလတွင် မွန်စာပေ တိုးတက်ထွန်းကားရေးအတွက် မွန်စာပေဆိုင်ရာ ကဗျာများ ဆောင်းပါးများ ` စာစီစာကုံးများ ဝတ္ထုများ နှင့် ပုံပြင်ပြိုင်ပွဲများကို စီစဉ်ကျင်းပပေးရမည်။ ထိုမျှသာမက သုတေသနပြုလုပ်ငန်းနှင့် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်သော မွန်ဝေါဟာရ အခေါ်အဝေါ် အသုံးအနှုန်း များကိုလည်း ဖော်ထုတ်မြှင့်တင်သွားရမည်။

(ဂ) မွန်စာပေ မွန်ဒေသနှင့်မွန်လူမျိုးအဖွဲ့အစည်းများတွင်သို့ တိုးတက်ပြန့်ပွားနိုင်ရန်နှင့် မွန်ဘာသာ အမည်နာမဖြင့် ထင်ရှားစွာသုံးနှုန်းခေါ်တွင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းသွားမည်။

(ဃ) မွန်ဒေသနှင့် မွန်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းတွင်း မွန်စာပေကို တရားဝင်ရုံးသုံး ဘာသာအဖြစ် သတ်မှတ် ပေးရန် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနထံတောင်းဆို တင်ပြသွားမည်။

(င) မွန်ကလေး မိဘများ မိမိတို့၏ရင်သွေးများကို မွန်စာကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ လေ့လာသင်ကြား နိုင်ရေး အတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရမည်။

(စ) မွန်ကလေးသူငယ်များ မွန်ဘာသာစကားနှင့် စာပေများ တက်မြောက်နိုင်ရေးအတွက် စီမံကိန်း တစ်ခုအဖြစ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားမည်။

(ဆ) မွန်စာပေများကိုကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်သို့ပျံ့နှံ့စေရန်နှင့်စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံများပုံစံတစ်မျိုးတည်းရေးသား နိုင်ရေးကို မွန်လူငယ်များနှင့် သက်ဆိုင် မွန်အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့မှ တစ်ရပ်အားဖန်တီးပေးရမည်။

(ဇ) ရှေးကျသော မွန်သမိုင်းများနှင့် မွန်စာပေသမိုင်းများကို သမိုင်းမှောင်ချခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် လေ့လာစမ်းစစ်မှုများနှင့် သုတေသနပြု လုပ်ငန်းများကို အခါအားလေ့စွာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၂။ လူငယ်နှင့်လုံခြုံရေး

(က) လူငယ်များ၏ဘဝလုံခြုံရေးနှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများအတွက် တာဝန်ယူမှုများနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အာဏာပိုင်များထံသို့ တင်ပြဆွေးနွေးသွားမည်။

(ခ) ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးကို ကြိုးပမ်းသွားမည်။

(ဂ) ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ပိုမိုအားကောင်းစေရန် လူငယ်များအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ကြိုးပမ်းသွားမည်။

(ဃ) အမျိုးသမီးများ ကလေးသူငယ်များနှင့်အစွန့်ပယ်ခံရသူများအပါဝင် ၎င်းတို့ဘဝလုံခြုံရေး အတွက် မထိပါးစေရန် လူငယ်များအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်ကြိုးပမ်းသွားမည်။

(င) ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများ၏ လူဦးရေအဆမတန်အခြေချနေထိုင်မှုကြောင့် လက်ရှိလူနည်းစု ဒေသခံတိုင်းရင်း သားများ၏ သွေးနှောခြင်းခံမှု အန္တရာယ်မှကာကွယ်နိုင်ရန် စီမံကိန်းတစ်ရပ်အဖြစ်လုပ်ဆောင် သွားရမည်။

(စ) အမျိုးသားလုံခြုံရေးအတွက် တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အရွယ်ရောက်ပြီးသော မွန်လူငယ်တိုင်း (၁၈) နှစ်အထက်ကို စစ်ပညာသင်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး အနည်းဆုံးတစ်နှစ်ခန့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် စစ်မှု ထမ်းရမည်။

(ဆ) မွန်လူငယ်များ စစ်ပညာသင်ယူမှုတိုးတက်များပြားစေရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ရမည်။

၁၃။ လူငယ်နှင့်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုသုခုမများ

(က) မွန်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ဖြစ်သော ရိုးရာဂီတ၊ အကနှင့် အတီးအမှုတ်များ နိုင်ငံတကာသို့ ထိုးဖောက်နိုင်ရန် သင်ကြားရေးစင်တာတစ်ရပ် ဖွင့်လှစ်သွားမည်ဖြစ်သဖြင့် လူငယ်များကိုလည်း သင်ကြားပို့ချ ပေးရမည်။

(ခ) ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ဆိုင်ရာ ပညာရှင်များမှ လူငယ်များကို လက်ဆင့်ကမ်းပျိုးထောင်ပေးရမည်။

(ဂ) မွန်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် မွန်ပြည်သူများနှင့် မွန်လူငယ်များအပါအဝင် မွန်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ဆိုကာရေး၊တီးနှင့် မွန်ဇာတ်သဘင်များကို တန်းဖိုးထားအားပေးချီးမြှောက်ရမည်။

(ဃ) တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်သော ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို ဖော်ထုတ်၍ မွန်မျိုး ဆက်သစ်လူငယ်များ ပြန်လည်ကျင့်သုံးနိုင်ရန် ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်ရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်သွားမည်။

(င) ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့နှင့် ရိုးရာဝတ်စုံ ဝတ်ဆင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်ရန်အတွက် လူငယ်အနေဖြင့် ထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းလည်းခိုင်ခိုင်မာမာရှိထားရမည်။

(စ) မွန်တို့၏ အနုသုခုမရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ကမ္ဘာက အသိအမှတ်ပြုနိုင်ရန်နှင့် (UNESCO) တွင် အသိအမှတ်ပြုခံနိုင်ရန်အတွက် တောင်းဆိုတင်ပြသွားရမည်။

၁၄။ လူငယ်နှင့် မူးယစ်ဆေးဝါး

(က) အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော မူးယစ်ဆေးဝါးကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၊ မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်မှုတို့ကို အမြစ်ပြတ်တိုက်ဖျက်ပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်းကို ကြိုတင်ကာကွယ်အလေးပေးဆောင်ရွက်သွားရမည်။

(ခ) မွန်အမျိုးသား၏ လုပ်ဆောင်ချက်အတိုင်း မူးယစ်ဆေးဝါးစွဲနေသော လူငယ်များအတွက် ပြန်လည် ကုစားသောနေရာများ ဖွင့်လှစ်ရမည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်လျှော့ချပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးစွဲနေသော လူများကို လူ့အသိုင်းအဝိုင်းထဲသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ဂ) ပွဲသဘင်အရပ်ရပ်တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးကို ယဉ်ကျေးမှုတခုအနေဖြင့် သုံးစွဲနေခြင်း လူငယ်တို့က ပျောက်ပျက်သွားအောင် တိုက်ဖျက်ရမည်။

(ဃ) မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှု အရှိန်လျှော့ကျလာရေးအတွက် မွန်အမျိုးသားတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်အရ မူဝါဒရေးဆွဲခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးကို တိုက်ဖျက်ပြီး မွန်တမျိုးသားလုံးနှင့် ချိတ်ဆက်လက်တွဲ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သွားရမည်။

(င) မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်ပတ်သတ်၍ ၎င်း၏ဆိုးကျိုးများကို အများသိစေရန်တိုက်တွန်းနှိုးဆော်၍ မူးယစ်ဆေး

ဝါးကူးသန်ရောင်းဝယ်ရေးစက်ယန္တရားကြီးကို အရှိန်မြှင့်တင်ပြီး တိုက်ဖျက်သွားရမည်။

၁၅။ လူငယ်နှင့်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး

(က) လူငယ်များက မွန်ပြည်သူများနှင့်လက်တွဲပြီး ရပ်ကွက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး တို့တွင် ပါဝင်လှုံ့ဆော်သွားရမည်။

(ခ) လူငယ်များက မွန်ပြည်သူများနှင့် လက်တွဲပြီး ဒေသအသီးသီးတွင် ဖွံ့ဖြိုးမှုများ ဖြစ်လာစေရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာဌာနနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသို့ တင်ပြတောင်းဆိုသွားရမည်။

(ဂ) ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည်သူများနှင့်လူငယ်များကိုအရည်ချင်းမြှင့်တင်သွားရမည်။

(ဃ) ကျွန်တော်တို့လူငယ်အနေဖြင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ရေရှည်သွားနိုင်ရန်အတွက် အားပေး လုပ်ဆောင် သွားရမည်။ တစ်ဖက်တွင် ရိုးရာဓလေ့၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ စာပေနှင့် အခြားခြားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို ထိခိုက်လာစေမည့် ကိစ္စများကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ကာကွယ်တားဆီး ပိတ်ပင်သွားရပါမည်။

(င) ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး တစ်ခုခုကိုလုပ်ဆောင်သည့်အခါဒေသအတွင်းရှိ မိဘပြည်သူများ၏ ဆန္ဒကို အလေး အနက်ထားပြီး အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်သွားရမည်။

၁၆။ လူငယ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ရေမြေနှင့် သယံဇာတ ထိန်းသိမ်းရေး

(က) မွန်မိဘပြည်သူတို့၏ ရေမြေ၊ လယ်ယာ၊ ခြံတို့ကို တခြားလူမျိုးဘာသာ လက်ထဲသို့ မရောက် ရှိစေရန် မွန်မြေယာမူဝါဒကိုအခြေခံပြီး မွန်လူငယ်များ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် မွန်မိဘ ပြည်သူများကို လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းသွားမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်တို့က ရိုးရာဓလေ့ ရှေ့ခေတ်က ရေးမြေပိုင်ဆိုင်မှုတွေကို လေ့လာသိရှိထားရမည်။ ရေမြေတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်သာမက နိုင်ငံတော်၏ ရေမြေဥပဒေနှင့် မွန်ရေမြေမူဝါဒကိုလည်း သိရှိ နားလည်ထားရမည်။

(ဂ) တရားမဝင်သယံဇာတများ တူးဖော်ခြင်း၊ အရင်းအနှီးမြုပ်နှံမှုများ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်

လူမှုရေးမထိခိုက်စေရန် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့နှင့် ပေါင်းစပ်ပြီး မွန်လူငယ် အားလုံးကို တိုက်တွန်းနှိုးဆော်၍ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းသွားရမည်။

(ဃ) မွန်လူငယ်များကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် စွမ်းရည်များ မြှင့်တင်ပေးပြီး၊ သုတေသနများကိုလည်း လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။

အခန်း (၃)

မွန်လူငယ် မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ဆက်စပ်သောမူများ

၁၇။ မွန်လူငယ်မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ

(က) မွန်လူငယ်မူဝါဒသည် မွန်လူငယ်ထု တရပ်လုံးအတွက် အမြင့်ဆုံးမူဝါဒ ဖြစ်၍ ရပ်/ ကျေး / မြို့နယ် / ပြည်နယ် / တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ မွန်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ အသီးသီးမှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများ မွန်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် မွန်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးတို့မှ ပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်သွားမည်။

(ဂ) မွန်လူငယ် မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်များ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ဆောင်နိုင်ရန် ရှေ့ဦးစွာ မွန်လူငယ် ညီလာခံမှတစ်ဆင့် လုပ်ငန်းကော်မတီများ ရွေးချယ်သွားရမည်။ ထိုနောက်နည်းဗျူဟာများနှင့် စီမံကိန်းများကို အကျယ်တဝင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဃ) မွန်လူငယ် မူဝါဒကိုပြင်ဆင် ဖြည့်စွတ်နိုင်ရန် (၂) နှစ်လျှင် တကြိမ်မွန်လူငယ်ညီလာခံကျင်းပပြီး ၎င်း၏အတည်ပြုချက်များကို ဒေသခံလူငယ်အဆင့်ဆင့်ထံသို့ ပြန်လည်ရှင်းပြပြီး သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့က အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၈။ မွန်လူငယ်ဆုံရပ် ၏ အခြေခံတည်ဆောက်ပုံ

(က) မွန်လူငယ် မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မွန်လူငယ်များဆုံရပ်သည် ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းတရပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်ဆုံရပ်၏ ဦးဆောင်သူများသည် မွန်လူငယ်မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်း ကော်မတီဖြစ်ရမည်။

(ဂ) မွန်လူငယ်ဆုံရပ်သည် မြို့နယ်မွန်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အမျိုးသားအရေးအတွက် လှုပ်ရှား နေသော လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ၊ မွန်ရဟန်းပျိုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်ပရောက် မွန်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ ကိုအခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

(ဃ) ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူး၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး (သို့) မြို့နယ်မှတာဝန်ရှိလူငယ်တစ်ဦးဦး၊ လူငယ်အဖွဲ့စည်းအသီးသီး၊ မွန်နိုင်ငံရေးပါတီဝင်မှ လူငယ်များနှင့် မွန်ရဟန်းပျိုများမှ မိမိတို့၏မြို့နယ်၊ အဖွဲ့စည်းကို ကိုယ်စားပြုသောလူငယ်အဖြစ် သင့်လျော်ရွေးချယ်တင်မြှောက်လာပြီး မွန်လူငယ်ဆုံရပ်တွင် ဗဟို ကော်မတီကိုယ်စားပြုအနေဖြင့် တာဝန်ယူထမ်းဆောင်ရမည်။

မှတ်ချက်-ကိုယ်စားပြုအရေအတွက်အား မွန်လူငယ်ဆုံရပ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတွင်ထင်ထင်ရှားရှား ဖော်ပြရေးဆွဲရမည်။

(င) မွန်လူငယ်ဆုံရပ်သည် မွန်လူငယ်ဆုံရပ် အုပ်ချုပ်သူဟူသော သတ်မှတ်နိုင်သောကြောင့် အတွင်း ရေးမှူးဦးဆောင်ကော်မတီအဖွဲ့ဟူသော ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။

မှတ်ချက်

(၁) အတွင်းရေးမှူးအဖွဲ့တွင်ပါဝင်သည့် အရေအတွက်ကို အခြေနေအရပ်ရပ်အပေါ်မူတည်၍ သင့်လျော် သောအရေအတွက်သတ်မှတ်ရေးဆွဲနိုင်ပြီး အဖွဲ့အသီးသီးမှပါဝင်နိုင်ရန်လည်း စီစဉ်သွားရမည်။

(၂) အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး (၁) နှင့် (၂) တို့ကို အတွင်းရေးမှူးအဖွဲ့ဝင်များမှ လျှို့ဝှက်မဲဆန္ဒစနစ်ဖြင့် မွန်လူငယ်များညီလာခံတွင် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပေးရမည်။

(၃) မွန်လူငယ်ဆုံရပ်၏အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးသည် (၂) ကြိမ်သာအရွေးချယ်ခံခွင့်ရှိသည်။

(စ) မွန်လူငယ်ဆုံရပ်၏ အခြေခံတည်ဆောက်ပုံကိုအခြေခံပြီး မွန်လူငယ်ဆုံရပ်၏ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက် ပုံကို သီးခြားရေးသားပြုစုရမည်။

၁၉။ တံဆိပ်အသုံးပြုခွင့်

(က) မွန်လူငယ်ဆုံရပ်၏ တံဆိပ်သည် မွန်လူငယ်ထုကို ကိုယ်စားပြုဖြစ်ပြီး မွန်လူငယ်ညီလာခံများ၊ မွန်လူငယ်နေ့နှင့် မွန်လူငယ်ဆုံရပ်၏ လှုပ်ရှားမှုတိုင်းတွင် အသုံးပြုသွားမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်ဆုံရပ်၏ အစည်းအဝေး၊ ပွဲသဘင်အခမ်းအနားအသီးသီးတွင် အသုံးပြုသောအလံ တစ်ခုတည်းဖြစ်စေရန်အတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားရမည်။

၂၀။ မွန်လူငယ်နေ့၏ လုပ်ငန်းစဉ်

(က) မွန်လူငယ်နေ့သည် တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် မြို့နယ်တစ်မြို့နယ်စီ လှည့်လည်ကျင်းပသွားမည်။ နိုင်ငံခြားရောက်မွန်လူငယ်များသည် အခြေခံအခြေအနေအပေါ်မူတည်၍ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်သွားမည်။

မှတ်ချက် - မွန်လူငယ်အားလုံးအနေဖြင့် မွန်လူငယ်နေ့ကို ဂုဏ်ပြုသော မွန်လူငယ်နေ့ကြိုဆိုပွဲကို () ကြိမ်မြောက် ဒီဇင်ဘာ(၂၀) မှ (၂၆) ၇ ရက်တာအတွင်း ကိုအစီအစဉ်နှင့်ကိုယ် ကျင်းပပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

(ခ) မွန်လူငယ်တို့၏ ညီညွတ်မှုကိုရည်ရွယ်၍သော်လည်းကောင်း မွန်လူငယ်တမျိုးသားလုံး နီးစပ်ရင်းနှီးရန်သော်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ မွန်လူငယ်များနေ့ကို တနိုင်ငံလုံးတွင် တစ်နေရာတည်းတွင်သာ ပြုလုပ်သွားရမည်။

(ဂ) မွန်လူငယ်နေ့၏ ဘဏ္ဍာရေးသည် မြို့နယ် လူငယ်အသီးသီး၊ နိုင်ငံရေးလူငယ်များ၊ စိတ်တူကိုယ်တူ၊ နိုင်ငံခြားရောက်မွန်လူငယ်များ၊ အစဉ်အဆက်စုပေါင်းအင်အားဖြည့်လက်တွဲပြီး မိဘပြည်သူလူထုနှင့် မွန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များတွင် လည်းကောက်ခံသွားမည်ဖြစ်သည်။

(ဃ) မွန်လူငယ်နေ့ပြုလုပ်ပြီးသောလက်ကျန်ငွေကို မွန်လူငယ်ဆုံရပ်က (၇၀%) အကျိုးခံစားခွင့်ရှိပြီး မွန်လူငယ်နေ့တွင် လုပ်ဆောင်သည့် ဌာနအသီးသီးက (၃၀%) အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသည်။ အကယ်၍ မွန်လူငယ်နေ့ကျင်းပရာတွင် ငွေများစိုက်ထည့်ရမည့်အခြေအနေများဖြစ်ပေါ်လာပါက အကျိုးခံစားခွင့်နှင့်တန်းတူ စိုက်ထည့်ရမည်။

(င) မွန်လူငယ်များနေ့၏ ဘဏ္ဍာရေးမှုကို မွန်လူငယ်မူဝါဒအပေါ်အခြေခံ၍ သီးခြားရေးဆွဲသွားရမည်။

၂၁။ လူငယ်တာဝန်

လူငယ်အားလုံး မွန်လူငယ်မူဝါဒအပေါ် အခြေခံ၍ ချမှတ်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာအရ အဖွဲ့အစည်းအရ သူ့ဒေသနဲ့သူ ပြည်တွင်းရောပြည်ပပါ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၂၂။ မဟာမိတ်များနှင့်ပူးပေါင်းခြင်း

မိမိတို့၏ ပန်းတိုင်၊ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် တူညီသည်များကို ပေါင်းစပ်ပြီးတိုင်းရင်းသားလူငယ်များနှင့် မဟာမိတ်အဖြစ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်။

၂၃။ အရေးပေါ်အခြေအနေ

မွန်လူမျိုး အပေါ်အခြေခံသောဒေသ တစ်ခုခုသဘာဝဘေးအန္တရာယ်၊ စစ်ဘေး၊ လူကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာ သော အစရှိသည် ဘေးန္တရာယ်ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အခြေအနေ တစ်ရပ်ရပ်ပေါ်ပေါက် လာပါကလူငယ်များအားလုံး ပူးပေါင်းလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သွားမည်။

၂၄။ လူငယ်ဘဏ္ဍာရေး

(က) လူငယ်မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်မှု အပေါ်မူတည်၍ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် မွန်လူငယ် တိုင်း လူငယ်ဘဏ္ဍာအတွက် ရန်ပုံငွေထည့်သွင်းရမည်။

(ခ) မွန်လူငယ်ဘဏ္ဍာရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့်စုစည်းသွားရန် မွန်လူငယ်ဆုံရပ်အနေနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းရမည်။

(ဂ) ဘဏ္ဍာရေးသုံးစွဲပုံ စည်းမျဉ်း၊စည်းကမ်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံစာများအား တင်ပြရန် ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဆိုင်သော သီးခြားမူဝါဒ ရေးဆွဲသွားရမည်။

၂၅။ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့်အစီရင်ခံခြင်း

မွန်လူငယ်မူဝါဒ အပေါ်အခြေခံသော အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းတို့ကို မွန်လူငယ်ဆုံရပ်အတွင်း အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပြီး မွန်လူငယ်ညီလာခံ၊ မွန်လူငယ်ဆုံရပ်ညီလာခံ တွင် အစီရင်ခံတင်ပြဆွေးနွေးသွားရမည်။

၂၆။ မွန်လူငယ်မူဝါဒ အေကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လက်တွဲသင့်သော အဖွဲ့အစည်း

(က) အစိုးရ (မွန်ပြည်နယ်)
ဌာနဆိုင်များ

(ခ) နိုင်ငံရေးပါတီ
မွန်ပြည်သစ်ပါတီ
မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ

(ဂ) အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ
မွန်အမျိုးသားပညာရေးဌာန
မွန်ကျန်းမာရေးဌာန
မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု
မွန်သမိုင်းသုတေသနအဖွဲ့အစည်း
မွန်ဂီတနှင့်သုခုမအဖွဲ့အစည်းများ
မွန်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း
မွန်အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ
မွန်ရှေ့နေများကွန်ယက်
မွန်ခရစ်ယာန်များအသင်း
မွန်ဓမ္မစကူးလ်အသင်း
တိုင်းဒေသကြီးကွန်ယက်
မွန်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့အစည်း

နိဂုံး

မွန်လူငယ်မူဝါဒသည် လူငယ်များနှင့်ဆွေးနွေးထားသော အချက်များ မွန်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ မွန်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်မွန်ပညာရှင်များ၏ အကြံအဉာဏ်နှင့် အမြင်များအပေါ်အခြေခံပြီး ရေးဆွဲထားသည်။

လူငယ်မူဝါဒသည် မွန်နိုင်ငံရေး ပန်းတိုင်နှင့်ရည်မှန်းချက်များကို ဖော်ဆောင်မည့်လမ်းစဉ်တွင် အကူအညီပေးနိုင်သော အထောက်အပံ့တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။

မွန်လူမျိုးကိုချစ်သော မွန်လူမျိုးနှင့် သက်ဆိုင်သောသူများအားလုံး လူငယ်များအတွက် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ယင်းလူငယ်မူဝါဒသည် နည်းလမ်းကောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ယင်းမူဝါဒသည် ကာလကြာမြင့်စွာ အချိန်ယူပြီး အချေအတင် ဆွေးနွေးထားသော်လည်း ပြီးပြည့်စုံသော မူဝါဒတစ်ရပ်ဖြစ်သည်မဟုတ်ဟု အသိပေးအပ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းမူဝါဒအပေါ်အခြေခံပြီး ကဏ္ဍပေါင်းစုံ၊ လူငယ်ခေါင်းဆောင်မှု တိုးတက်ရန်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် သာမက အနာဂတ် မွန်လူမျိုးအတွက်ပါ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်ဟု မူဝါဒရေးဆွဲသောကမ္မတီမှ ယုံကြည်ထားပါသည်။ အခြေအနေနှင့် အချိန်အခါကိုလိုက်၍ ယင်းမူဝါဒကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲသင့်ပါက သင့်လျော်စွာဖြင့် ပြောင်းလဲပြင်ဆင်သွားမည်ဟု ယုံကြည်ထားပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် စုပေါင်းအင်အားခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့လူငယ်များ ညီညွတ်စွာဖြင့် မွန်လူငယ်မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားကြရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်ပါသည်။

ခါတ်ပုံမှတ်တမ်းများ

MNA ဌာနပိုင်ဗြူးစးမန်
Independent Mon News Agency

မွန်အမျိုးသားကွန်ဖရင့် (၂၀၁၃) ခုနှစ်

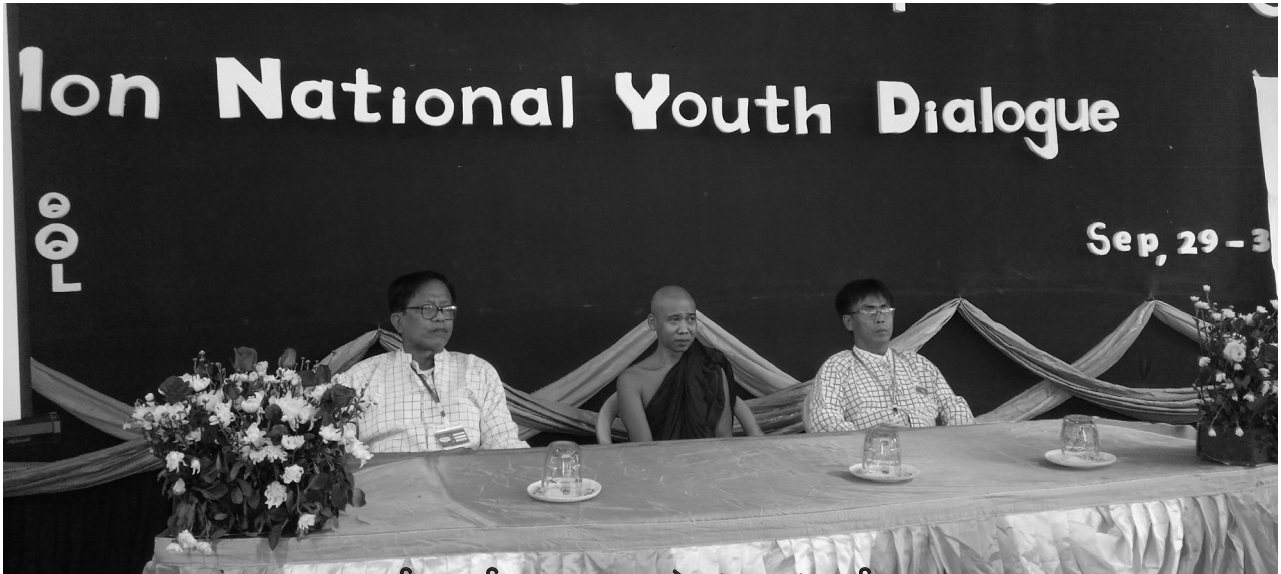
မွန်အမျိုးသားကွန်ဖရင့် (၂၀၁၆) ခုနှစ်

မွန်အမျိုးသားကွန်ဖရင့် (၂၀၁၈) ခုနှစ်

မွန်အမျိုးသားကွန်ဖရင့် (၂၀၁၈) ခုနှစ်

မွန်လူငယ်များ ဆွေးနွေးပွဲ (၂၀၁၉) ခုနှစ်

မွန်လူငယ်များ ဆွေးနွေးပွဲ (၂၀၁၉) ခုနှစ်

စာအုပ်ကိုးကားစာရင်း

၁။ နိုင်ဟံသာ၊ စစ်မှန်သော ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေး (ဆောင်းပါးပေါင်းချုပ်)၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။

၂။ နိုင်ငွေသိမ်း၊ ဇာတိမြေမှ ယနေ့တိုင် (တော်လှန်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးခရီး၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။

၃။ နိုင်ပန်းသာ၊ မွန်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု သမိုင်းအတွေ့အကြုံ။

၄။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၊ မွန်လူမျိုးအလိုက် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိလာသည့်ဖက်ဒရယ်စနစ် ကိုအခြေခံသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ စာတမ်း၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်။

၅။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၊ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များ။

၆။ မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ၊ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များ။

၇။ သီးသန့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ (မွန်နိုင်ငံရေးသမိုင်းကြောင်းနှင့် စာပေယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပညာရှင်များ)

၈။ မွန်လူငယ် မူဝါဒ

ပက်ဒရယ်ကျာ နယ်မြန်မာမှ ထုတ်ဝေသည်